

брой 5-6/2006, цена 40 Кч

Българин

Списание за българите в Чехия



СТОЯН ЯНКУЛОВ
и **ЕЛИЦА ТОДОРОВА**
ЕДНИ ПО-РАЗЛИЧНИ МУЗИКАНТИ

ЯНКА РУПКИНА
ДА ПАЗИМ НАРОДА
И ТРАДИЦИИТЕ СИ

МАКСИМ МИНЧЕВ
ПАСИАНСЪТ, КОЙТО ИМАМЕ
С ВСЕВИШНИЯ

БЪЛГАРСКИТЕ МЕДИЦИ
ИЗКУПИТЕЛНИ ЖЕРТВИ В ЛИБИЯ



ДИАМА с.р.о.

Внос и дистрибуция на маркови български вина и хранителни стоки, дрогерия (АРОМА)

Склад на едро: Kostelecká 11, 250 63 Mratin, Praha - východ
tel.: 00420 326 982 493, fax: 00420 326 982 495, e-mail: diama@iol.cz

Представителни магазини:

RADEK – Národní obrany 31, 160 00 Praha 6 - Dejvice
Potraviny s.r.o.- Bubenečská 7, 160 00 Praha 6

Мили читатели,

Освен всичко друго, приближаващите коледни празници и отрупани новогодишни трапези са символ на очакваното благополучие, плодородие и изобилие през настъпващата Нова година, която всеки иска да е подобра за нас, за семействата ни и за близките ни.

И този двоен брой на списание "Българи" със своите шейсет страници, като че ли влиза в хармония с думата изобилие. Разнообразието от материали, които този път сме приготвили за вас, е богато като избора на гозби на новогодишните трапези и искрено се надявам, разгръщайки страниците на това издание на "Българи", всеки читател да намери своя малък подарък от нас.

Приемете нашите най-сърдечни пожелания за здраве и късмет и ни оставете верни и през настъпващата 2007 година!

Иван Иванов



54. – 57. НЕПАЛ И ТИБЕТ

Съдържание

4. – 11. **НАКРАТКО**

12. – 20. **БЪЛГАРИТЕ В ЧЕХИЯ**

21. **ЧЕШКИ БЪЛГАРИСТИ:**
МАРИЕ БУБЛОВА - ЧЕСТИТ
ЮБИЛЕЙ !

22. – 25. **ТЕМА НА БРОЯ:** СТОЯН
ЯНКУЛОВ И ЕЛИЦА ТОДОРОВА -
ЕДНИ ПО-РАЗЛИЧНИ МУЗИКАНТИ

26. – 29. **ПОЛИТИКА:**
БЪЛГАРСКИТЕ МЕДИЦИ -
ИЗКУПИТЕЛНИ ЖЕРТВИ В ЛИБИЯ

30. – 33. **ИНТЕРВЮ:** МАКСИМ
МИНЧЕВ - ПАСИАНСЪТ, КОЙТО
ИМАМЕ С ВСЕВИШНИЯ

34. – 37. **АКТУАЛНО:** ПЕТ ГОДИНИ
СДРУЖЕНИЕ "ВЪЗРАЖДАНЕ"

38. – 40. **КУЛТУРА:**
НИКОЛА ПЕТРОВ - НЕСРЕТНОТО
УТРО НА БЪЛГАРСКИЯ
ИМПРЕСИОНИЗЪМ

41. **КУЛТУРА:**
ЕМИЛИЯ БОЯДЖИЕВА -
ИМПУЛСИ НА МЛАДОСТТА

42. – 45. **ЛИЧНОСТИ:**
ЯНКА РУПКИНА - ДА ПАЗИМ
НАРОДА И ТРАДИЦИИТЕ СИ

46. – 48. **ПАМЕТ:**
БЪЛГАРИЯ В КОРЕСПОН-
ДЕНЦИЯТА НА КОНСТАНТИН
ИРЕЧЕК

49. **БЪЛГАРСКИТЕ ХРАМОВЕ:**
ДАРИТЕЛИ СПАСЯВАТ
БОЯНСКАТА ЦЪРКВА

50.-52 **ИНТЕРЕСНО:**
НАЧАЛОТО НА МЕЖДУНАРОДНИЯ
ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ

53. **БЪЛГАРСКИ КНИГИ:**
"БЪЛГАРСКИ ХРОНИКИ" –
БЪЛГАРСКИЯТ БЕСТСЕЛЪР

54. – 57. **НА ПЪТ:**
НЕПАЛ И ТИБЕТ - ПОД СТЯХАТА
НА СВЕТА



30. – 33. МАКСИМ МИНЧЕВ



22. – 25. ЯНКУЛОВ И ТОДОРОВА



42. – 45. ЯНКА РУПКИНА

Георги Първанов бе преизбран за президент на Република България. На балотажа на изборите на 29 октомври Георги Първанов спечели 75,948 % от гласовете, а противникът му Волен Сидеров – 24,052 %. Това са окончателните резултати за страната за 100% протоколи на СИК по данни на Централната избирателна комисия. На балотажа в чужбина са гласували общо 70 670 души. От тях за Георги Първанов – 66 001, а за Волен Сидеров – 3678.



Премьерът Сергей Станишев (БСП), Симеон Сакскобургготски (НДСВ) и Ахмед Доган (ДПС) взеха решение за реструктуриране на бюджетните разходи. Тримата лидери се договориха минималната работна заплата от 1 януари да бъде 180 лв. Пенсиите да се увеличат с 8,5 % от 1 юли: минималната пенсия ще е 92,23 лева, а максималната – 490 лв. Бюджетните заплати ще се увеличат с 10% също от 1 юли. 51 млн. лева ще влязат в хазната от повишените цени на горивата. 40 млн. от тях ще отидат в Министерството на отбраната, 10 млн. лв. - в Министерството на държавната политика при бедствия и аварии и 1 млн. лв. – в парламента, съобщи в „Труд“

Съветът на коалицията реши, че акцизът на горивата ще скочи двойно спрямо предвиденото. Най-вероятно литър бензин ще поскъпне между 9 и 13 ст. след Нова година.

Защо е била създадена бившата Държавна сигурност, какви са били задачите ѝ и как е работила преди 1990 г.? Всичко това може да прочете вече всеки от нас в Главното управление на архивите (ГУА). Министър Румен Петков предаде 7210 страници инвентарни списъци в електронен вид на шефката на ГУА Боряна Бужашка, след като лидерите на управляващата коалиция постигнаха политическо съгласие за отваряне на досиетата.

Главният прокурор Борис Велчев нареди на прокурора Пламен Марков да си подаде оставката, тъй като не е заповорил сметките и имотите на Ангелина Димитрова, вдовица на Константин Димитров-Самоковец. Благодарение на това тя успяла да продаде недостроения луксозен хотел „Константин палас“. Българското имущество на убития бос на контрабандата възлиза на около 20 млн. евро, а това в Лондон – на 3.2 млн. евро. Заради недобре свършена работа Велчев отстрани и наблюдаващия обвинител по делото „Топлофикация“ Владимир Йорданов

Лидерът на „Атака“ Волен Сидеров сключи брак с Капка Георгиева. „Труд“ пише, че лидерът на ДПС Ахмед Доган предложил да му стане кум.

БЪЛГАРИЯ И ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ

Присъединяването на България към Европейския съюз ще бъде отбелязано тържествено още през първите минути на Новата година. „България ще се превърне в най-светещата територия на Земята навръх Нова година“, пише в „Новинар“. „Нека не правим сценарии за непринудени всенародни тържества“, заяви председателя на СДС Петър Стоянов. В рамките на честванията ще бъде организирана лотария, чиято награда е пътуване до Брюксел с посещения в Европейската комисия. Гранични полицианти от двете страни на Дунав мост ще раздават сувенири. Министерството на държавната администрация ще изпълни идеята на Симеон Сакскобургготски за изработването на електронни визитни картички на България. Министерството на културата ще е домакин на българо-румънска изложба на карикатури „Заедно в Европа“. Столичният булевард „Цариградско шосе“ ще се превърне в светеща коледно-новогодишна украса. Празненствата ще струват над 3 млн. лв.

Директорът на Института по европейско право Атанас Семов заяви пред в. „Новинар“, че „след зарята на 1 януари може да настъпи трайно затъмнение“. Самата Европа има интерес от запазването на АЕЦ „Козлодуй“, каза той.

„Влизането на България в ЕС е голям успех и майката на този успех е Меглена Кунева“, каза министърът по европейските въпроси на германската провинция Хесен Фолкер Хоф, пише в. „Сега“.

Николай Василев защити в Съвета на Европейския съюз българския вариант на изписване на еврото след влизането на България в ЕС - „евро“, а не като „euro“. С влизането на Бълга-



рия в ЕС ще се появи трета азбука наред с латинската и гръцката. Тази азбука се ползва от 200 милиона души. Навсякъде, където се пише на кирилица, евро се изписва с „в“. Ако се наложи друго изписване, това ще създаде много повече проблеми, отколкото би могло да реши. Освен това в случая става дума и за равноправно третиране на страните в съюза, подчерта министър Василев.

„Силно държа да усещам подкрепата на България – без това няма как човек да се чувства стабилен. Много се радвам, че правителството и премиерът силно приветстваха даденото ми портфолио в Европейската комисия“, заяви на



среща с български журналисти в Брюксел определената за член на Европейската комисия и настоящ министър по европейските въпроси Меглена Кунева.

Комисията по вътрешния пазар и защита на потребителите на Европейския парламент даде положителна оценка на Меглена Кунева като кандидата за еврокомисар. Кандидатурата ѝ ще бъде гласувана в средата на декември в Страсбург.

В писмо до Жозе Мануел Барозу председателката на комисията Арлийн Маккарти пише, че Кунева притежава необходимите качества за поста комисар по въпросите на защита на потребителите.

Докладчикът за България в ЕС Джефри ван Орден предупреждава за опасността България да не изпълни изискванията на Европейската комисия в областта на борбата с престъпността и съдебната реформа. Ван Орден предупреждава и за опасността за енергийната сигурност на страната ни след затварянето на III и IV енергиен блок на АЕЦ „Козлодуй“.

Комисията на външните работи на Европейския парламент отхвърли с голямо мнозинство предложената от

групата на Зелените поправка за т.нар. македонско малцинство в България и регистрирането на политическата му партия. Беше приета поправката на докладчика за България Джефри ван Орден, в която се иска отлагане с осем месеца на затварянето на трети и четвърти блок на АЕЦ "Козлодуй".

Франция отваря частично пазара за българи и румънци, предаде АФП. Българите ще могат да работят в строителството, хотелите, ресторантите и общественото хранене, селското стопанство, чистотата, търговията, обработката на метали и други индустриални дейности.

Холандия ще отвори постепенно трудовия си пазар за работници от България и Румъния. От 1 януари влиза в сила преходен режим, при който разрешение за работа ще се дава само ако местният трудов пазар не предлага търсеният квалифициран персонал.

Журналисти от в. "24 часа" - репортерът Милен Петров и фоторепортерът Пиер Петров - са работили няколко дни нелегално в Лондон, за да докажат безсмислието на предприетите от Великобритания мерки за ограничаване свободният достъп на българите до британския трудовия пазар след влизането ни в ЕС. Те публикуваха журналистическото разследване под заглавие "Черната работа – срам за Англия", което беше масово препечатано и коментирано в пресата на Острова. Двамата български журналисти са работили по строежи и в частни къщи, като били наемани от посредници директно на улицата без да им бъдат изисквани документи, даващи им право да работят във Великобритания. Един от работодателите им предложил 70 лири на ден, колкото е средната работна заплата в България. "Българи разобличават сивата икономика в Обединеното кралство", обяви в. "Скотсман". "Наръчник, обясняващ на българите как да забогатеят чрез нелегален труд във Великобритания изобличава хаотичната система на имиграционен контрол в страната", писа в. "Дейли експрес".

"Ел Мундо" пише, че аграрни сдружения изразяват недоволството си относно предложението да се наложи 2-годишен мораториум върху българите и румънците и смятат, че подобно

решение ще е в ущърб на испанското земеделие.

Латвия и Естония ще отворят пазарите си на труда за българи и румънци. Министър Масларова съобщи, че ще бъдат изпратени български аташета по труда в страните, в които има голям брой българи.

Британският министър на вътрешните работи Джон Рийд обяви ограничения за имигрантите от България и Румъния.

Ще бъдат приемани до 20 000 нискоквалифицирани работници на година в селското стопанство и в хранителновкусовата промишленост.



ЕС забрани наши хранителни продукти от животински произход да се продават на общия пазар, ако са произведени преди влизането ни в общността, тъй като суровините може да не покриват изискванията на ЕС. Решението е на Постоянния ветеринарен комитет в Брюксел. Това е защитна мярка на ЕС, която се определя като преходна клауза за храните.

През следващата година **България и Румъния** ще получат от Брюксел **11,5 млн. евро** за борбата и контрола на болестите по животните. 9,7 млн. от средствата ще бъдат използвани за борба с чумата по свинете. Свинското месо може да се продава в ЕС само ако е термично обработено.

Комисията по граждански права, правосъдие и вътрешен ред към Европейския парламент остро критикува ограничените реформи в правосъдието и недостатъчно ефикасната борба с корупцията в България.

Парламентът прие в второ четене промени в Закона за здравното осигуряване, според които директорът на Здравноосигурителната каса (НЗОК) или упълномощено от него длъжностно лице да издава **европейска здравноосигурителна карта**, която ще е валидна една година. Картата няма да се издава на лица, които не са внесли повече от три дължими месечни осигурителни вноски за период от 15 месеца, както и на български гражда-

ни, които пребивават в чужбина повече от 183 дни в една календарна година.

Според приети поправки в Закона за здравното осигуряване, гласувани от здравната комисия в парламента, **от 1 януари българите, работещи в ЕС, няма да са задължени да внасят здравни застраховки в България.**

Правителството създава фонд "Флаг". Фондът ще подпомага общините, неправителствените организации и бизнеса в усвояване на средствата от европейските фондове.

На конференцията "Вероизповедания и нови религиозни движения в България – проблеми и перспективи на прага на ЕС" директорът на Института за философски изследвания при БАН проф. Васил Проданов заяви, че новите религиозни движения конкурират традиционните религии, използвайки маркетингови методи. Някои от тях преследват и политически цели. Поне 10 са потенциално опасните секти, каза ст.н.с. д-р Стойчо Ботев, като последователите им са не повече от 1%. Според него в смесените райони действат арабски емисари.

В Белград бе подписана **Спогодба между правителствата на България и Сърбия за взаимни пътувания на гражданите.** България въвежда визов режим за гражданите на Сърбия от 1 януари 2007 г. Визите ще бъдат издавани безплатно. За да улесни пътуванията на сръбските граждани България открива генерално консулство в Ниш. Изходните визи, поставени от сръбската страна в пасажите на българските граждани, също ще бъдат безплатни. Българските граждани ще могат да влизат, пребивават и напускат безвизово Сърбия за срок от 90 дни в рамките на 6 месеца от датата на първото влизане.



КУЛТУРА И РЕЛИГИЯ

БТА получи голямата награда на академията "Черноризец Храбър" за принос в българската журналистика. Генералният директор на БТА Максим Минчев прие наградата на церемония във Военния клуб. Две от шестте награди бяха спечелени от журналисти на в. "Стандарт". Владимир Йончев спечели статуетката за разследване. Той месеци наред разказваше историите на бездомниците от тунелите. Антон Чалъков взе приза за фотожурналистика за фотографите на Волен Сидеров и на световните шампиони по фигурно пързалане Албена Денкова и Максим Ставийски.

През ноември в София се преведе среща на балканските писатели, публикували в списание "ЛИК" в рубриката "Последна страница". Списание "ЛИК" на БТА издаде и сборник с техни есета със заглавие "Златните пера на полуострова", който се разпространява със списанието. Участваха автори от България, Сърбия, Македония, Хърватска, Босна и Херцеговина, Гърция, Албания, Румъния и Турция. Проектът на "ЛИК" за популяризиране на балканската култура се реализира с финансовата подкрепа на Швейцарската културна програма на България и "Мобилтел". Срещата откри генералният директор на БТА Максим Минчев с представяне на сборника с есета.

Министърът на културата Стефан Данаилов закри балканския литературен семинар "Златните пера на полуострова". "Мъдrecи преди нас казват, че поетите са като високите планини – те имат многократно ехо. Тяхното слово се повтаря на всички езици и така те правят народите и хората по-познати едни на друг", каза Стефан Данаилов. Срещата в София е проект на "ЛИК" за популяризиране на балканската култура, който се реализира с финансовата подкрепа на Швейцарската културна програма за България *Про Хелвеция* и "Мобилтел".

Боян Биолчев спечели конкурса "Вик 2006" за роман на годината с "Амазонката на Верое". Боян Биолчев стана носител и на приза на читателите. Наградените от конкурса "Вик" романи се превеждат на английски.

Първата премиера от програмата "Бенефис" в петдесетия сезон на Сатиричния театър е "Квартет". В нея любимите на много поколения български актьори **Стоянка Мутафова, Георги Калоянчев, Емилия Радева и Димитър Манчев** са бивши оперни звезди, които в пансион за стари хора се сбогуват с живота и с изкуството. Автор на пиесата е Рон Харвуд, който има "Оскар" за сценария на "Пианистът". Режисьор на спектакъла

е Десислава Боева. Георги Господинов и Яна Генова издадоха **"Инвентарна книга на социализма"**, която е своеобразен каталог на предмети и продукти от времето на социализма.

200 участници от 63 страни се срещнаха във Велико Търново и обмениха опит за организиране на фолклорни фестивали по време на **36 световна конференция на ЦИОФФ** - Международния съвет на организаторите на фолклорни фестивали в ЮНЕСКО. "Ако наистина има рай, то там няма как да не звучи и българска музика", каза генералният директор на ЦИОФФ Дезмонд Маланга от африканското кралство Свазиленд. Г-н Маланга заяви още, че е обиколил целия свят, но за първи път вижда такава очарователна природа и че мечтата му е да се научи да свири на гайда.



На 76-годишна възраст **почина един от най-обичаните български актьори Стойчо Мазгалов**. Той е един от основателите на театър "Сълза и смях" и негов директор от 1969 г. до 1983 г. Играл е в 46 български филми и редица театрални спектакли. Миналата година издаде автобиографичната книга "Театрален лабиринт".

На 50-то издание на Менухи фестивал в Гщаад, Швейцария участваха с голям успех сопраните Александрина Пендачанска и Красимира Стоянова и басбаритонът Любен Дренски, а пианистът Румен Крумов направи адаптация за деца на операта "Вълшебната флейта", в която се представиха деца от региона.

Доайнът на българския театър Петър Василев навърши 95 години. През миналия сезон той излезе на сцената по случай 100-годишнината на Народния театър (60 години след дебюта си) в спектакъла "И театърът пътува" на Владимир Люцканов. "Най-важно е човек да бъде воден от положителни емоции", казва големият български артист.

На 31 международен фестивал "Златната ракла" златната награда в раздела "Игрални филми и сериали за възрастни" спечели италианският филм "Красивият Антонио" на РАИ. Сребърната ракла бе присъдена на френския "Любовниците на Флора",

а бронзовата – на "Уличната лампа" на корейската телевизия Кей Би ЕС. Детската награда получи руският филм "Служба XXI или трябва да мислиш позитивно" на телевизия "Кинопрограма XXI век". Фестивалът бе закрит от Лили Иванова (с танго от филма "Изпепеляване"), от Кирил Маречков (с песента "Дунав мост") и от Васил Найденов (с хита "Адаптация").

Новият филм на Иглика Трифонова "Разследване" получи четири награди на Фестивала на българските игрални филми във Варна "Златната роза": специалната награда на журито, наградата на критиката, наградата за мъжка роля (Красимир Доков), наградата за операторско майсторство (Рали Ралчев). "Разследване" е криминално-психологична драма, чийто сценарий е по истински случай. Филмът е копродукция на България, Германия и Холандия.

Голямата награда на 27 фестивал "Златната роза" спечели филмът на Милена Андонова "Маймуни през зимата". Той е определен за българския кандидат за "Оскар" за най-добър чуждестранен филм от Националния съвет за кино. Филмът получи наградата и на асоциация "Академия 21". Режисьорката Милена Андонова взе наградата от Националния филмов център и "Бояна филм" на името на Вълчо Радев за обещаващ дебют в игралното кино. Артистката Диана Добрева спечели отличието за женска роля (за "Маймуни през зимата" и за "Пазачът на мъртвите"), Анелия Славова – наградата за обещаващ филмов дебют на името на Невена Коканова, а фолк-певицата Бони получи почетен диплом за впечатляващо екранно присъствие.

Почетен диплом получиха и Владимир Георгиев ("Пазачът на мъртвите") и Део за ролята му от "Бунтът на Л." Наградата за операторско майсторство бе присъдена на Рали Ралчев за филмите "Маймуни през зимата", "Пазачът на мъртвите" и "Обърната елха".

Илиян Симеонов получи наградата за режисура за филма "Пазачът на мъртвите".

Уникална изложба бе открита в Богословския факултет. Студентът в Софийската духовна семинария Светозар Стоянов е заснел порутени храмове в пограничните райони, пътувайки на стоп из България. Според директора на вероизповеданията Иван Желев голяма част от субсидиите за Българската православна църква се използват за реставриране на храмовете. Фон-



дация "2000 години Рождество Христо-во" е разкрила следните сметки в Хеброс банк, клон Сердика за желаещите да помогнат за реставрацията на църквите:
В лева: IBAN BG 70 ACBP
75271053078016
В евро: IBAN BG 73 ACBP
75271453078026.

На 6 ноември на 70-годишна възраст почина **Божидар Абрашев** – министър на културата в правителството на Симеон Сакскобургготски и един от учредителите на НДСВ. Абрашев бе в продължение на 40 години

преподавател в Държавната музикална академия "Проф. Панчо Владигеров". Автор е на 60 музикални творби.



147-килограмова камбана дариха депутатът Яни Янев и варненският хотелиер Григор Фиданов на църквата "Свети Никола" в албанското село Гиневец, населено с етнически българи. Идеята за дарение на камбаната е на Илия Луков.

Болничният храм "Св. Василий Велики" в русенската болница е възобновен благодарение на дарения на стойност 120 000 лв. След 1944 г. комунистите отнемат храма от църквата и го превръщат в морга, а на мястото на светия олтар изграждат тоалетна.

Варненската и Великопреславската метрополия стана собственик на манастир "Св. Пантелеймон". Манастирът, изграден в навечерието на 9 септември 1944 г. по инициатива на варненския владика Йосиф, е отчужден и превърнат в почивна станция по време на социализма. Варненецът Младен Станев спечели на търг сградата за 664 000 лв. и я предаде на метрополията. По негови думи е изтеглен кредит, като са заложени налични средства на 400 църкви на територията на метрополията с цел спасяването на църковната обител.

"Монитор" съобщи, че е открадната мощехранителницата от музея на Рилския манастир, изработена от неизвестен майстор. Инкрустираната мощехранителница се намирала във витрина, покрита с тежко стъкло дълго два метра. Сребърната кутия от 18 век няма инвентарен номер, което прави издирването ѝ почти невъзможно.

Главният прокурор Борис Велчев каза в интервю, публикувано във в. "Труд", че прокуратурата не е корумпирана като цяло, а е допуснато отделни лица да формират облика на цялата институция. По-лесно е да се преборим с корупцията в самата прокуратура, отколкото с репутацията ѝ като корумпирана, смята главният прокурор.

Според **Пакта за икономическо и социално развитие на България до 2009 г.**, който подписаха премиерът Станишев и представители на ръководствата на синдикатите и работодателите, заплатите на лекари, учители и университетски преподаватели ще растат с по-висок процент от тези на другите бюджетни професии. Ръстът на заплатите на бюджетните служители ще е 8 процента, докато на лекарите, учители и преподавателите – 9-10 процента.

През април 2007 г. в София ще се проведе среща на експерти на страните-членки на НАТО и участници в т.нар. Средиземноморски диалог за обмяна на опит в областта на разузнавателната информация, реши Военният комитет на НАТО. Очаква се вземане на политическо решение за сформирани и изпращане на българска рота в Афганистан.

Посланикът на Русия Анатолий Потапов заяви при гостуването си във Враца, че **"България е била държава, когато Европа още я е нямало**. Затова с приемането на страната ви за член на ЕС ще бъде поправена една историческа несправедливост".

След среща на вътрешният министър Румен Петков и директора на руската Федерална служба за сигурност (ФСБ) в Москва стана ясно, че **България и Русия ще си сътрудничат в борбата с тероризма, нелегалната имиграция, трафика на оръжие и контрабандата**. В най-скоро време ще бъде подписан протокол за съвместна дейност и стриктен контрол върху стокообмена.

Министърът на отбраната Веселин Близнаков съобщи, че ще бъдат отпуснати допълнително 15 млн. лева за участието на Българската армия в мисии зад граница и 16 млн. лева за модернизация. За отбраната през 2007 г. ще бъдат отпуснати 70 млн. лева повече.



Софийският апелативен съд реши да остави в ареста бившия шеф на "Топлофикация" Валентин Димитров. Според в. „24 часа" вече има данни откъде са намерените 1.64 млн. евро в Австрия. Димитров казал, че е дал около 2 млн. лв. на общинари и висши държавни служители, за да запази поста си, пише в. "168 часа".



Симеон Сакскобургготски бе удостоен от президента на Франция Жак Ширак с най-високият държавен орден на Франция – Ордена на почетния легион заради предаността на бившия премиер към европейската кауза и заради сближаването на България с ЕС.

Румен Садовски-Дивака, един от най-големите крадци на банкомати в България, бе заловен с 6 фалшиви кредитни карти и 35 000 лв., съобщи министър Румен Петков. Досега Садовски е бил регистриран само за кражба на коли.

Правителството реши **"Ел Би Булгарикум" ЕАД** да използва името "България" в наименованията на продуктите при сключване на договори с чужди фирми за производство на кисело мляко по българска технология и с българска закваска.

Съюзът на българите по света "Бъдеще" организира **автопоход "По стъпките на българските ханове"**. Колите ще преминат през 18 държави в Европа и Азия по места, свързани с българската история.

Началникът на архива на Националната разузнавателна служба (НРС) Божидар Дойчев се самоуби в канцеларията си. Смъртта му бе прикривана почти 24 часа. Шефът на НРС ген. Кирчо Киров заяви, че смъртта на Дойчев няма връзка с досиетата на бившите служби и проектозакона за разсекретяването им. Софийска военна окръжна прокуратура проверява всички версии за смъртта на полк. Дойчев.

Бившият шеф на столичния КАТ Илия Илиев ще бъде изправен пред военен съд, пише в. "Сега". В периода от януари до май той е прикрил 11 души, срещу които е трябвало да бъде образувано наказателно производство.

Ръководствата на "ГЕРБ" и БЗНС-НС подписаха споразумение за сътрудничество. Бойко Борисов заяви, че със земеделците ще правят "нещо обратно на познатата в България политика".

Полицията в Перник конфискува ценна находка от 309 сребърни монети от I в. преди Христа и от II в. след Христа, римски фибули, две антични колони, средновековни гривни, средновековен български нагръден кръст от X век, османски монети от XVIII век и др.

ОБРАЗОВАНИЕ

Специалисти от Института по математика изготвят специална кодификация на компютърната клавиатура, така че да могат да се транслитерират българските букви в удобна форма, когато се кореспондира на латиница. Българите ще могат да пропускат четворката, когато изписват латинското “ч” или шестцифрата – за “ш”, защото ще разполагат с други клавиши. Същата промяна ще се извърши и в клавиатурата на джигесемите, т.е. ще има конкретен клавиш за всеки знак от кирилицата. “Ш” вероятно ще се изписва като игрек. Изготвен е и Топ 10 на най-проблемните думи. На първо място в списъка е “Варна”, която може да се прочете и като “върна”. Следва “град”, който може да се чете и като “грѣд”, “грам” като “грѣм”, “ласкав” като “лъскав” и т.н.

Български студенти, които следват в чужди университети по магистърски програми, ще могат да ползват субсидии, отпуснати от частни фирми. При това след влизането на България в ЕС нашите студенти ще могат да ползват стипендиите на държавните университети, а таксите им там ще са два пъти по-евтини. За 10 000 евро желаещите ще могат да следват и да получат диплом за магистър в Кембридж и Оксфорд, докато досега това им струваше 24 000 евро.

На форума за образование в чужбина, проведен се в София, се представиха 30 европейски и шатни вуза. Най-много желаещи имаше пред шанди на Оксфордския университет. Българските студенти се интересуваха много от специалността “Мениджър за квалифицирана информация”, която се изучава във Великобритания. Такава специалност липсва в България, а у нас все повече се търсят специалисти, които да работят със секретни документи.

Министерството на образованието и науката (МОН) започна едномесечна кампания “Без дрога” с мотото “Започваш ли, животът свършва!” Министър Вълчев цитира социологическите проучвания, според които всяко трето дете след седми клас би опитало наркотици.

По националните телевизионни и радио програми се излъчва клип, който апелира за предпазване на българските деца от наркозависимост.

Почти 3 000 българи се следвали в САЩ през 2004-2005 г. По-голяма част са следвали в частни висши училища, които са по-достъпни за българи, тъй като отпускат повече стипендии.

Двама ученици разработиха компютърна програма, която ще може да замести учителите в часовете. Момчетата нямали 7 000 лв. за процедурата за легален софтуер, но вече са спечелили ованите на изложението “Байт експо” в София, пише в. “24 часа”.

23 директори са заплашени с уволнение, защото умишлено са записвали несъществуващи ученици с цел да не се закриват маломерни класове, пише в. “Монитор”.

С 8 000 души са намалели университетските преподаватели през изминалите четири години. Основната причина за това са ниските заплати в сектора

Асоциацията за европейска интеграция и права на човека подаде жалба, която оспорва квотата 1/3 за специалността “Българска филология”. Според ректора Боян Биолчев в Софийския университет в някои специалности са въведени квоти при приемане на момчетата и момичетата заради опасността от пълна феминизация на професията.

Комисията за защита на дискриминацията реши, че няма дискриминация при квотния прием на момчетата и момчетата за специалността “Българска филология” в СУ “Климент Охридски”.

Със света литургия, академично шествие и поднасяне на венци пред паметника на св. Климент Охридски бе отбелязан през ноември **празникът на най-старото ни висше учебно заведение – Софийският университет**. По време на тържествата студентът Георги Славчев получи новоучредената награда за радиожурналистика на името на Надежда Дженева.

Ценните предмети са намерени в няколко дома в Перник и в две радомирски села.

Делото за “царската болница” е отново на дневен ред. Разследват се служители на бившия здравен министър Славчо Богоев, които през 2003 г. са участвали в изготвяне на договора за детската болница с “Вамед Инженеринг”. За изграждането на болницата са предвидени 42,7 млн. лв., като 12,810 млн. лв. – за строителство. Цели 7,259 млн. евро са отделени за проектиране, т.е. 40 % от необходимите за строителство пари. Според Наредба 1 на Камарата на архитектите в България цената на инвестиционното проектиране може да достигне до 10 % от строителната стойност, т.е. държавата е можела да бъде оцетена с 5 млн. лв.

9000 семейства са лишени от детски до-бавки, тъй като учениците бягат от клас и през октомври са направили повече от 5 неизвинени отсъствия. Наказанието важи един месец.

През ноември е извършен **трансфер на осъдения във Варна англичанин Майкъл Шийлдс** с полет от Варна до Гетуик. Фенът на “Ливърпул” бе осъден на 15 години затвор за опит на убийство на бармана Мартин Георгиев. Апелативният съд е намалил само присъденото обезщетение - от 200 000 на 120 000 лева. В компетентните на Главна прокуратура е контролът по изпълнение на наказанието на Шийлдс.

Според приетите промени в Закона за автомобилните превози фирмите за автобусни превози са вече задължени да издават разписка за всеки багаж, който се поставя в багажното отделение. Ако превозвачът не издаде документ, ще му бъде налагана глоба от 1500 до 3000 лв., а ако изгуби багажа на пътника ще бъде глобяван с 1000 лв. Българските автобусни фирми ще могат да превозват пътници в страните на ЕС само с лиценз на общността, издаден от Изпълнителна агенция “Автомобилна администрация”.

Директорът на федерацията на потребителите Павел Кърлев съобщи, че повече от

ИСТОРИЯ И АРХЕОЛОГИЯ

Пловдивският колекционер и общински съветник Димитър Костов обяви, че е открита **уникална старинна тракийска монета на около 5 000 години, сечена по времето на тракийския цар Ситалк**. Направените изследвания са потвърдили автентичността на монетата. Сребърната монета с кон върху лицевата страна и с надпис “Ситалко” е частна собственост. Проф. Иван Маразов определя монетата като “откритие на годината”.

Във Врачанския музей се намира **Орфеевия кивот с първата заветна плочка**. Находките са открити през 60-те години край село Градешница от археолога Богдан Николов. Според лингвистичния анализ на плочката на кивота се касае за тракийска писменост, която предхожда египетското пиктографско писмо с близо 2000 години. Изследователят д-р Стефан Гейд твърди, че една от находките, която досега е била считана за макет на храм, е първият кивот и е на 7 000 години. Гейд е разчел пиктографските знаци, с които е изпъстрено глинено кувчеже и култовата плочка. Посланието върху кувчежето е: “Кивотът на Орфеевия завет”. Тази теза е в основата на книгата му “Тракийското писмо декодирано – II”.



16 български фирми не спазват стандартите за подслаждане. Съдържанието на захарин в плодите и газирани напитки е от 4 до 6 пъти повече от нормите, приети от Световната здравна организация. Повишеното съдържание на захарин е канцерогенно. Фирмите много често не пишат на етикета всички съставки. След направена проверка е установено, че само 2 от 14-те проверени фирми за олио отговарят на стандартите.

Три подземни язовира заплашват да погълнат Перник. Над 60 милиона кубика вода са се събрали в ликвидирани рудници под града и заливат мазетата в централната градска част. Губернаторът Иван Димитров свика спешно комисия, която реши да се направят бързи хидрогеоложки проучвания, да се изработи кадастрален план на рудничните подземия и мониторинг на подпочвените води.

Специално звено към главния прокурор започва събиране на обвинения срещу бордовете на големи държавни фирми като "Топлофикация" и "Софийски имоти".

Бойко Борисов заяви в София пред привърженици, че "ГЕРБ" трябва да е първата антикорупционна партия и че ще е пример за останалите. "ГЕРБ" ще управлява така, че работещите да останат в България. "Ще разрозя корупцията и първото, с което ще се захвана е държавния резерв", каза кметът на София. Учредяването на партията е на 3 декември.



Френската компания "Далкия Интернационал", която е дъщерна фирма на "Електрисите дьо Франс", е най-вероятният собственик на "Топлофикация Варна". "Далкия Интернационал" предложи най-високата цена – 60780 млн. евро, следвана от английската фирма "Енерджи" – с 6,220 млн. лв. СЕЗ предложи неконкурентна цена – 4,560 млн. лв.

В Израел откриха площад "България". Паметни плочи в Хайфа напомнят как българите спасиха евреите си по време на холокоста.

Македонският вестник "Дневник" писа, че битката за "ОМО Илинден – Пирин" не е завършила, макар че българският съд не регистрира националистичната партия на македонците в България. „България трябва веднъж завинаги да признае националните малцинства в страната и да им позволи да защитават своя език и култура с демократични средства“, заявил пред вестника Джоан Бернат от Европейския свободен алианс. Въпросът беше поставен и в Европейския парламент.

Македонци от Струмица издигнаха знаме и плакат "Първанов – ти си нашият президент"

ТУРИЗЪМ

Нов мегакурорт "Супер Банско" с около 100 000 легла и над 160 км. писти израства в Пирин. Само през последните четири години в Банско са вложени половин милиард евро инвестиции в хотели и ваканционни селища.

В. "Таймс" пише, че Банско, Пампорово и Боровец са сред последните в класацията на зимните курорти по екологичност на британския експерт Патрик Торн. Торн е изследвал 200 зимни курорта в целия свят.

Пистите на Пампорово ще се показват в интернет, за да се следи стриктно състоянието им, съобщиха директорът на регионалната туристическа асоциация "Родопи" Георги Пампоров.

На най-голямото изложение за професионалисти в туристическия бизнес WTM в Лондон **България представи блестящо възможностите си за СПА туризъм.** Страната ни е уникална с броя и качеството на минералните и лечебните води. По броя на минералните води страната ни е на второ място в света. Вече имаме 4 и 5-звездна хотелска база в балнеокурортите. Председателят на Световната

организация по туризъм Франческо Франджиали посети българския щанд и се срещна с председателя на Държавната агенция по туризма Марио Ал-Джибури. Бе обсъден въпросът България да стане домакин на форум на Световната организация по туризъм.

През последните години **Черноморското крайбрежие** беше безразборно застроявано, но се оказа, че по документи всичко е наред и само 5 % от строежите по брега са незаконни, като 10-15 % от тях са вече съборени. Тъй като делата за незаконно строителство продължават по 4-5 години, част от хотелите са отдавна узаконени. Узаконен е дори хотелът "Дюн" на самия плаж на Слънчев бряг, собственост на вдовицата на убития Георги Илиев.

Франция, която е на първо място в света по брой на туристи, се сблъсква с небивала конкуренция от източноевропейските страни. "Развитието на туристическите инвестиции в крайбрежните градове с културни забележителности на Черно и Адриатическо море ще привлече все повече туристи, какъвто е случаят с Хърватска и България", каза френският делегиран министър на туризма пред няколко експерти.

ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

България ще получи над 7 млн. евро безвъзмездна помощ от **Глобалния фонд за борба срещу СПИН, туберкулоза и малария** за реализиране на първата фаза на проекта "Подобряване на контрола на туберкулозата в България".

Анализ на в. "24 часа" показва, че в България се плаща поне три пъти за доктор: веднъж с данъците, после със задължителните медицински осигуровки и накрая – в брой, защото или няма талон или има километрични опашки. Необходимо е не само да се увеличи бюджетът за здравеопазване, но и да се харчи по приоритети.

Председателят на Българския лекарски съюз д-р Андрей Кехайов заяви, че лекарите ще стачкуват, ако преговорите за Националния рамков договор за 2007 г. не продължат. Поводът е гласуваният през ноември от Министерския съвет бюджет на НЗОК. "Нов кошмар за

болните българи", коментира в. "Монитор" и уточнява, че пациентите ще трябва да плащат навсякъде.

Министърът на здравеопазването Радослав Гайдарски каза, че заплатите на лекарите могат да растат без таван, ако болниците работят добре. "Минимално със 100 лева ще се вдигнат доходите на лекарите догодина", каза пред в. "Стандарт" Гайдарски.



България е на второ място в света по затлъстяване и наднормено тегло на децата. "20 % от учениците и от 50 до 70 % от възрастните страдат от затлъстяване, защото консумират нездравословна храна", заяви доц. Стефка Петрова. Българите все по-малко купуват кисело мляко и пресни плодове и зеленчуци. Ядат основно месо, хляб и консерви.

СТАТИСТИКА

София заема 80-то място сред европейските градове от гледна точка на възможностите за икономически напредък, благосъстояние на жителите и развитие на бизнес-средата за периода 2006-2010 г. Проучването е на консултантската фирма Jones Lang LaSalle и е проведено в 91 града с население над 500 000 души. На първо място в класацията е Лондон, следван от Париж и Дъблин.

Според Националния статистически институт два пъти са се увеличили продажбите във вътрешната търговия в България през последните шест години.

Ноемврийското представително проучване на "Алфа ризърч" сочи, че **"ГЕРБ" става трета политическа сила**. "Атака" е втора политическа сила с 9 процента, а БСП е първа - с 27,5 %.

Национално представително проучване на МБМД сочи, че **всяко четвърто дете в България не завършва средно образование**. 70 % от отпадащите деца са от ромски произход.

Българските тютюни, цигари и алкохол губят позициите си на международните пазари, пише в. "Труд". С 6,9 млрд. лв. вносът на България изпреварва износа сочат данни на Националният статистически институт за външна търговия през първите 9 месеца на 2006 г. Най-значителен ръст отбелязва износът на цветни метали.

Агенция АФИС направи по поръчка на в. "Стандарт" проучване **на общественото мнение по въпроса за досиетата**. Почти половината анкетирани са на мнение, че не е правилно само група експерти да решават кои досиета да се отварят. До преди половин година от разсекретяването на досиетата се интересуваха много хора, но сега то се е превърнало в шоу, което интересува основно политиците и журналистите.

България заема 49 място в раздела "нестабилни демокрации" в доклада на британската изследователска група "Економист интелидженс юнит" за развитието на демокрациите в света, в което са включени 165 държави. Докладът е поместен в списание "Економист". След България са Румъния, Хърватия и Украйна.

България е на 36 място в годишното класиране на "Репортери без граници" за свобода на словото пред Франция, Италия и Испания. На първо място е Финландия, а на последно – Северна Корея. В първата десетка са Исландия, Ирландия, Холандия, Чехия, Естония, Норвегия, Словакия, Швейцария и Унгария.

по време на поклонението на Георги Първанов на българското войнишко гробище в Ново село, съобщил БТА. То бе възстановено от "Сдружение Плиска" със съдействието на българския президент Георги Първанов и македонския президент Бранко Цървенковски. Възстановяването на българските гробища е знак на европейски тип отношения, заяви Георги Първанов по време на първата си визита след преизбирането му за президент.

В Пловдив се проведе двудневна отчетно-изборна **конференция на Обединената Велика Ложа на България**. В нея участваха масони от 34 съюзни ложи в България и гости от 10 страни. Масоните преизбраха шефа си - великият майстор Петьо Пенев. През последните две години има изградени 7 нови ложи в големите градове в страната.

България изпълнява всички свои ангажименти по отношение на международните договори за защита на човешките права, заяви пред БТА **външният министър Ивайло Калфин** в отговор на внесената поправка в Страсбург към доклада на Джефри Ван Орден, която призовава България да прекрати "всякакви форми на дискриминация и сплашване на това (македонско) малцинство". Предложението за поправката бе внесено от четирима зелени евродепутати и впоследствие бе отхвърлено. Министър Калфин каза, че няма никаква причина да се вкарват подобни поправки с мотив за защита на човешките права.



В България липсват квалифицирани специалисти в почти всички области. Търсят се заварчици, строители и програмисти, както и кадри в туризма. Най-голяма е кризата в информационните технологии: липсват дизайнери, програмисти и системни администратори. Българската стопанска камера настоява от 2007 г. България да внася чужди работници по квоти. С предимства ще са гражданите на ЕС, а след тях българските малцинства от Молдова, Македония и Украйна.

Във Варна продължават аварията в електрозахранването в различни части на града. Вече тече проверката на Държавната



комисия за енергийно и водно регулиране (ДКЕВР) на немската компания Е.ON в морската столица. Инспекторите са установили, че компанията не поддържа в добро техническо състояние съоръженията си във Варна и Горна Оряховица. ДКЕВР нареди на Е.ON незабавно да нормализира електрозахранването във Варна. Европейската комисия също прави проверка на Е.ON, като една от причините за това е, че през ноември компанията остави близо 10 млн. души в Западна Европа без ток.

Първият представител на изложбената индустрия в България, включен в управителния орган на Международната асоциация на изложбената индустрия (UFI), е Йордан Радев. Радев е изпълнителен директор на Международния панаир в Пловдив и бе избран от борда на директорите на UFI, която има 317 членове от 168 града в 73 държави на 5 континента. Радев е първият българин, включен в директорския борд от основаването на асоциацията през 1925 г. досега. През декември Международния панаир – Пловдив отбелязва 70 годишнината от членството си в UFI. Знакът на Международната асоциация на изложбената индустрия носят най-представителните прояви на Пловдивския панаир.

Трайно безработните, които са поне 12 месеца без работа, имат две години и половина до пенсиониране и са регистрирани в бюрата по труда, ще получават от следващата година минимално месечно обезщетение от 90 лева, реши Надзорният съвет на Националния осигурителен институт. Промяната важи за 11 хиляди души.

Граждански сдружения от цялата страна обявиха създаването на **"Национален граждански съюз на нова България"** в Националния прескуб на БТА. Съюзът се подкрепя от 58 сдружения от цялата страна. Съюзът ще започне подготовка за участие във всички предстоящи избори и ще организира национална инициатива за даване право на гражданите да свикват референдум.

Английският е официален език на общуване във **"Фрапорт"** и затова всеки служител на аерогарите във Варна и Бургас ще завърши безплатен курс по английски, заяви изпълнителният директор на фирмата концесионер на летищата във Варна и Бургас Андреас Хелфер. Първата година от концесията "Фрапорт" ще инвестира 23 млн. евро.

След като преди година и половина бяха продадени 67 % от електроразпределителната мрежа в България за 692,5 млн. евро на трите чуждестранни фирми ČEZ, E.ON и EVN, в **много селища на страната сметките са надписани и токът е некачествен**, пише в. "Сера".

Австрийската EVN, собственик на ЕРП-тата в Пловдив и Стара Загора, която незаконно увеличи периода на отчитане на

електромерите, обяви че връща надвзетите суми на 7500 абоната. Председателят на ДКЕВР проф. Константин Шушулов издаде наказателно постановление, с което налага глоба от 21 000 лева на EVN.

Държавните енергийни фирми ще се обединят в холдинг, съобщи министърът на икономиката и енергетиката Румен Овчаров. Това са "Булгаргаз", АЕЦ "Козлодуй", ТЕЦ "Марица-изток" 2, "Мини Марица-изток" и новата АЕЦ "Белене".

"Лицата на България на борда на България ер" е новата инициатива на авиокомпанията, която включва представяне на Христо Стоичков, Стефка Костадинова, Валя Балканска, Иво Папазов и Райна Кабаиванска. Техните мисли за мечтите, пътуванията и успеха, придружени с автографите им, "България ер" подарява на своите пътници.

По план словашкият превозвач Sky Europe трябва да започне редовни полети между **София и Прага от 28 февруари 2007 г.** Около 50% от полетите от София ще се осъществяват от т.нар. нискотарифни самолетни компании след влизането на България в ЕС от 1 януари. Цените на билетите на тези компании заедно с летищните такси няма да надхвърлят 120-150 лева. Работещите досега евтини авиопревозвачи ще увеличат полетите си с 44 седмично.

За първи път в 120 годишната история на сп. National Geographic е предложено на корицата му да бъде златно съкровище от България. В списанието има 20 страници за тракийските съкровища.

Италианското електронно издание "Авенире" пише, че почти половината от населението на България живее с по-малко от две евро на ден и че заплата от 170 евро не е достатъчна, за да може българинът да води приличен живот.

В Скопие бе представена книгата на генералния директор на БТА **Максим Минчев "Атлантически пасианси"**. На промоцията присъства и Соломон Паси, председател на Комисията за външна политика към Народното събрание на Република България. В книгата е отразен опитът на Атлантическия клуб на България – от възникването на идеята за членство на България в НАТО през 1991 г. до пълноправното ѝ членство през 2004 г.

За четвърта поредна година се провежда **благотворителна кампания "Българската Коледа – подарете надежда на детето в беда"**, която е под патронажа на президента Георги Първанов и съпругата му Зорка Първанова. Инициативата е за набиране на средства за тежкоболни деца и за закупуване на апаратура за детските клиники и отделения. От началото на кампанията през 2003 г. досега са събрани над 4,5 млн. лева.

СПОРТ

Излезе първата биография на световните шампиони **Албена Денкова и Максим Ставийски "Албена и Максим. Любов е алхимията на успеха"**. Това е първата книга от поредицата "Топспортисти". Авторът Любомир Тодоров дава възможност на медалистите сами да разказват за себе си.



Георги Георгиев, Снежина Василева и Мария Оряшкова станаха световни шампиони по самбо. Шефът на федерацията Румен Стоилов съобщи, че страната ни ще бъде домакин на Европейското първенство по самбо през април в Правец. Тогава ще бъде чествана и 50-годишнината на самбото в България.

За шести пореден път Петър Стойчев спечели Световната купа по плувен марафон и стана единственият състезател в света с подобно постижение. "Много съм щастлив, че спечелих титлата две състезания преди края", заяви Стойчев след марафона в Хонконг.

Евгения Раданова, носителка на три златни медала от Зимни олимпийски игри, се класира първа на сто метра в международния турнир по шорттрек в Бормио, Италия. Марина Георгиева завърши пета.

Председателят на БОК Стефка Костадинова бе удостоена в Монте Карло с приз за цялостен принос от Международната федерация по лека атлетика. Вече 19 години нейният световен рекорд в скока на височина 209 см. остава ненадминат.



Калоян Махлянов-Котоошу спечели четвърта победа в петия кръг на големия есенен турнир по сумо във Фукоока за Купата на Императора.

В Балканския шампионат по мотокрос **българските пилоти спечелиха 10 медала** и се наредиха на първо място в отборното класиране.

Албена Денкова и Максим Ставийски спечелиха златните медали на

първия турнир по фигурно пързалане за сезона от веригата Гран При "Скейт Америка" в Хартфорд в щата Кънектикът. Те получиха оценка 100,12. "Дори на световните първенства през последните две години не сме получавали такива резултати", каза Албена. Въпреки инцидента, който нашите световни шампиони претърпяха на тренировката преди волната програма (Албена си поряза крака, а Максим си нарани бедрото), те се представиха най-добре именно в свободната програма.

Световните ни шампиони Албена Денкова и Максим Ставийски спечелиха и титлата при танцовите двойки по фигурно пързалане "Гран При" във Франция. Албена и Максим бяха първи и в трите изпълнения и спечелиха общо 197,25 точки.

Трикатните световни шампионки по художествена гимнастика Мария Гигова и Мария Петрова бяха удостоени с награди сред десетте най-добри гимнастици в света за всички времена на конгреса на Международната федерация по гимнастика (ФИГ) в Женева. Българският съдия Антония Топлийска бе обявена за най-добър арбитър по аеробика в света за периода 2000-2004 г. и получи плакет за 125-годишнината на ФИГ.

Христо Стоичков, националният треньор по футбол, стана единственият носител на ордена "Александър Невски" в България. Отличieto му бе връчено в Руското посолство.

Два български филма за шахматния сблъсък в Елиста между Веселин Топалов и Владимир Крамник ще излъчи БНТ. Първият е "Мач за тоалетната". Отражава възлови моменти от двубоя между двамата шахматисти, интервю с президента на ФИДЕ Кирсан Илюмжинов и с Владимир Крамник, както и манипулациите на местната преса и огромния натиск, на който бе подложен Веселин Топалов. Вторият е посветен на екзотичната природа в Калмикия.



АНАТОЛИ КРЪСТЕВ

МУЗИКАТА Е НАЧИН НА ЖИВОТ

ТЕКСТ: МАРИЯ ЗАХАРИЕВА, СНИМКИ: ЛИЧЕН АРХИВ НА АНАТОЛИ КРЪСТЕВ

Концертите в огледалната зала на българското посолство, които организира Българския културен институт съвместно с посолството, станаха вече традиционни. На втория от тях имаме възможност да чуем една уникална формация - виолончелово трио Cellissimo с участието на пианиста Румен Цанов. В ансамбъла Cellissimo участват три поколения български виолончелисти – професор Анатоли Кръстев, дъщеря му Калина и синът му Атанас, които показаха изключително майсторство и виртуозна техника. Изградена стилово разнообразно и блестящо изпълнена от музикантите, програмата бе представена от нашия известен виолончелист Анатоли Кръстев обстойно и с изключително чувство за хумор. След концерта имам удоволствието да разговарям лично с Анатоли Кръстев, чиито прекрасни изпълнения си спомням още от България.

Г-н Кръстев, защо избрахте да свирите на виолончело?

Това е много сложно. Изглежда, че е започнало отдавна, още преди да се родя. Защото дядо ми е свирил на виолончело, баща ми беше любител виолончелист и чичо ми беше професионален виолончелист.

С други думи, това е семейна традиция.
Да, аз съм трето поколение челист в нашата фамилия. Бях започнал да свиря на цигулка, но после изведнъж реших, че челото страшно много ми харесва и опитах. Имах много

добър учител - Радослав Дойчинов. Беше изключителен човек. После имам много други учители, защото моят баща като инженер беше непрекъснато на път. Това е също предопределение. Като дете не живеех повече от година и половина на едно място и сега съм непрекъснато в движение. Много обичам да пътувам. Когато съм на път, се чувствам жив и жизнен. Сега вече тръгнахме заедно с децата. Cellissimo се появи, когато Атанас изведнъж напредна много. Преди 4 години, като направихме първия концерт, той все още беше едно

малко момче. Атанас сам си избра челото, Калина – също. Аз воювах те да не започват да свирят на този инструмент.

Защо?

Сигурно заради собственото си спокойствие.

А как съжителстват трима челисти в една къща? Това не мога да си представя...

Действително, това е голяма навалица. Но Калина живее в Португалия от няколко години. Преди това беше дълго време в Анг-

лия. А сега е концертмайстор на Симфоничния оркестър на Алгарве. Много концертира като солист в Европа. Наско непрекъснато печели конкурс след конкурс. Оттук заминава за Рио де Жанейро, където ще свири Хайдновия концерт в до мажор с оркестъра „Петробрас симфоника“.

Вие сте учил в една много екзотична държава - Тунис. Какви са спомените Ви от онова време?

Тунис тогава беше последната деколонизирана държава. За щастие, още беше под силно френско влияние и затова там имаше една много добра консерватория. Аз завърших единствения лицей, останал под егидата на френското министерство на образованието - с френска програма и с елитни френски преподаватели.

Има ли други екзотични моменти във Вашата биография?

Пълно е с такива. Наскоро участвах в една серия документални филми „Умно село“ - с по-неизвестни истории от моята творческа и професионална биография, където разказвах екзотични случки от Египет, от Виетнам, от Нигерия...

Веднъж, по време на поредното турне, във влака в Германия влезе един младеж и започна да ми разказва, че токущо е участвал в обир на банка. И аз влязох в ролята на изповедник.

После преминавайки границата между Източен и Западен Берлин германските митничари ми взеха всичките пари. Добре че бях скрил в джобчето си 20 долара. На гара Аахен влакът спря, защото имаше генерална стачка в Белгия. Оказа се обаче, че някакви стачкоизменници са организирали превоз за 40 долара. Едно момче ме попита дали мога да му услужа с 20 долара, защото толкова не му достигали, за да си купи билет. Обясних му, че имам същия проблем. „На перона има благотворителна организация на Червен кръст. Може да попитаме там“ - каза момчето. Скоро дойде един свещеник и ни купи билетите. Едва в 16 часа бях в агенцията в Антверпен и там научих, че няма оркестър, защото българските оркестранти не са получили изходни визи. Щепених се, но успокоих организаторите, че ще има концерт. В началото публиката беше разочарована, че няма оркестър. Накрая обаче концертът завърши ентусиазирано, с бисове. Такива неща стават и аз ги причислявам към екзотиката.

В Нигерия, например, не можех да се движа без охрана, защото съм бял човек. Иначе в Лагос щяха да ме отвлекат. Казаха ми: „Може да поискат за Вас само 100 долара, защото са страшно бедни, но могат и да Ви убият.“ Тръгнахме с два джипа - първият, с двама до зъби въоръжени командоси, който се движеше отпред. Аз бях във втория джип с челото, с един командос и с шофьора. Като попитах защо сме с два джипа, ми отговориха: „Ако се развали единият джип, да има с какво да избягаме“. Иначе концертите в Лагос бяха прекрасно организирани.



Свирих в голямата катедрала, която е за няколко хиляди души.

Вие споменахте в началото на концерта, че наши виолончелисти преподават, концертират и са водачи на елитни оркестри в целия свят.

Това не се отнася само за българските виолончелисти, но и за много чужди студенти, завършили в София. Мои възпитаници от Академията са професори по виолончело в Ню Йорк, Сан Пауло, в Порто Алегре, в столицата Бразилия, в Рио де Жанейро и т.н. За първи път попаднах в Бразилия през 1990 г. и останах очарован от интересите и любопитството на хората там. Бразилия не е само самба и кафе, както си мислят някои. Бразилия е една кипяща и развиваща се държава, в която се инвестират много пари за музика. В Мексико мои ученици са университетски преподаватели. Имам ученици в Австралия и Южна Африка. Едно от големите задължения на всеки от нас е да подготвя чираци, които после да станат калфи и майстори. В крайна сметка чрез концертите си, чрез записите си и учениците си оставяме най-дълбоката диря. Що се отнася до записите, те са привилегия на 20 век и са нещо много важно, затова аз много записвам. Най-малка следа във времето остават концертите, макар че ето и Вие ми казахте, че си спомняте мои концерти в България. Важно е човек да остане в паметта на хората. Децата ми сами избраха да станат виолончелисти. Както казва една аржентинска поговорка:

„Децата избират професията на родителите си само, когато виждат, че родителите им са щастливи в тази професия“. Един мой приятел - аржентински пианист, като разбра, че децата ми свират на чело, ми каза: „Ето, това означава, че ти свириш с удоволствие“, което е вярно и аз се опитвам да „заразя“ и моите ученици.

Програмата Ви беше представена с много хумор. Какво място в живота Ви заема хуморът?

Както аз казвам, важно е човек да не се взема много насериозно, но сериозно да си гледа работата. Има редица поговорки, свързващи музикантите с битието им. Поговорката „Музикант къща не храни“ например е спорна, защото зависи за какъв тип храна става дума - материална или духовна. А за мен музиката е начин на живот! ■

АНАТОЛИ КРЪСТЕВ е един от най-известните български виолончелисти. Роден е през 1948 г. в София. Завършва консерватория в Тунис и Българската държавна консерватория с виолончело при проф. Велко Карастоянов. Асистент е на проф. Здравко Йорданов. Специализира при Андре Навара и Янош Старкър. Концертира в Европа, Америка, Азия и Африка. От 1972 г. е преподавател, а впоследствие и професор в Държавната музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“. Негови възпитаници свирят и преподават на няколко континента. Анатоли Кръстев води майсторски класове в Европа, Азия и Америка. Член е на журито в международни конкурси в Прага, Рио де Жанейро, Ваймар и др. Почетен президент е на Академията за обучение на млади таланти в Марсилия. Репертоарът му включва огромен брой произведения за виолончело. Записал е над 25 компактдиска. Последният му диск е с музика на български композитори от XX век. През 2000 г. заедно с Йосиф Радионов и Майер Франк създава клавирно трио „Кинор“, а две години по-късно - виолончелово трио Cellissimo, в което участват и двете му деца Калина и Атанас.

НАША БИБЛИОФИЛСКА ИЗЛОЖБА ОЧАРОВА ПОЗНАВАЧИТЕ НА ПОЕЗИЯТА И ГРАФИКАТА В ПРАГА

АСЕН МИЛЧЕВ

На 8 ноември в приземния етаж при централния вход на Народната библиотека в Прага бе открита организираната от нея, Българския културен институт и Славянската библиотека библиофилска изложба *Slovo a tvář* по философски тристишия на емблематичния български поет Борис Христов (роден през 1945 г.), илюстрирани от известните ни художници Захари Каменов (роден 1949 г.) и Милко Божков (роден през 1953 г.).

Всичко започва през 2001 г., когато основателят своя частна галерия в Самоков Иво Масларски осъществява проекта си “Уникати – думи и графити”, в който са свързани неговите приятели – поета Борис Христов и художниците Захари Каменов и Милко Божков. Те са създали общи произведения. Така се появяват оригиналните графически издания “Думи и графити”, а така също и “Думи, глина и графити”, в които 53-те тристишия на Борис Христов са съпроводени с 22 графики на Захари Каменов и 31 графики на Милко Божков. От това библиофилско издание на галериста излизат само 40 броя, отделно 6 пробни екземпляра, всички на специална хартия “Фабриано Росапино”. Освен в българския оригинал, стиховете са преведени и на английски език, а на изложбата в Клементинум удоволствието от това уникално високоразрядно изкуство се допълва от чудесния превод на чешки език



от оригинала на известната българистка Злата Куфнерова. Както е известно, Борис Христов е един от най-популярните съвременни български поети. Издал е няколко стихосбирки, между които “Вечерен тропет” (1977), с която изведнъж става прочут. Следват “Честен кръст” (1982), “Сляпото куче” (1990) и други, а през 1998 г. излиза романът му “Бащата на яйцето”, чиято филмова екранизация има също голям успех. Автор е и на сценарии за документални и анимационни филми. Произведенията му са превеждани на почти всички езици (включително и на чешки). Имал е автор-

ски рецитали из Европа, Америка, Индия.. Носител е на голямата литературна награда на Софийския университет за 2000 г. През последните години Борис Христов се е усамотил и живее в село Лещен, едно дивно красиво местенце между Пирин и Родопите, в долината на река Места. Това негово обиталище приютава отказа му за публични изяви. “Говоря, мълчейки” – твърди поетът. Неволно си спомняме красноречивото мълчание на лауреата на Нобелова премия, съветският писател Михаил Шолохов, в което през годините на Студената война се вълнуваше светът. Разбира се, едва ли има нещо общо с причините за мълчанието на Борис Христов в наши дни, когато свободата на словото и на възгледите е безспорна. Но когато замлъква гласът на един виден интелектуалец, обществото трябва да се запита защо. Може би ключ към това могат да бъдат и тристишията му като притчи от представените в тази изложба *Slovo a tvar* (няколко от тях предоставяме на вниманието на читателите).

А за значимостта на графичите Захари Каменов и Милко Божков говорят многобройните им награди от наши и международни изложби. Например на триеналето Коши в Япония Милко Божков е спечелил първата и специалната награди. Имат редица самостоятелни изяви в Белгия, Франция, Холандия, Япония, Корея, Мексико, Германия, Полша, Австрия, Швеция, Швейцария, Турция... ■

БОРИС ХРИСТОВ

БИБЛИЯ

Зачеват книгите от други книги...
О, майко, на безброй от тях,
нима и твойта пъпна връв е книжна?

НЕЩАТА

Човекът е сляп,
човекът не вижда нещата –
виждат го Те
и го викат да отиде при тях.

ЧЕТЯЩИЯТ

Твори и той навярно,
но защо ли
извивката на неговия гръб напомня

за хищника над
жертвата приведен?

МИРАЖИ

Навътре в себе си, но
ето че и там
животът е затвор –
с огледала,
в които се нападаш сам
от четирите посоки.

ПЯСЪЦИ

Минава животът
в пустиня от думи...
И малко са тези, които
достигат
оазиса на спасителното
мълчание,

КАЗУС

Крадецът се отказва да
краде.
Убиецът захвърли ножа.

А аз какво да правя
с думите?

ПОЧУДА

Каква величествена
гледка –
един глухоням
пред гърмящия луд
водопад.

САМ

Сам в пустинята,
обременен от грижите си,
сякаш съм сред най-
населеното място.

СЕТИВА

Човек на хоризонта
с брадва
догонва друг, а аз
оставам равнодушен...
Но ето че пристига
викът!

ПОЕТ

Живя затворено – като
змията
в сандъчето тръстиково
на бедуина.
Погребяха вместо
тяло свирка.

ЕСЕН

Душите на мъртвите
отлитат
на юг.

ПРИПИСКА

Роден на гумата да
служи,
подострях цял живот
молива.
И писах, грешен аз,
наместо да изтривам.

ПРИТЧА

Тъжно блее на

залутана в мрака
овца.

Хлопат вратите на
тялото –
блудният дух се
завръща

КОДА

Сред толкова души
най-сетне
се срещнаха и нашите.
Сега
да поговорим за
смъртта като за нещо
минало.

АВГУСТ

И само в църковния
двор
тревата напява
дълбоките псалми
на зелената своя
религия.

СНИМКА: ПЕТЪР ПЕТРОВ


художествена академия проф. Кирил Гогов и негови студенти. Тя бе открита в отлично обзаведената и модерна Градска библиотека в район "Смихов" в чешката столица. На 22 ноември това културно събитие бе използвано за осъществяване на среща с ученици от чешки училища на тема: "Влизането на България в Европейския съюз". На нея водещата, младата българистка Силвия Вайскеброва, ги запозна с някои важни географски, исторически и културни характеристики и особености на нашата страна. Разгледаха карти и атласи на Европа и Балканския полуостров, радваха се на красивите шевици от българска бродерия по покривчиците на масата, послушаха българска реч и българска музика. Присъстващите ученици разбраха как да различават кирилската азбука и дори по какъв начин да изписват имената си на нея. Групичка техни връстници от българското училище в Прага, облечени в народни носии, изнесоха кратка програма от песни от националният ни фолклор, включващи различни области от България – Родопите, Пиринска Македония, Добруджа...

Накрая всички участници получиха чудесен подарък - рекламни фанелки с шамповани върху тях букви от кирилската и латинската азбука. Всички материали за изложбата и срещата са разработени по Комуникационната стратегия за присъединяване на Република България към Европейския съюз. Това бе една незабравима и полезна среща на младото поколение на Чехия с България, с чиито връстници им предстои да живеят заедно в обединена Европа. ■

ПОЗНАВАТЕ ЛИ КИРИЛИЦАТА – НОВАТА АЗБУКА В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ?

ДОБРОМИР АНГЕЛОВ

С породения интерес от предстоящото приемане на България в Европейския съюз от 1 януари следващата година се създават изключително благоприятни възможности за пропагандиране същността на българ-

ската писменост, която поне засега ще бъде уникална за страните-членки на съюза. По този повод БКИ в Прага организира изложба от авторски графични шрифтове, третираща възникването и развитието на българската писменост през вековете, подготвена от преподавателя в Българската

БЪЛГАРСКА ВЕЧЕР В КЛУБА НА ПЪТЕШЕСТВЕНИЦИТЕ

РАЛИЦА ВАСИЛЕВА

На 27 октомври сдружение „Заедно“ (www.zaedno.org) организира българска вечер в новооткрития ресторант и клуб на пътешествениците Karavanseraj. Програмата откри с ръченица танцовото дуо Цветелина Самоволска и Тодор Ралев. Последва фото-лекция за българските планини на инж Петър Вълчек, който прожектира диапозитиви от Рила и Пирин. Оващите на публиката събраха отново двамата танцьори в лъчезарен и закачлив танцов коктейл. Китка родопски мелодии изпълни на гайда Кирил Мерджански и купонът продължи с общо хоро, български ястия, вино и викторина за България.

Интересът беше голям и за съжаление мястото не стигна за всички желаещи да присъстват. Тази вечер беше първата от поредицата вечери на народите, които

е запланувал клубът в програмата си и „повлече крак“ за следващи интригуващи срещи с културите на различни народи. ■





ТАНЦОВ СЪСТАВ “ПИРИН” ВЪВ ВИЕНА

ЛУЦИЕ АЙБЕНЦАЙНЕРОВА

До последния момент не бяхме сигурни в какъв състав ще пътуваме до Виена, защото ни бяха нападнали есенните вируси. В крайна сметка оставихме болните възрастни, а здравите и полуждравите се натоварихме на две коли и отпътувахме. Грешно е да се мисли, че сме проспали пътя, най-вече ни впечатлиха новите вятърни електроцентрали, осеяли пейзажа покрай пътя. Във Виена малко блуждаехме, но наистина малко, понеже използвахме старата карта на града. И в момента, когато някои от нас смятаха, че ще обикаляме центъра поне три пъти, пред нас се появи веещото се българско знаме. Танцовият състав “Пирин” бе поканен от австрийската организация „Обединени младежи на Европа“ и по-точно от Нина Василева на вечер, посветена на България на 18 ноември. Клубът, където се проведе, се казва “Ost” (“Изток”) - и се намира на същата улица, където е и българското посолство във Виена. Той е в сутерена на

голяма историческа сграда и създава впечатление на просторен лабиринт: зад всеки ъгъл - друго помещение, следващ бар. На входа домакините, облечени в български народни носии, посрещаха гостите с хляб, сол и българска ракия. Програмата започна с прожекция за България, която бе обстойна и подробна - като се почне от броя на населението, мине се през археологическите паметници и се стигне до най-новата история до ден днешен. Последва мултимедийна презентация на българския фолклор. През цялото време се предлагаша български вина и национални ястия, с които атмосферата и усещането за България бяха цялостни. На масата ни се появиха пита, лютеница и сирене, а зад ъгъла се простираше маса, обсипана с най-различни вкусотиини, които не пропуснахме до опитаме и да им се насладим. След презентацията следваше нашето участие. Музикантите засвириха, танцьорите подхванахме народните хора и се разнесоха такива аплодисменти, каквито се чуват само в края на представлението. Не можех

да повярвам как народните хора могат да завладеят толкова много млади хора. Ликуваха, пляскаха, пееха. Очаквах с нетърпение да представим и научените композиции. И имаше защо, аплодисментите се засилваха и желанието ни за танцуване растеше. Редуваха се танци и хора, хора и танци. Атмосферата беше незабравима. След последните тонове публиката бурно аплодираше, музикантите отново засвириха и ние поканихме зрителите на вито българско хорото. Хората се редуваха едно след друго, а когато се пееше, пееше цялата зала. След това вечерта дълго продължи все така с българска народна музика, но вече на плейбек. Седнах изморена на стола и наблюдавах наоколо въодушените и превъзбудени млади хора във вихъра на танца. Наближаваше полунощ и беше време да си тръгваме. Прибрахме си носите, разделихме се с домакините и поехме пътя към къщи. Изморени, доволни... По пътя сякаш се разделях с нас и червените мигащи светлини на вятърните електроцентрали. ■



ПЕТ ГОДИНИ “ПИРИН”

СЕМИНАР ЗА БЪЛГАРСКИ НАРОДНИ ТАНЦИ В БЪРНО

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ

На 11 октомври 2006 г. в културния дом “Рубин” в Бърно вече за четвърти пореден път сдружение “Пирин” с подкрепата на Министерството на образованието, младежта и спорта и на Южноморавската област организира семинар за български народни танци и фолклорен концерт. Семинарът бе посетен от рекорден брой млади хора с голям интерес към българската култура. Имаше изложба на традиционни български ястия и дегустация на качествени български вина. Във вечерния концерт взеха участие танцовият състав “Пирин”, певческата и танцова група при българското училище „Д-р Петър Берон“ в Прага, солистите Томаш Роси - кавал и Цветко Мерджанов - кабагайда и танцовата група в състав: Цветелина Самоволска, Емилия Димитрова, Тодор и Петър Ралеви. Главен гост на концерта беше българската музикална група “Balkan Folk Acoustic” от Вроцлав, Полша, която през цялата вечер свиреше български народни хора и песни и създаваше неповторима атмосфера. Тази година семинарът и концертът са посветени на 5-годишния юбилей от създаването на танцовия състав “Пирин” в град Бърно.

КАК ЗАПОЧНА ВСИЧКО?

ЦВЕТЕЛИНА САМОВОЛСКА

С идването ми в Прага през месец март 2006 г. бях готова да поема всяко ново събитие, всяко ново запознанство с хора, да намеря моето място тук, да се чувствам добре емоционално...! Обичам много изкуството, танците, музиката... Това ме изпълва, прави ме невероятно щастлива! В България се занимавах с танцуване – било то с народни танци, модерен балет, латино танци.... И ето, че дните ми в Прага се проточваха и дойде месец май, когато в чешката столица се състоя едно прекрасно



събитие – концерт на Иво Папазов, на който отидох с охота и нетърпение! Срещнах много българи, наслаждавах се на прекрасната българска музика, на атмосферата, на всичко.... Започнаха и нашенските танци, тъй като душата ми не се стърпя да устои на всичко около мен и задоволих желанието си с тези невероятни български народни ритми! На хорото се срещнах и запознах с Георги, с който впоследствие разговаряхме и от дума на дума кой какво прави в Чехия, с какво се занимава и обяснявайки за любовта ми към фолклорните танци, се оказа, че намирам прекрасни хора и приятели със сходни интереси и нужда да запълнят липсата на родното, българското! А именно, хората от ансамбъл “Пирин”!

Така се започна... Гостувах през лятото в Бърно, запознах се с всички от ансамбъла, прекрасни хора с невероятни души... Имаше общи интереси и независимо, че живеейки в Прага, не можем да се виждаме често и да танцуваме заедно, това не спира контакта ни! Което е невероятно чувство за мен!

Поканиха ме да танцувам заедно с тях на едно от многото техни представления, на които “пиринци” взимат участие – фестивала в Рожнов тази година! Предоставиха ми носия, почувствах се като част от състава.

И ето, есента дойде и настана времето на многото събития за кратко време – фестивали, концерти, а измежду тях и петгодишнината на ансамбъла!

Страхотна организация, песни и танци през цялото време!

11.11.2006 г. – дата, която се помни! Помни се от млади и стари, българи или не, все хора, които взеха участие в концерта!



Играене цял ден, до изнемошаване, но безспирно, защото душата не иска да спре...

Събитието започна с едно наистина организирано по интересен начин “училище” за български народни танци за начинаещи и желаещи да навлязат в красотата на българският фолклор. Цареше много смях, забава! Леко минаваше времето, неусетно!

Всеки се подготвяше и за представянето си вечерта! Чудни костюми – момичета и момчета, цари веселие, много усмивки и енергични лица, жадни да покажат какво могат! Едно невероятно отпразнуване на рождения ден на ансамбъл “Пирин” – пет години от създаването му! Не е за изпускане!

Благодаря “Пирин”! Благодаря Ви, приятели! Благодаря на съдбата, че ме срещна с вас и малко или много животът ми тук, в Чешката Република, е по-различен, по-колоритен и по-богат! Защо ли?! Защото правя, което душата ми иска и търси, защото ме прави щастлива, радваша се на малките, но важни неща, мигове и хора! Вярвам, че е така с всеки един от Вас, танцуващи българчета! Макар и да не го осъзнавате, дълбоко в себе си храните надеждите и запълвате празнотите с нещо много красиво и ритмично, а именно – българската музика, култура и танци! Какво по-хубаво от това?! Пожелавам да се събираме още дълго и да празнуваме още много прекрасни годишнини на ансамбъл “Пирин”! И да има все повече хора, които да се заразяват от еуфорията, която цари в ансамбъла, партитата заедно и хората, “виновни” за всичко това! Толкова хубаво!

С искрени благодарности и сърдечни поздравии! ■

БЪЛГАРСКО УЧАСТИЕ В ТЪРЖЕСТВАТА НА АВСТРИЙСКИЯ КУЛТУРЕН ФОРУМ В ПРАГА



АСЕН МИЛЧЕВ

10-годишнината от основаването на австрийския културен форум в Прага и 250-та годишнина от рождението на Моцарт бяха основателният повод за българско участие в празненствата, състояли се на 20 октомври в сградата на австрийското културно средище в чешката столица. По покана на БКИ в Прага там изнесе концерт живеещата и работеща основно във Виена известна наша пианистка Мария Принц. В програмата ѝ бяха включени творби както от самия Волфганг Амадеус Моцарт, така и от сина му Франц Ксавер Моцарт, а също и от Ян Ладислав Душек. Изпълнената от нея соната опус 10 от Моцарт-син тя е открила, ровейки се из архивите на сдружението на музикантите в австрийската столица.

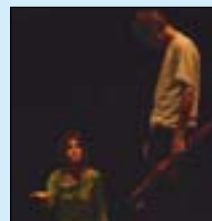
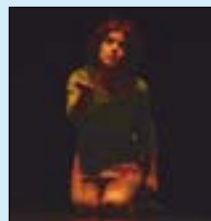
Родената в България пианистка е дъщеря на големия български диригент и компози-

тор Константин Илиев. Учила е в музикалните академии в Берлин (1975-1980) при проф. Рудолф Дункел, във Виена (1981) при проф. Йорг Демус и в Париж (1982) при проф. Ивон Льофебюр. През периода 1983-87 година е професор по пиано в музикалната академия в Цюрих, а от 1987 година преподава и в Академията за музикални и изяви изкуства във Виена. Изнасяла е концерти в Германия, Австрия, Швейцария, Белгия, Япония, Италия и другаде, а в последните десетина години редовно концертира и в България. Участва в програми със световноизвестни музиканти като например миналата година е свирела с Виенската филхармония на "Залцбургските музикални тържества" под диригентството на Рикардо Мути и на Тихоокеанския музикален фестивал в Сапоро (Япония). Има записи на клавирните концерти на Хайдн и Моцарт, както и на Брамсовия концерт за кларинет и пиано.

Самите тържества в Австрийския културен форум преминаха много интересно. През целия следобед из различните камерни зали и художествената галерия на института се провеждаха последователно и едновременно разнообразни културни изяви – изложби, прожекция на филми, дискусии, концерти... Но като че ли "гвоздеят" в програмата бяха изпълненията на нашата пианистка, която свири на два пъти, събирайки многобройна публика, сред която имаше, разбира се, и не малко българи. Всички я посрещнаха изключително топло и многократно я аплодира за виртуозните ѝ изпълнения. Накрая директорът на Австрийския културен форум г-н Валтер Перше, с изричната уговорка, че не говори от куртоазия, сподели: "Без участието на великолепната Мария Принц и на чудесната музикална българска публика, нашият празник не би бил същият." ■

През ноември в Карлинския спектър се проведе **Вторият международен фестивал "Звезден път"**, организиран от фирма "Бохемия сервис". В него участват най-вече деца на чужденци и деца със смесен произход. Те показват своите умения в областта на музиката, танца

и театъра. Фестивалът няма конкурсен характер. Тази година във фестивала взе участие и Мариана Новотна, която има чешко-български произход. Заедно със своя колега Кришоф Нетопил тя представи няколко пантомимични етюда. (М.Н.)





Д-р Иван Белков
и Сирма Зидаро-Коунова



Посланик Здравко Попов и Антон
Стамболийски



Петър Попов и Сирма Зидаро-Коунова

СРЕЩА НА ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА БЪЛГАРСКИ ОРГАНИЗАЦИИ И СДРУЖЕНИЯ В ПРАГА

МАРИЯ ЗАХАРИЕВА

В края на ноември в сградата на “Америка” 28 се събраха представители на български организации, клубове и сдружения в Прага. Срещата беше организирана от д-р Иван Белков, представител на българското малцинство в Съвета на малцинствата към правителството на Чешката република. Присъстваха председателите на българските клубове в Прага, Острава, Пилзен, Оломоуц, Мост, Кладно, Усти на Лабе, както и председателите на сдружение “Пирин”, на сдружение “Възраждане” и на Българската културно-просветна организация “Св.св. Кирил и Методий”. По време на откриването д-р Белков призова представителите на различните организации и сдружения да координират помежду си по-важните акции през 2007 г., включително и традиционното поклонение на предполагаемия гроб на Методий в Микулчице.

На срещата беше поканен извънредният и пълномощен посланик на Република България в Чешката република доц. д-р Здравко Попов, който изнесе доклад на тема “България и Европейският съюз” и запозна присъстващите с дългогодишната подготовка на България за членство

в ЕС и за перспективите, които се откриват пред страната ни от първи януари, когато тя ще стане официален член на ЕС.

Г-н Йордан Балуров, председател на Българската културно-просветна организация “Св.св. Кирил и Методий”, предложи всички председатели да се включат в Съвета на председателите на Българската културно-просветна организация (БКПО). Инж. Антон Стамболийски, председател на Българската културно-просветна организация, приветства идеята му и апелира към заздравяване на организационната политика на клубовете и сдруженията, тъй като след Нова година се очаква нова вълна българи. Инж. Георги Георгиев подчерта, че Съветът на председателите на БКПО е орган на една отделна организация и в него не могат да бъдат автоматично присъединявани председателите на останалите сдружения, тъй като тези сдружения са самостоятелни юридически субекти със свой устав. Всяко от тях има различна програма и дейност, което обогатява живота на българската общност и предпазва от унифициране. Мария Захариева, председател на “Възраждане”, каза, че обединението има перспектива едва когато

се преодолее насажданото години наред противопоставяне на сдруженията и организациите, което, за съжаление, се прояви за пореден път и на последната среща. Посланик Здравко Попов изрази мнение, че българската общност в Чехия полага усилия да се среща и да комуникира помежду си, което е добър показател и че това не е типично за диспората ни в някои други държави. Посланик Попов заяви също, че не може и не иска да се меси във вътрешната работа на организациите и сдруженията, но апелира за установяване на по-близки връзки и сътрудничество между българите в Чехия. Той призова и към едно европейско поведение, което е несъвместимо с разпространяване на клевети и доноси пред чешките власти. Накрая отец Пламен Ангелов предложи всички заедно да се помолим, а Христо Христов рецитира свои стихове.

Срещата завърши с обяд, по време на който в непринудена атмосфера се правеха планове за посрещането на президента Георги Първанов през май в Бърно и за конкретното участие на сдруженията и организациите на поклонението на предполагаемия гроб на Методий в Микулчице. ■

НИКУЛДЕНСКА ВЕЧЕРИНКА В БЪРНО

Д-Р ИВАН БЕЛКОВ

В началото на декември се проведе традиционната Никулденска вечеринка, която организира Българското културно-просветно сдружение в Бърно. Богата беше културната програма на вечерта, изпълнена с изпълненията на танцов състав “Китка” и обогатена от модерните танци на школата “Данза”. Нашият скъп гост от Пазарджик.

г-н Бобанов ни изпя както съвременни хитове, така и български народни песни. Гост на вечерта беше и кметът на Микулчице Йозеф Хелешиц. Неговото посещение породило идеята за сътрудничество със с. Ценово, Русенско. Вечерта премина в много приятна атмосфера, съпроводена от дегустация на български вина от фирмите “Ефез” и “Винколор”. ■



СТОЯН ЯНКУЛОВ И ЕЛИЦА ТОДОРОВА ПРЕНЕСОХА МАГИЯТА НА СВОЯТА МУЗИКА В ПРАГА

ИВАН ИВАНОВ

Тези, които преди няколко месеца бяха на концерта на Иво Папазов в Прага, вече знаеха приблизително какво могат да очакват от чародея на ударните инструменти Стоян Янкулов, който тогава с Петър Ралчев и Георги Янев едва не взриви с музиката си Lucerna Music Bar. И този път се получи нещо подобно. Само че пътят към сърцата на слушателите, които Стоян Янкулов и Елица Тодорова избраха на 5 ноември при откриването на Дните на българската култура в Прага, бе много по-различен.

Тяхната деветдесетминутна програма бе като една екскурзия из тайните на музиката, която може да въздейства и без голям ансамбъл от хармонични инструменти. Стоян и Елица успяха само с ударни инструменти, глас и от време навреме с помощта на секвенсер да постигнат въздействието върху слушателите, сравнимо със силата на няколко симфонични и народни оркестри взети заедно.

Започнаха с традиционен фолклор и медитативно-вглъбения звук на медената плас-



тина, наречена дръмбой или бръмбазък и още след първите тонове премахнаха всякакви опасения, че ограничените възможности на малкия музикален апарат могат да достигнат след време своя предел. Стоян Янкулов е перкусионист от световен мащаб и неговото невероятно майсторство, с което докосва различните хлопки, звънци и други изработени от него ударни инструменти, те карат да гледаш в захлас и да изгубиш понятие за времето. Но когато към него се включи гласът на Елица, магията става още по-силна.

Синхронът на тяхното свирене на тарамбуки и конга е просто съвършен и човек, прехласнат от мекия тембър на гласа на Елица, няма шанс да забележи как от поляните на Родопите музиката на Стоян и Елица го понася на крилете си и към други фолклорни области на земното кълбо. От фолклор тяхното музициране плавно преминава към джаз и world music и когато в края на концерта идва ред на модерните ритми на хауса и техното по-младата част на публиката се чувства и танцува като на съботна дискотека. Тогава разбираш, че тези музикални вълшебници могат да свирят всичко и го правят по начин, който не подлежи на подражание.

Моето убеждение, че с този концерт организаторите от сдружение "Възраждане" и този път улучиха мишената право в десетката, потвърдиха и чешките колеги журналисти в залата от "Радио 1" и в. "Лидове новини", които не пестяха суперлативи по адрес на родните музиканти. Концертът на Стоян Янкулов и Елица Тодорова се оказа едно от тези музикални събития, при спомена за които човек изпитва вътрешна топлина. ■

НА ДОБЪР ЧАС!

Студенти, членове на сдружение "Възраждане" и представители на българската общност в Прага отбелязаха петгодишния рожден ден на сдружението

ЛОРА ВЛАДИМИРОВА

Петгодишнината на сдружение "Възраждане" бе отбелязана по един нестандартен начин - със среща с извънредния и пълномощен посланик на България в Чехия доц. д-р Здравко Попов и с известния актьор и музикант Стефан Вълдобрев, в която участваха и студенти. Този повод събра на 8 декември в театър "Илузион Био-граф" българите в Прага. Посланик Попов изказа благодарност на сдружението, че със своите изяви популяризира българската култура. Той подчерта, че чрез списание "Българи" "Възраждане" запознава нашите сънародници с политическия, културния и духовен живот в България и с живота на българската диаспора в Чехия. Посланик Попов си спомни за своите студентски празници не само като студент, но и като преподавател в Софийския университет. Той акцентира вниманието на

публиката върху предстоящото приемане на България в Европейския съюз и върху правата, отговорностите и задълженията на всеки от нас. В този аспект бяха и въпросите, които присъстващите му задаваха.



Стефан Вълдобрев, бивш студент на посланик Попов и настоящ студент по режисура, сподели, че е реализирал мечтата си да учи режисура в Чехия. Той поздрави публиката с два свои хита.

Сподели, че си спомня добре само първия си студентски празник, но че в паметта му ясно се е запазил споменът от първата вечер на художествената самодейност в училище, когато с китара в ръка е приковал погледа на всички момичета в залата. В този момент се е породило и желанието му да стане артист. Той пожела на всички много нови срещи и изяви.

Затрогващ беше моментът, в който Ганка Дюлгерова подари на сдружението книгата с "Химнът на Св. св. Кирил и Методий", преведен на 21 европейски езика. Накрая на срещата по стара българска традиция всички присъстващи вдигнаха на здравица за възрожденския дух на сдружението и за дълголетие на организацията. ■



МАРИЕ БУБЛОВА

ОБИЧАНА И ПОЗНАТА БЪЛГАРИСТКА

ТЕКСТ: ДОЦ. Д-Р КИНА ВАЧКОВА, СНИМКИ: АРХИВ

На 30 октомври 2006 г. видната чешка българистка магистър Марие Бублова навърши 80 години. Повече от шейсет години от своя съзнателен живот тя скромно и последователно посвещава на разпространението на знания за българския език, българската литература и култура в Чехословакия и Чехия.

Родена е на 30 октомври 1926 г. в Олши, тогава окр. Велке Мезиржичи. Веднага след като завършва средно образование в Марианске лазни бива приета за студентка в специалността "Българска и руска филология" в Карловия университет - Прага. Следва от 1950 до 1955 г. В рамките на следването си учи една година в Софийския университет (III курс, учебната 1952-1953 г.). Ученичка е на такива видни слависти и българисти като професорите Бохуслав Хавранек, Петър Динев, Любомир Андрейчин, Св. Иванчев и др.

От 15 октомври 1955 г. започва работа в Катедрата по славистика на Философския факултет на Карловия университет. Там 34 години тя води занятия като лектор, асистент и главен асистент по практически български език, нормативна граматика на съвременния български книжовен език, теория и практика на превода на студенти българисти и слависти. За тях написва учебник по български език в две части (издадени съответно през 1984 г. и 1985 г.), разработва методически основи на преподаването на български език на чехи. Авторка е на чешко-български

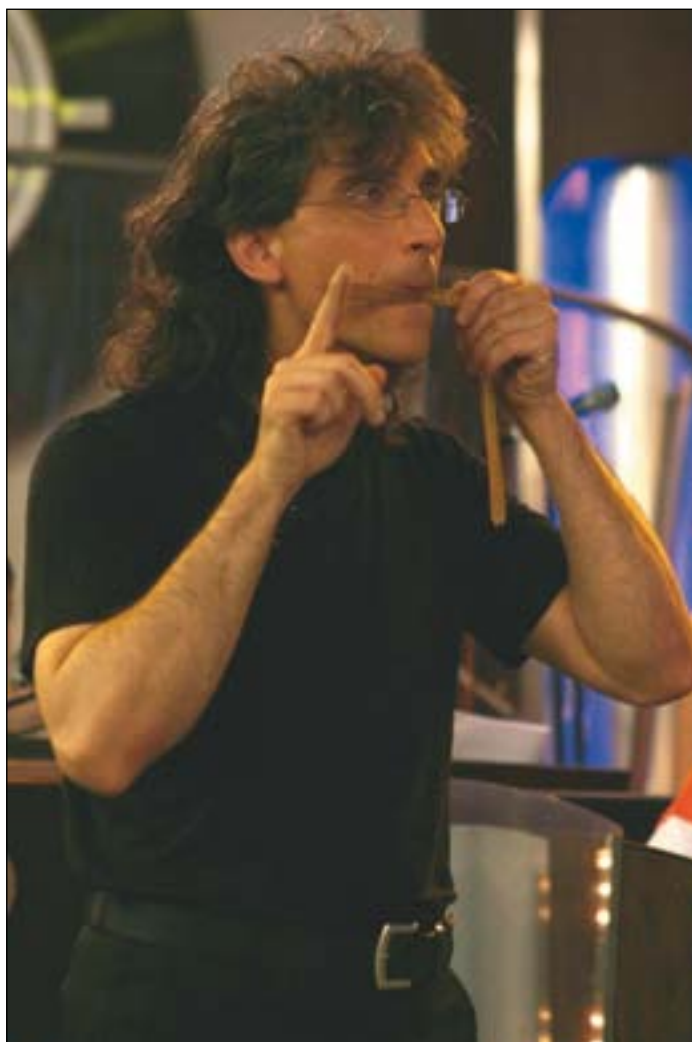
разговорник (1964 г.) и (в съавторство с Михаил Виденов) на кратък чешко-български речник, претърпял две издания - 1978 и 1987 г. Към педагогическата ѝ дейност се отнася и воденето на вечерни курсове по български език към Българския културен център в Прага (1963-1965 г.). С преподавателската си работа, водена с вещина и с посвещение, с неподправена любов към българския народ, неговия език, литература и култура, Марие Бублова подготвя десетки чешки българисти, истински приятели на България, работещи днес в различни области на чешко-българското сътрудничество (наука, култура, икономика, дипломация и пр.).

Успоредно с педагогическата си дейност Марие Бублова се посвещава и на превода от български на чешки език на художествена и обществена литература. В Чехия са публикувани 7 преведени от нея на чешки език български книги, над 20 разкази от различни автори, десетки рецензии и отзиви за творби на български писатели, множество статии в периодичния печат с информационно съдържание за живота, историята и културата на българите.

С присъщата си отзивчивост чешката българистка е сред организаторите на множество чешко-български научни и културни прояви, преводачка при различни чешко-български контакти. Тя не спира да издава своите преводи от български език (използва името на съпруга си д-р Станислав Бубл) дори и в годините, когато това ѝ е забранено заради подписа ѝ под писмото на чешки българисти до вестник "Литературен фронт", с което те протестирали срещу невярното представяне в тогавашната българска тоталитарна преса на събитията в Чехословакия от 1968 г. Въпреки влошеното си здраве, с преводаческа дейност тя се занимава и до днес, сътрудничи също на Българския клуб и на Българския институт в Прага (участва напр. в акцията за набиране на средства за пострадалите от наводнения български селища).

Ние, многобройните ѝ български колеги и приятели, от сърце ѝ благодарим за нейното голямо дело и ѝ пожелаваме МНОГАЯ ЛЕТА! ■





СТОЯН ЯНКУЛОВ И ЕЛИЦА ТОДОРОВА

ЕДНИ ПО-РАЗЛИЧНИ МУЗИКАНТИ

ТЕКСТ: ИВАН ИВАНОВ, СНИМКИ: ЛИЧЕН АРХИВ НА СТОЯН ЯНКУЛОВ И ЕЛИЦА ТОДОРОВА

Чух техния изключително интересен албум “Дрѣмбой” още през лятото в България и очаквах с нетърпение концерта им в Прага. Радвах се и на възможността за интервю с Елица Тодорова и Стоян Янкулов, които са партньори както на сцената, така и в личния си живот, защото тези невероятни млади музиканти представляват в момента едно от най-интересните и самобитни музикални явления, с които родната ни фолк и джаз сцена може да се похвали пред света.

Как възникна идеята за вашия проект “Дрѣмбой”?

С.Я.: Името дойде от един народен инструмент в България, известен на някои места като брѣмбазѣк. Това е една пластина, която се слага на устните и резонира. Има го и в метален, и в дървен вид и на времето, преди повече от век, се е про-извеждал в Габрово. Този инструмент

в литературата и учебниците за народни инструменти се среща под няколко наименования - като брѣмбазѣк, дрѣнчило или дрѣнбой. С буквата Н, не с М. И ние, понеже използваме този инструмент, решихме да назовем така нашия албум, защото ни хареса и близостта с английски-те думи друм /ударни инструменти/ и бой /момче/.

Е.Т.: Всъщност, това е името само на нашия първи албум, иначе съвместният ни проект носи нашите имена. “Дрѣмбой” беше заглавието на първата пиеса, която написахме заедно със Стоян. Една вечер гледахме заедно чудесен филм за Теодоси Спасов, който беше направен предимно с природни картини и с много малко говор. След края на филма се погледнахме

със Стоян и почти без думи усетихме, че искаме заедно да направим нещо и направо влязохме в студиото. Така се роди пиесата "Дръмбой", която всъщност в началото записахме само за наше лично удоволствие. Бяхме доста учудени, когато в Националното радио започнаха да я пускат доста често в ефир. Последваха други записи и доста хора започнаха да ни питат за албум.

Знам, че вие двамата със Стоян сте се запознали в Канада. Разкажете как стана това и как се роди представата, че ще правите нещо заедно?

С.Я.: Това беше преди шест години. В Канада имаше български фестивал, на който аз свирих в трио с Теодоси Спасов и Анатолий Вапиров, а Елица тогава пееше в хор "Космически гласове", който също бе поканен за участие. Запознахме се зад сцената по време на разсвирване и Теодоси Спасов накара Елица да му запее нещо. После разбрах, че тя също свири на ударни инструменти.

Е.Т.: В интерес на истината, в началото Стоян не проявяваше кой знае какъв интерес към мен, имам предвид професионален интерес. Но в момента, в който разбра, че завършвам Академията с ударни инструменти, прояви много голям интерес. Заговорихме се за модерните течения в съвременната електронна музика и за мен това беше като сън. Аз дотогава бях гледала Стоян, Теодоси и Анатоли само по телевизията и в един момент стоях сред тях и им провизирахме заедно.

С.Я.: За мен беше много интересно, че Елица беше завършила в Котел народно пеене, а учеше в Академията ударни инструменти. Веднага започнаха да ми идват различни идеи за комбинации от глас и ударни. Е, разбира се, аз още преди това бях ѝ хвърлил мерака /смее се/.

Е.Т.: Да, но мен след това близо година ме беше срам да хвана палките и да свиря нещо пред него, такъв респект изпитвах към името Стоян Янкулов и към това, което той прави. Сега това го наблюдавам у неговите ученици, които идват на уроци. Аз им казвам : няма проблем, отпуснете се, не е толкова страшен /смее се/.

Въпреки че работите заедно с много големи имена, вие сте записали почти сами вашия албум. Търсенето на едно определено звучене ли предопредели това?

Е.Т.: Да, определено. Решихме да направим един по-различен албум само с помощта на глас, ударни инструменти и бръмбазька, така че да не липсват други инструменти в звученето. Интересното при него е, че има пиеси, които сме записали направо в гората около селото на моята

баба : Долен Чифлик, Варненско. Заведох там Стоян и като влязахме в гората, той замахна с една пръчка и каза, че там има страхотна акустика.

С.Я.: Върнахме се там със съответната техника, поставихме микрофона по-надалеч и се оказа, че освен солото за тъпан в пиесата "Кълвач" се е записало и ехтенето на самата гора. Получи се не като в студиото - такъв изчистен звук, а обратното: един пластичен природен звук, в който се чуват всички багри на гората. Тъпанът звучеше много странно и автентично същевременно.

Елица ме въведе в терминологията на съвременната електронна музика и ме запозна с много нови жанрове и течения в музиката. Още като се запознахме, започна да ми пуска различни неща. Оказа се, че много от комбинациите от ритми аз ги познавам и дори съм ги свирил.

Имате предвид жанрове като хаус, техно, джангъл, амбиент?

С.Я.: Да, точно така. Аз бях свирил с различни групи подобни неща, но не са ми били ясни като класификация и имена. Елица ми казваше - това е еди какво си, и аз ѝ отговарях - да, това го знам, но не съм го свирил точно в този вид. Така че си допаднахме взаимно и от тази гледна точка. Мечтата на Елица винаги е била да свири и да пее едновременно. И аз се радвам, че сега можем да го правим заедно.

Е.Т.: На мен в този наш проект най-много ми харесва това, че той е на базата на автентичен български фолклор и фолклорът продължава да бъде в неговата основа. Специфичният начин, по който се опитваме да направим симбиоза с елементите на рок, джаз или електронна музика, го прави

много, много отворен за възприемане както от много млади хора, така и от възрастни.

А защо решихте точно фолклорът да залегне в основата на вашата музика?

Е.Т.: Така ни дойде от вътре, ние не сме ги мислели много тези неща.

С.Я.: Ние и двамата сме много тясно свързани с фолклора. Елица е завършила народно пеене, аз, може да се каже, че също имам корени във фолклора, макар че съм свирил и много друга музика.

Е.Т.: Моята майка е също народна певица, а бащата на Стоян е акордеонист. Просто и двамата сме израснали в такава атмосфера, обградени от фолклор.

Стояне, ти си завършил Софийското музикално училище с ударни, не си учил определено фолклор.

С.Я.: Да, но покрай баща ми от малък слушам много народна музика и още оттогава съм впечатлен от музиката на Иво Папазов, Петър Ралчев, Теодоси Спасов, а сега свиря заедно с тях, което е било винаги моя мечта.

Аз просто в един момент разбрах, че само с нашия фолклор, който е неограничен и необятен, можем да въздействаме на хората по цял свят и да показваме това богатство, което сме наследили от дедите си. Не виждам как ние, като българи, ще излизаме в чужбина и ще представяме, например, бразилска или африканска музика.

Е.Т.: Не че не можем да я изсвирим тази музика, ние имаме в нашата програма много моменти, където звучат латино ритми, но най-убедително, лично аз се чувствам в това, което правя от двегодишна: да пея народни песни.



Да, оказа се, че нито един български рок или поп музикант не е постигнал в света това, което е Иво Папазов, например, и като популярност и като други измерения.

С.Я.: Ние сме поколение, което израства в едно непрекъснато смесване от различни стилове музика. Тази симбиоза е характерна и за музиката, която правим заедно с Елица. Аз обичам, освен фолклор, да слушам и да изпълнявам джаз, рок и музика за биг-банд и още по-голямо удоволствие изпитвам, когато мога да направя симбиоза от тези стилове

Е.Т.: Другото нещо е, че фолклорът е една много деликатна тема и има много успешни и много неуспешни опити той да бъде смесван с други стилове. Затова ние самите много внимателно пристъпваме към него.

С.Я.: Според мен, за да може един музикант да смесва различни жанрове, е необходимо добре да ги познава и да е свирил различни видове музика преди това, за да знае как да ги комбинира.

За какво трябва най-много да внимава един музикант, когато борави с фолклор, какви граници не трябва да преминава?

Е.Т.: Не мога да определя точни граници, но съм забелязала, че публиката е един много добър барометър за това. Независимо дали са посещавали такъв концерт или не, те веднага усещат дали това, което им споделяш с музиката си, е искрено или не. Нямам рецепта за това, разчитам по-скоро на своя инстинкт кое в музиката е стойностно и кое не.

С.Я.: Важното е да не допускаш това, което много музиканти, за съжаление, в последно време правят. Опитват се да вкарват фолклорни елементи в музиката, която свирят, само защото днес това е много модерно. Без да имат познания за фолклор или някога да са го свирали. И резултатът е често много плачевен, защото автентичното се губи и се получава нещо много повърхностно и измислено. Само че това те не го разбират и си мислят, че като са направили нещо модерно, са го направили добре. Ето за тия неща трябва да се внимава, като се борави с фолклор.

Забелязах във вокалните ви композиции едно много силно влияние на Родопската фолклорна област, а нито един от вас не е от този край. Кой са причините за това влияние на Родопите?

Е.Т.: Аз съм от Варна и още като много малка започнах да пея с майка ми, която е певица от ансамбъл „Варна“, преподава народно пеене в Музикалното училище и дирижира няколко народни хора. Пеех предимно песни от Варненската област: добруджански, еркечки, но майка ми още тогава ми казваше, че е добре да усвоявам



песни и от други фолклорни области. Ние сме една малка страна, а имаме толкова различен фолклор, който сякаш е събран от различни места на земното кълбо. Особено към Родопската, а по-късно и към Шопската област започнах да имам голяма слабост. Познаването на различните фолклорни области в България много ми помага, когато сме в чужбина. Там обясняваме на публиката огромните разлики в музиката на две селища, които са понякога само на двадесет километра разстояние едно от друго.

Къде сте свирали в чужбина?

С.Я.: В Гърция, Турция, Португалия, Русия, Белгия, Полша. Много често свирим в Австрия, например.

Намирате ли разлика в начина, по който ви възприема публиката на различни места?

С.Я.: Не, няма голяма разлика дали свирим в София или в Лисабон. Всичко зависи по-скоро от нас, как ще предразположим публиката и по какъв начин ще им поднесем нашата музика.

Е.Т.: Ударните инструменти, на които свирим, носят в себе си един много силен енергетичен заряд. Когато бяхме, например, в Турция на среща на перкусионисти от цял свят или в Португалия, където свирехме с още 700 перкусионисти, ми направи впечатление, че на сцена, изпълнена с много ударни инструменти, дори когато музикантите не са зад тях, пак има много силно излъчване на енергия, която те кара да се движиш и да се чувствуваш различно. Различната публика реагира емоционално различно. Виждала съм как някои плачат в екстаз и от радост, други танцуват или само се поклащат, но когато дойдат при нас след концерта, за да ни кажат какво са изпитали, най-често се повтарят думите катарзис и пречистване. Аз много вярвам в тази пречистваща сила на ударните инструменти, защото когато свиря няколко часа на тарамбуката си, самата аз се чувствам много по-жизнена и енергична отпреди. Нещо подобно е и с пееенето. Радостна съм, че мога да го комбинирам със свиренето. Стоян ми разкри някои тайни. Например, как да свиря бърз ритъм и да пея бавно в същото време. Често се шегуваме, че има нещо шизофренично в това, което правим.

Слушайки вашия албум, си зададох въпроса, дали човек, който се занимава с медитация или други духовни практики, възприема по-добре вашата музика, която несъмнено има в себе си такъв заряд.

Е.Т.: Само преди няколко дена свирехме във Враца на един сборен концерт и след нас свиреха две момчета, които се занима-



ват с бойни изкуства. След концерта ни разказаха как са започнали да импровизират по музиката, която правим и как тя ги зарежда с енергия. Аз самата също се интересувам от такива неща, гледам много често филми за бойни изкуства и след това свиренето ми е много по-различно.

С.Я.: Преди години, когато разбрах, че ударните инструменти имат много общи неща с бойните изкуства, започнах да обръщам внимание на това и видях, че концентрацията, темпото или дишането, например, са на един и същ принцип. Дори въздействието е понякога едно и също. Дори сега с мои ученици съпоставяме някои неща и това им помага да намерят по-лесно пътят към определен ритъм или движение при изпълнение на определена фигура.

Всеки перкусионист съставя сам своя комплект от инструменти. Зная, че някои инструменти сте ги правили сами, разкажете ни нещо повече за това.

С.Я.: Когато започнах да свиря с Теодоси Спасов, свирех на тъпан, но успоредно с това, свирех и на комплект барабани в други формации. Тогава реших в свиренето си на тъпан да вкарвам ритми и от рока, и от латиноамериканската музика и започнах да ми идват идеи, как да добавям към тъпана и други инструменти. Стойката на моите инструменти прилича на един вид музикално дърво и непрекъснато се разклонява. Тя съдържа неща, които съм си правил сам от части на автомобили, заради по-различното им звучене от традиционните инструменти. Променил съм и формата на самия тъпан,



който при мен има формата на конус. От едната страна е по-голям, а от другата - по-малък. В него съм сложил различни корди и сурдини и това променя неговия звук и дава още по-богати възможности за нови тембри.

Е.Т.: Принципът при съставянето на нашия комплект е да носим колкото се може по-малко неща, от които да получаваме колкото се може повече звуци. Това ни помага да включваме и повече фантазия в това, което правим и да търсиме ефекти от най-неочаквани неща.

С.Я.: Аз съм много повлиян от Трилог Гурту и ние просто се опитваме да свирим на традиционни инструменти по нетрадиционен начин.

Стояне, ти участва неотдавна в една телевизионна реклама със своя тъпан. За реклами обикновено канят поп звезди или артисти, но никога джаз музиканти като теб. Това на твоята голяма популярност ли се дължи?

С.Я.: Може би хората търсят нещо нестандартно. Нещо, което не се вижда всеки ден. Ние сме извън комерсиалната сфера на музиката и когато понякога ни спрат и поискат автограф, това по-скоро е изненада за нас самите.

Това, че джаз и етно-изпълнители са вече популярни в едни по-големи мащаби, може би говори за някакъв подем в родната ни музика.

Е.Т.: Отдавам го по-скоро на това, че много ди-джеи правят ремикси по наша музика, пускат ги по клубовете и така нашата музика достига и до младото поколение слушатели. ■



БЪЛГАРСКИТЕ МЕДИЦИ - ИЗКУПИТЕЛНИ ЖЕРТВИ В ЛИБИЯ

ТЕКСТ: МАРИЯ ЗАХАРИЕВА, СНИМКИ: АРХИВ

Почти осем години българските медицински сестри Кристияна Вълчева, Нася Ненова, Валентина Сиропуло, Валя Червенияшка и Снежана Димитрова и палестинският лекар Ал Ашраф Ал Хаджудж са в затвора в Либия. Те са задържани през 1999 г. и година по-късно са обвинени по наказателно дело 44/99, че са заразили 393 либийски деца в болницата „Ал-Фатах“ в Бенгази с вируса на СПИН по поръчка на чужда разузнавателна централа.

Българките и палестинецът са обвинени в умишлено убийство с вещества, причиняващи смърт, както и в участие в заговор срещу Джамахирията - обвинение, което се наказва със смърт. Същевременно Либия обвини България в биотероризъм. Срещу българските медицински сестри са повдигнати обвинения и за прелюбодеяние, валутна търговия, производство, разпространение и употреба на алкохол. На 6 май 2004 г., Гергьовден, българските медицински сестри и палестинският доктор бяха признати за виновни и осъдени на смърт чрез разстрел от Наказателния съд в Бенгази. Съдът оправдава либийските здравни работници и офицерите.

ПРОЦЕСЪТ Е ПАРОДИЯ НА ПРАВОСЪДИЕ

След обжалване на присъдата Върховният касационен съд я отменя през декември 2005 г. и връща делото за преразглеждане в Наказателния съд.

На 19 декември Наказателният съд в Триполи ще постанови своите присъди по възобновеното дело 607/2003. След произнасянето на присъдите съдът до 30 дни трябва да оповести мотивите си, а след това решението може да бъде обжалвано в срок от 30 дни пред Върховния касацио-

нен съд. Прокуратурата настоява за смъртни присъди, а гражданските ищци искат обезщетения от 10 000 000 долара за всяко от заразените деца. Защитата на подсъдимите твърди, че медиците са невинни и че ако бъде проведено нужното разследване на подсъдимата скамейка ще са съвсем други лица.

През май тази година бяха отхвърлени исканията обвиняемите да бъдат освободени под гаранция и за заразяването да бъде направена нова международна експертиза. Френските адвокати от „Адвокати без граница“ не бяха конституирани като защита на медиците.

През юни Върховния касационен съд оправда 10-те либийски офицери, съдени, че са насилвали медиците да подписват самопризнания за умишлено заразяване на децата. На заседание през юли съдът не допусна поисканите от защитата нови експертизи.

„Очаквам смъртните присъди срещу българските медицински сестри и палестинския лекар да бъдат потвърдени“, заяви Франсоа Кантие от „Адвокати без граници“ след последното заседание на процеса, на което той присъстваше в качеството си на наблюдател. Кантие смята, че представеният видеозапис от обиска на дома на Кристияна Вълчева е лишен от доказателствена стойност и че защитата не е разполагала предварително с материала, както

и че й е била отнета възможността да знае предварително имената и длъжностите на свидетелите, за да се подготви за разпитите.

Последните думи на обвинените на дванадесетото последно заседание на Наказателния съд бяха, че са невинни по всички точки на обвинението.

Кристияна Вълчева: „Искам да кажа, че съм невинна, че Господ ми е свидетел за това и моля уважаемият съд да бъде справедлив и да ми върне свободата“.

Валентина Сиропуло: „Невинна съм по всички точки на обвинението и това е абсолютно неоспорим факт. Аз съм човекът, който най-добре познава себе си и знае своите постъпки и действия. Осем години ми отнеха свободата и са вършили с мен какви ли не неща, но невинността не могат да ми отнемат. Надявам се съдът да бъде справедлив“.

Снежана Димитрова: „Невинна съм и се надявам уважаемият съд да е разбрал това. Бях на работа 6 месеца, а 8 години съм в затвора. Болката на децата е и моя болка, и на всеки нормален човек. Съчувствам от цялото си сърце и душа на тези нещастни родители, но искам още веднъж да им кажа, че аз нямам никаква вина. Може да съм наивна, но смятам, че съдът ще бъде справедлив“.

Валя Червенияшка: „Невинна съм по всички обвинения и съм несправедливо обви-

нена. Работила съм месеца, а 8 години съм в затвора. Болката на децата е и моя болка, и на всеки нормален човек. Съчувствам от цялото си сърце и душа на тези нещастни родители, но искам още веднъж да им кажа, че аз нямам никаква вина. Може да съм наивна, но смятам, че съдът ще бъде справедлив“.

СВЕТОВНИТЕ МЕДИИ ЗА ПРОЦЕСА В ЛИБИЯ

Западните медии единодушно отхвърлят тезата за умишленото заразяване на децата със СПИН и публикуват мненията на световни учени, които заявяват, че липсата на доказателства срещу медиците е шокираща. Четирима видни британски учени - проф. Рийс, председател на Кралската академия на науките, проф. Сър Кийт Питърс, председател на Академията за медицински науки, проф. Йън Гийлмор, председател на Кралския лекарски колеж и проф. Томас Лейнър от Лондонския кралски колеж, публикуваха отворено писмо до вестник *“Таймс”*, в което призовават медицинските и научните власти в арабските страни, САЩ и ЕС, както и съответните органи на ООН да упражнят влиянието си върху либийския държавен ръководител Муамар Кадафи, “за да бъдат предотвратени едни съдебни убийства”. *“Таймс”* сочи, че не са взети под внимание доказателствата, представени от френския вирусолог Люк Монтание и италианския микробиолог Виторио Колици. През октомври *“Ню Йорк таймс”* излезе със статията “Медицинско-правна пародия в Либия”, в която пише, че “явно либийското правителство иска да отклони гнева на либийското общество, като обвини чужденци, че те са извършили ужасяващо престъпление, вместо да признае, че в либийската здравна система се е работило нехайно”.

Италианският вестник *“Риформиста”* помества призив на десет италиански учени до министъра на външните работи Масимо Д'Алема, в който те апелират за по-интензивен и ефикасен дипломатически натиск, като подчертават, че лошите

условия на хигиена се прикриват зад неправдоподобната хипотеза за биотероризъм.

Авторитетното списание *“Нейчър”* публикува отвореното писмо до Муамар Кадафи от името на нобеловия лауреат за физиология и медицина Ричард Робъртс и на още 113 лауреати на Нобелова награда.

“Шестимата са изправени пред опасността от смъртна присъда за умишлено заразяване на 426 либийски деца със СПИН в детската болница “Фатах” в Бенгази през 1998 г. Силни доказателства са необходими, за да бъде установена причината за това заразяване. Въпреки това, независимите, поставени на научна основа доказателства от международни експерти не бяха допуснати до момента в съда (...) Сред недопуснатите от съда научни доказателства е докладът от 2003 г., който беше поискан от Либия и беше представен от Люк Монтание, съоткривател на вируса на СПИН и италианския микробиолог Виторио Колици. Докладът заключи, че епидемията в болницата е резултат от лоша хигиена и повторна употреба на спринцовки, както и че заразяванията са започнали преди пристигането на сестрите и лекаря през 1998 г.

Нобелистите предупреждават, че ще бъде допусната съдебна грешка, ако не бъдат взети под внимание научните доказателства.

Списание *“Нейчър”* се обърна към видни специалисти да коментират доклада, използван от обвинението срещу медиците. Американската епидемиоложка проф. Джанин Джагър заяви, че Либия не е извършила епидемиологично изследване за причинно-следствена връзка между заразените и медиците. Има данни не за умишлена, за вътрешноболнична инфекция, твърди

вирусологът и СПИН специалист в “Юнивърсити колидж”, Лондон Робин Уайс. Вирусологът Люк Перен от Женевската университетска болница доказва, че децата са били инфектирани няколко пъти в болницата чрез заразна кръв, повторна употреба на спринцовки или лоша стерилизация.

Вирусологът Робърт Гало, директор на Института за вирусология на човека в Балтимор, считан за един от откривателите на ХИВ вируса, обвинява либийското правителство, че използва медиците като изкупителна жертва. Под неговото писмо се подписва 43 учени от САЩ, Канада и Европа.

Британското списание *“Лансет”* в редакционна статия “Освободете шестимата от Бенгази!” обявя делото срещу медиците за “съдебен маскарад” и също цитира експертния доклад на Люк Монтание. Същевременно в политически и научни блогове по света се публикува информация по темата и призивът на френските адвокати Емануел Анти и Антоан Алексиев от “Адвокати без граници”. Американският режисьор Мики Грант разпространява безплатно в интернет документалния филм *Injection*, който заснема с помощта на български журналисти.

ВИСШИ ДЪРЖАВНИЦИ И СВЕТОВНИ ОРГАНИЗАЦИИ В ЗАЩИТА НА МЕДИЦИТЕ

От *Европейският парламент* подкрепиха кампанията за незабавно освобождаване на медиците и изпратиха 153 пощенски картички в постоянната мисия на Либия в Брюксел с текста: “Казваме на либийския министър на правосъдието да освободи Снежана, Нася, Кристияна, Вален-





Снежана



Валя



Валентина



Нася



Кристияна



Ашраф

тина, Валя и Ашраф, защото известни научни експерти изключиха възможността за умишлено заразяване с ХИВ и заявиха това в съда; има случаи на инфекции преди назначаването на обвиняемите във въпросната болница; много от децата никога не са били лекувани в болницата, където са работили обвиняемите” ЕС отдели 2 млн. евро с цел оказване техническа помощ на либийското правителство и местните здравни служби. Международната асоциация на юристите-демократи също се обяви в защита на подсъдимите българки и палестинец.

“Франция, както и всички страни от Европейския съюз, е напълно солидарна с България по отношение на този процес. Тя желае освобождаването на българските медицински сестри и на палестинския лекар”, казва говорителят на френското външно министерство Жан Батист-Матен. “Амнести интернешънъл” апелира да бъде предоставено право на адвокатите на защитата да призовават и разпитват свидетели при равни условия с обвинителите. През август САЩ и Франция отново призовават медиците да бъдат освободени. Германският външен министър *Франк-Валтер Щайнмайер* по време на посещението си в Либия през ноември тази година поиска да бъдат освободени осъдените медици. Щайнмайер каза, че въпросът трябва да бъде уреден и че се надява присъдата да “отвори пътя на свободата” на шестимата.

Президентът на Франция *Жак Ширак*, британският премиер *Тони Блеър*, държавният секретар на САЩ *Кондолиза Райс* също се обявиха в защита на медиците.

ДИПЛОМАТИЧЕСКИТЕ СЪПКИ НА БЪЛГАРИЯ

След първите арести на българи в Бенгази през декември 1998 г. външно министер-



ство отначало омаловажава сериозността на проблема. Първото официално становище на министерството е, че българките са задържани само като свидетели по делото. Докато другите страни изтеглят веднага разпитваните си съграждани, нашата държава фатално изпуска момента. На 15 декември 1998 г. посланик Кръстьо Илов изпраща до външно министерство първата грама по случая, в която уведомява, че на 10.12.1998 г. са задържани две български медицински сестри и че “от три месеца се води следствие във връзка със заразяването на голям контингент деца от региона с вируса СПИН”. Бившият посланик посочва също, че сестрите са “изпаднали в паника от продължаващите разпити”. Илов седмица по-късно съобщава, че е внесъл вербална нота на 16 декември

и че на 17-ти сестрите са освободени. От погледа на българските дипломати в Либия убягва обаче фактът, че в списание “Ля” излиза статия, описваща трагедията на заразените в Бенгази деца, в която индиректно е обвинено либийското здравеопазване и че списанието е спряно веднага. Още през 1994 г. семействата на заразени в Бенгази с вируса на СПИН водили дело срещу държавата, което е засекретено и спряно. През есента на 1998 г. бащи на заразени със СПИН деца нахлуват на здравна конференция с искания държавата да се намеси в разрастващата се в Бенгази епидемия. Министърът на здравеопазването алармира парламента, правителството и Муамар Кадафи. Кадафи веднага заплашва с възмездие виновниците. На 9 декември 1998 г. с решение на Министерството на правосъдието и обществената сигурност е наредено образуване на осемчленна комисия от 4 либийски лекари и 4 представители на службите за сигурност за разследване на случая в детската болница “Ал-Фатах” в Бенгази, която е съставена на четвърти февруари, а на осми срещу девети февруари са направени масови арести на медицински служители от болницата. На 10 февруари в посолството ни в Либия е получен анонимен факс, а във външно министерство се обаждат от Бяла Слатина роднини на една от задържаните, че са извършени масови арести на български медици в Бенгази. Посланик Илов информира външно министерство за анонимния факс. Министерството на външните работи изпраща една единствена грама на 16 февруари, подписана от зам.-министър Марин Райков, която иска отчет за извършеното и не съдържа указания. От 23-мата задържани българи 17 са освободени след вербалните ноти, изпратени от посланик Илов. Ден след това Надежда Михайлова го уволнява заради неспособността му да защити интересите на българските граждани и в тази сложна ситуация повече от половин година в Българското посолство в Либия няма посланик.

Българските медици и палестинския лекар остават в затвора и са обречени на нечовешки изтезания и мъчения – били са бити с пръчки и гумени тръби, изтезавани с електрошокове, оставяни без вода и без храна, подложени на психически тормози, като известно време са в школата за по-



лицейски кучета. През февруари и март 1999 г. външно министерство командирова в Триполи тричленна комисия, в която е включен тогавашният началник отдел "Близък Изток и Северна Африка" Людмил Спасов, впоследствие посланик на България в Либия. Странно е, че комисията установява, че българите са в добро здравословно и психическо състояние. По-късно Спасов обвинява бившия посланик Илов, че връчвал само ноти и отправял искания. А бившият посланик Кръстьо Илов пък обвини външно министерство и лично министър Надежда Михайлова в некомпетентност и укриване на информация по случая.

Българската общественост беше заблуждавана, че най-вероятно нашите медици са "изявили желание да сътрудничат на вътрешното разследване на скандал със заразени либийски деца със СПИН" и не беше информирана за извършените мъчения над медиците. Това че те са били изтезавани разкри за първи път специалният пратеник на президента Стоянов, адвокатът Христо Данов.

Факт е обаче, че на 7 февруари 1999 г. в Либия е прочетен обвинителният акт срещу медиците, за което посолството не е уведомено веднага. На 10 февруари посланик Спасов е уведомен официално в устна форма от директора на дирекция „Европейски страни“ в МВнР на Либия, че три дни по-рано, на 7 февруари 2000 г., е започнал съдебен процес по наказателно дело 44/99 срещу шестимата български граждани без, да му бъде предоставено копие от обвинителния акт. На срещата е била продиктувана само частта от акта, отнасящ се до българските граждани. Основните обвинения са: Извършване на действия на територията на Либия, водещи до безконтролно убиване на хора с цел покушение срещу сигурността на държавата - деяние, наказуемо със смърт. Участи в разговор и колективно договаряне за извършване на горепосоченото умишлено престъпление - утежняващо вината обстоятелство. Причиняване на епидемия чрез инжектиране на 393 деца (23 от тях починали до октомври 1999) от детската болница „Ал-Фатаих“ - Бенгази с вируса на СПИН - деяние, наказуемо със смърт при повече от един смъртен случай. Умишлено убийство с използване на вещества, причиняващи рано или късно смърт, чрез инжектиране на деца с вируса на СПИН - деяние, наказуемо със смърт. Допълнителните обвинения са в: поддържане на незаконни сексуални връзки - срещу три от българките; производство на алкохол - срещу една българка; употреба на спирт-ни напитки на обществени места - срещу всички без една; незаконни операции с чужда валута - срещу шестимата.



Едва на 17 февруари 1999 г. е получена вербална нота, в която либийското посолство в София уведомява, че на 7 февруари е било проведено първото заседание на съда срещу шестимата български медици и че срещу тях са повдигнати обвинения в "заразяване на 393 либийски деца с вируса на СПИН чрез инжектиране със заразени продукти".

От този момент България започва безпрецедентна акция по спасяването на медиците. За защита на петте медицински сестри и д-р Здравко Георгиев българската държава наема един от най-авторитетните адвокати в Джамахирията Осман Бизанти. От близките на медиците бе ангажиран Владимир Шейтанов. По-късно българските медици упълномощават адвокат Пламен Ялмъзов. Българското правителство и лично президентът Първанов предприемат всички възможни дипломатически стъпки за възтържествуване на справедливостта. Ангажирани са президенти и външни министри на редица държави, призвани са международни експерти и видни представители на науката. България е подкрепена от международната общественост в борбата ѝ за спасяване живота и честта на българските медици. Създаден е Международен фонд за подпомагане на децата в Бенгази и Гражданско сдружение

за насърчаване на двустранните отношения с Либия. България дава 117 000 евро за медикаменти и лекарствени средства. Чехия, Франция, Гърция и САЩ също имат финансов принос. Част от заразените са бяха изпратени на лечение във Франция и Италия.

От протакането на делото обаче стана ясно, че то е политическа поръчка. Една от целите му е да прикрие тежкото състояние на либийското здравеопазване. Понеже либийските власти не могат да се справят с ескалацията на народното недоволство по повод заразените над 400 деца, 54 от които са вече мъртви, използват няколко чужди граждани, за да отклонят вниманието на обществеността от същинския проблем. Делото обаче има и други цели, отнасящи се не само до вътрешната, но и международната политика на Либия. Процесът се превърна в разменна монета за освобождаването на осъдения от шотландския съд либийски атентатор по процеса "Локърби". Затова делото срещу медиците едва ли може да бъде справедливо, прозрачно и безпристрастно и е напълно неуместно да се използва думата правосъдие по отношение на съдебния процес, инсцениран срещу българските медицински сестри и палестинския лекар в Либия. ■





МАКСИМ МИНЧЕВ

МОЖЕ БИ НАЙ-ВАЖЕН Е ПАСИАНСЪТ, КОЙТО ИМАМЕ С ВСЕВИШНИЯ

казва авторът на „Атлантически пасианси“ и генерален директор на Българската телеграфна агенция

ТЕКСТ: МАРИЯ ЗАХАРИЕВА, СНИМКИ: ЛИЧЕН АРХИВ НА МАКСИМ МИНЧЕВ

Максим Минчев определя себе си като номад по призвание, атлантик по кауза и епикуреец по дух. Интересува се от география, история, археология, фотография, изкуство, политика, защото неговото хоби е да има много хобита. Той е един от основателите на Атлантическия клуб в България. Притежава най-големия архив на атлантическото движение у нас, както и снимки, карти и талисмани от почти всички краища на света. Срещал се е с най-големите политици на съвременното. Благодарение на него 150 български журналисти са посетили Генералния щаб на НАТО в Брюксел. Книгите му са изпълнени с пасиансите на Атлантическия

клуб, с пасиансите на пътешествията му по планетата Земя и с митарствата на духа му. Максим Минчев е събрал в себе си мъдростта на 82 страни. С генералния директор на Българската телеграфна агенция се срещнах в един мрачен ноемврийски следобед, който той мигновено изпълни с оптимизъм и лъчезарност. По време на краткия ни разговор неусетно и между другото ми предаде няколко незабравими урока по щастие, посвети ми книгата си „Възторгът на Марко Поло“ и докато се усетя, вечният пътешественик „отлетя“ на поредната си среща. Г-н Минчев, Вие сте генерален директор на БТА в продължение на четири

години. През този период в Агенцията настъпиха редици положителни промени. Какви са според Вас те? Най-трудно е човек да дава самооценка. Не искам да правя това, не искам да сравнявам четиригодишния период, в който съм генерален директор, с предишни периоди. Ще Ви кажа само кое е новото, което очевидно по някакъв начин ни помага да сме по-различни, а защо не и по-добри. Основното е, че се опряхме изцяло на добрата традиция. БТА е една от най-старите институции в България. Тя ще навърши през февруари следващата година 109 години. Основана през 1898 г., БТА има зад гърба си не само 109 години история, а и едно самочувствие, изградено

на факта, че никога не е променяла името си, винаги е била Българската телеграфна агенция, винаги е била национална информационна институция на държавата България. Много важен е и фактът, че БТА никога не е спирала да работи - независимо от обществено-политическата система и политическата конюнктура, а това само по себе си е източник на добро самочувствие. Освен това БТА е една от най-старите агенции в света.

Само 5-6 агенции на други държави - тези на Великобритания, САЩ, Гърция и Швеция - са по-стари от нея.

В БТА работят изключително сериозни професионалисти. Те принадлежат към този тип журналистика, която не е толкова публична. За разлика от своите колеги от телевизията, радиото и вестниците, журналистите от БТА са анонимни - те или не се подписват или се подписват само с инициали. Но това не им пречи да бъдат в основата на информацията.

Кои бяха основните задачи, които си поставихте като генерален директор на БТА?

Една от задачите на новия екип в БТА беше да възстановим самочувствието на работещите хора, защото това са изключителни професионалисти, които владеят минимум два или три езика; хора с опит, хора, които без да се изтъкват, винаги са спазвали изискванията на агенционната журналистика - бърза, конкретна, точна, потвърдена от два независими източника информация. Основните неща, които направихме и които промениха БТА, бяха свързани с това да стъпим на добрата традиция, на високия професионализъм и на новата обществено-политическа, медийна, нравствена, икономическа, културна конюнктура, която съществува в България. Промени се медийната среда. БТА наблегна на новите информационни технологии, на засилването на връзките с чуждите агенции, на привличането на нови, млади кадри с подходящо образование. Задачата бе отново да възвърнем позицията на БТА като институция, от която всички да имат нужда - и медиите като основни клиенти, и държавните институции, и бизнеса, и корпоративните клиенти. Продължихме да издаваме списания и вестници, създадохме мрежа от пресклубове в страната и т.н. Световните медийни срещи са само допълнителен бонус към нашия труд.

Мисля, че основната причина БТА да върне своя авторитет и да стане третата по одобрение институция в страната, да бъде отново майката на всички останали медии и да спечели уважението е тази, че тя много сериозно започна да изпълнява освен своята професионална и своята обществена функция.

Споменахте, че БТА издава списания и вестници. "ЛИК" и "Паралели" са познати на няколко поколения българи? Какво още издавате?

Списанията, които издаваме са "ЛИК", "Паралели" и "100 процента". "Паралели" е списание, което е любимо на не едно поколение българи. То излиза вече 42 години и продължава да бъде едно от най-тиражните в България с едно значимо, солидно място на българския пазар. Преди 1989 г. "Паралели" беше прозорец към света за много българи. Днес от него могат да се научат доста любопитни новини, свързани с шоубизнеса, културата, музиката и т.н.

"ЛИК" е списание с 25-годишна история. То е предназначено за по-образована публика и винаги е било списание на интелигенцията. В момента, в който Ви давам това интервю, в София започнаха да пристигат писатели от всички балкански страни, защото под егидата на списание "ЛИК" и БТА се открива Международна среща на писателите от балканските страни. Ние събираме световноизвестни балкански писатели, които са писали в списание "Лик" разкази на последната страница.

На всеки два месеца издаваме списание "100 процента". Вече трета година всяка седмица излиза вестник "Мисия", който се списва изцяло от колегите от БТА и от информации от БТА. В него има няколко страници на английски и арабски език, последните години и на дари - най-разпространения афганистански език. Това е специфично издание, цветно, много хубаво, което ние изпращаме на нашите войници, на нашите контингенти в Ирак, Афганистан, Босна, Косово и т.н. С помощта на Генералния щаб на армията вестникът отива със самолети до Багдад, Сараево, Кабул, Прищина. Получават го

всички дипломати, политици и медии. И най-важното - разпространяваме го безплатно за семействата на нашите рейнджъри от цялата страна.

Вие споменахте, че БТА е инициатор на Световните срещи на българските медии. Как възникна идеята за тези срещи?

Възникна, след като преди няколко години съвсем случайно разбрахме, че има страшно много български издания по света. Обърнахме се към Агенцията за българите в чужбина, откъдето ни дадохме информация. Обърнахме се и към Министерството на външните работи и изведнъж се оказа, че в повече от 30 държави в целия свят има над 100 български вестници, списания, телевизии, сайтове, радиа. По-късно установихме, че са над 140. Българската диаспора се определя между 1 и 3 млн. души. В този глобализиращ се свят все повече българите ще живеят в чужбина. Много български издания излизат по целия свят. Това са хора, които всяка седмица, всеки ден пишат и издават на български език. Добре е тези българи, които се занимават с обществена, просветителска, интелектуална, родолюбива дейност да бъдат по някакъв начин подпомагани. Затова решихме БТА да събере всички с помощта на родолюбиви българи и спонсори. Получи се една прекрасна тридневна среща в София, която имаше основната задача да ни запознае, да се открием, да се идентифицираме и да се организираме. Втората среща, която направихме в Чикаго, беше пак през май месец - тя вече имаше задачата да узакони традицията. Третата, която предстои да направим в Рим и четвъртата, която живот и здраве, можем да направим в Прага, имат вече съвсем друга цел - да бъдат изпълнени със съдържание. Не само да се срещнем и да си



С Джордж Буш и Георги Първанов



С папа Йоан Втори

споделим проблемите, но и да видим пътищата, по които можем да ги разрешим, да видим как да обезпечаваме нашите колеги, независимо дали те са в Бразилия, Китай, Чехия, Русия или Испания, с информация от България.

Какви бяха основните въпроси, които се разискваха на първите две срещи? Обсъждахме как да се увеличи двупосочният трафик на информация, как българските медии в чужбина да получат по някакъв начин преференции, как може безплатно да ползват информационните източници, кореспондентите. Много проблеми се поставиха на масата и много от тях все още търсят своя отговор. Когато бяхме в Чикаго колегите повдигнаха въпроса за малкия обхват на телевизиите. Имаше много въпроси, свързани с живота на българите в чужбина - с църквите, помощите, бизнеса, училищата, изложбите, библиотеките. Разбира се, има държавни институции, има Агенция за българите в чужбина, но те са недостатъчни. Трябва да се търсят и други възможности, да се помага по всякакъв начин на тези хора. Срещата на българските медии е вече факт и ние видяхме, че в тази инициатива има много хляб. Сега срещата в Рим ще бъде с много висок коефициент на полезно действие.

В началото на следващата година България ще стане официален член на Европейския съюз. Ентузиаст ли сте по отношение на влизането на България в Европейския съюз?

Естествено, голям ентузиаст съм, защото съм работил повече от десет години за Атлантическия съюз и заедно с настоящия посланик в Прага Здравко Попов сме лобирали за каузата на България в НАТО и за каузата на България в Европейския съюз. Винаги съм считал, че България като една европейска държава, независимо от трудния и дълъг период на преход, има само едно място и това място е в Европейския съюз. Смятам, че България заслужава да бъде част от европейското семейство - не само заради историческите и християнските си корени, не само заради географското си положение, а просто защото България е една от най-старите европейски държави. Считам, че страната ни, независимо от многото трудности, които съпътства нейната най-нова история, има сили и потенциал да израсне икономически и не само да получава от ЕС това, което се полага на всеки един член на европейското семейство, но и да даде много на Европа. Аз съм убеден, че България ще бъде достоен член на ЕС и макар и да не е такъв гигант като Германия, Франция, Италия, Великобритания и Испания има какво

даде в областта на икономиката, културата, спорта и т.н. Пред страната ни има една прекрасна европейска перспектива. Радвам се, че европейската линия победи в нашата страна.

Има ли според Вас опасност да се обезличим, влизайки в ЕС?

Не мисля, че има такава опасност. По скоро смятам, че това са едни превантивни опасения, че хората трябва да се борят за запазване на своята национална идентичност, защото центристрените интеграционни и глобалистични процеси са много силни.

Вие сте не само журналист, но също така - писател и голям пътешественик. Автор сте на пет книги. Последната от тях, ако не се лъжа, се казва "Атлантически пасианси".

Да, само след няколко дни тя ще има своята поредна премиера, защото бе издадена и в Македония. Проявяват интерес да я преведат и в Грузия, Украйна и други държави, на които им предстои пътят за влизане в НАТО.

Какви други пасианси, освен атлантически, сте редил в живота си - исторически, журналистически, археологически, туристически, писателски?



С премиера Станишев



С президента Първанов



С Михаил Горбачов

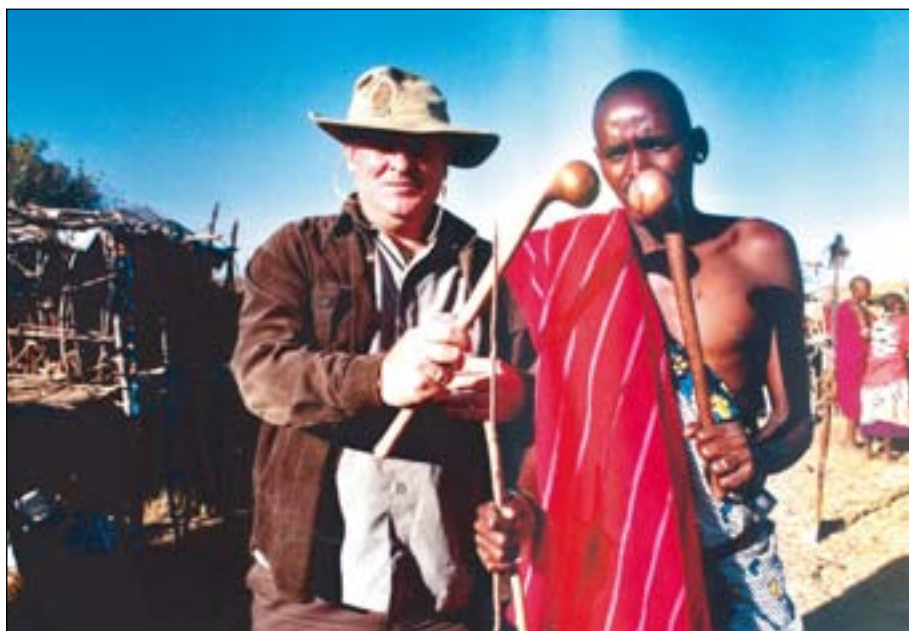
Много пасианси съм редил. Обичам да пътувам, но за съжаление сега съм се съсредоточил върху основната си работа – генерален директор на БТА. Когато един ден престана да бъде такъв, сигурно ще се отдам на едно от любимите си занимания, а именно на писателския труд.

Как мислите, кой е най-важният пасианс в живота Ви?

Този въпрос е по-сложен. Всеки пасианс в живота на човека е важен. Важен е неговият пасианс, в който той трябва да създаде семейство. Изключително важен е житейският пасианс: родители – съпруга – деца. Пасиансът, който определя нашето професионално израстване, в моя случай е журналистическият, писателският, любимата ми професия, на която съм посветил вече 30 години. Важен е пасиансът за каузата на Атлантическия съюз, европейският пасианс, който е пряко свързан с добруването на нашата държава, на нашия народ. Важен е пасиансът, който имаме с Всевишния горе. Той е може би най-важният. Аз не искам да ги градирам. Въпросът е човек да бъде добросъщелен, да спазва основни житейски правила, да се бори за спечелването на своята кауза, да бъде българин, да бъде баща, да бъде син и в същото време да бъде човек. Важното е да оставаме навсякъде преди всичко човечи.

В един разговор казвате, че ако трябва да направите интервю със себе си ще започнете от десетте божии заповеди. Какво имате предвид?

Ние често задаваме всякакви въпроси, а всъщност се оказва, че много от тях предварително са намерили отговор в десетте божии заповеди. Ако ние всички спазваме десетте божии заповеди, мисля, че много от нашите проблеми ще отпаднат.



Вашето любимо мото е: “Докато бърза-ме да уредим живота си, той взел, че отлетял”. Но като типичен представител на зодия Близнаци се занимавате с много неща, имате разностранни интереси. Смятате ли, че животът по някакъв начин отлетява и се изпълзва през пръстите Ви?

Не, мисля, че с пълни шепи черпя от живота, всеки ден се събуждам с добро настроение. Аз съм позитивно настроен човек, вярвам в доброто, изпълнен съм с желание да създавам, да живея почтено, богато, пълнокръвно, да давам на другите и да не мисля за това какво трябва да получавам.

Коя е най-голямата Ви страст в живота?

Най-голямата ми страст, въпреки всичко, продължават да бъдат пътванията. Аз съм бил вече в 82 държави. Не вода състезание със себе си, но бих желал да видя колкото се може повече неща от този голям свят. По време на поредното ми идване в Чехия

се запознах с нови за мен области, в които не бях ходил. Сега бях в района на Зноймо и Ихлава, в едни малки селца на австрийската граница и ми е много приятно, че видях и Южна Моравия. Обичам да пътувам и то не само по света, но и в България.

А най-голямата Ви слабост?

Най-голямата ми слабост е може би професията ми.

Вие имате възможността да видите нашето списание. Какво е мнението Ви за него?

Списание, което е предназначено за българите в Чехия, което се списва тук и има задача да дава една обективна, позитивна информация, не може да е лошо. Първият ми прочит е, че правите едно добро списание и искрено се надявам да продължавате да го правите, искрено се надявам да имате всички възможности да го издавате и да нямате пречки. Дерзайте! Правите нещо хубаво и голямо! ■

МАКСИМ МИНЧЕВ е роден на 5 юни 1953 г. Завършил е журналистика в Лвов и педагогика във Военната академия “Г. С. Раковски”. Работи като зам.-главен редактор в програма “Христо Ботев” на БНР, редактор и водещ в Радио “Свободна Европа”, редактор във в. “Народна младеж”, “Диалог”, “Темпо” и сп. “Български воин”. Член на Управителния съвет и пресдиректор на Атлантическия клуб в България в периода 1991-2003 г. От 1993 до 1996 г. е стипендиант на НАТО. Ръководител е на международния пресцентър на Атлантическата асамблея в София

(1997), прессекретар на визитата на президента Бил Клинтън (1999), ръководител на Международния пресцентър за посещението на папа Йоан Павел II в България (2002). Генерален директор на БТА от април 2003 г. Автор на книгите “XVII Екватор”, “Три мусона”, “Възторгът на Марко Поло”, “Атлантически пасианси”. Членува в Съюза на българските писатели, в Международната организация на журналистите (IOJ) и в Международната организация на писателите и журналистите, пишещи за туризма (FIJET). Женен, има един син.



ПЕТ ГОДИНИ СДРУЖЕНИЕ “ВЪЗРАЖДАНЕ”

На 10.10. 2006 г. се навършиха пет години от официалното регистриране на гражданско сдружение “Възраждане” в Министерството на вътрешните работи на Чешката република. Годишнините са повод за равностетка, а емоциите от концертите, изложбите и срещите с известни личности са много и не се поддават на описание. На петгодишния си юбилей “Възраждане” може да се гордее с факта, че се утвърди като едно от най-активните и респектиращи български сдружения в Чехия. Списание “Българи”, основано през 2002 г., се превърна в модерна медия, получила признание в Чехия и България. Вече четири години съществува и неделното училище на сдружението. Списание “Българи”, основано през 2002 г., се превърна в модерна медия, получила признание в Чехия и България.

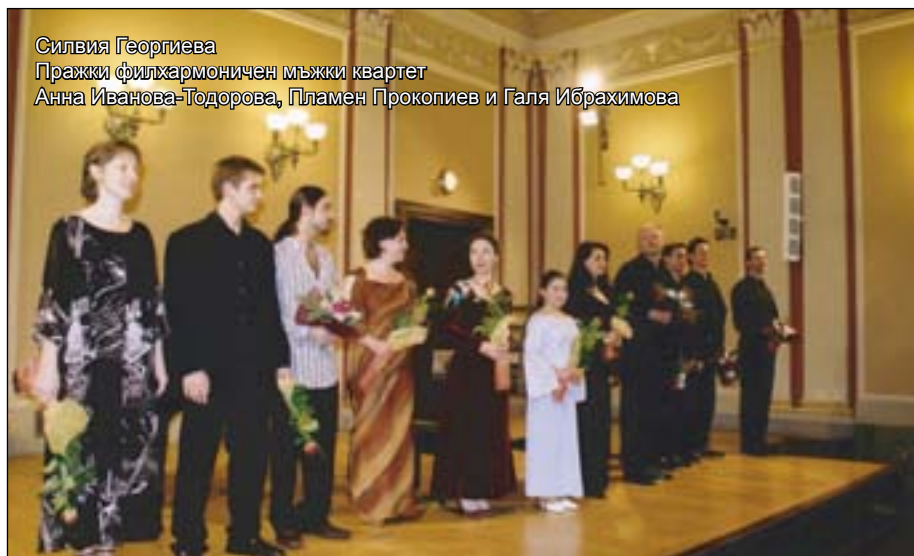
“Възраждане” е инициатор и организатор на Дните на българската култура в Прага, които вече станаха традиционни. Благодарение на организирани от сдружението оперни концерти много хора имаха възможността да се докоснат до изкуството на българските оперни певци, ангажирани в чешките оперни театри – Анна Иванова-Тодорова, Пламен Прокопиев и Валя Чавдарова. Два от концертите бяха в памет на световноизвестните оперни певци Гена Димитрова и Николай Гяуров. Сред незабравимите акции на “Възраждане” е и концертът “Тебе поем”, посветен на Добри Христов, ученик на Антонин Дворжак.

В рамките на Дните на българската култура бяха представени и режисьорите Светлана Лазарова и Константин Карагеоргиев и бе организирана изложба на българските художници, които творят в Прага.

Макар и лишено от материална база, “Възраждане” успя да организира през последната година най-големите представителни акции на българското малцинство в Прага – концертите на световноизвестните музиканти Иво Папазов, Георги Янев, Петър Ралчев, Стоян Янкулов и Елица Тодорова. На тях българи, чехи, немци, англичани и испанци се хванаха заедно на хорото и скандираха в един глас “Още, още, още”. Това беше спонтанното признание на многонационалната публика за българския фолклор и за ненадминатите ни изпълнители.

Иво Папазов, Петър Ралчев, Георги Янев и Стоян Янкулов на Гергьовден в Прага





Силвия Георгиева
Пражки филхармоничен мъжки кuartет
Анна Иванова-Тодорова, Пламен Прокопиев и Галя Ибрахимова



Посрещане на Баба Марта



Дядо Коледа на гости на децата от "Възраждане"

ЧЛЕНОВЕТЕ НА "ВЪЗРАЖДАНЕ" ЗА СДРУЖЕНИЕТО

Някой ще каже, че пет години са много кратко време, но за това време се направи толкова много неща за нашите сънародници. Толкова богата е програмата и мероприятията на "Възраждане", включващи концерти, беседи и срещи с интересни личности. А списание "Българи" чакаме като "жива вода", за да научим нови неща за културния и политически живот на нашата родина. При всяко събиране и честване имам чувството, че се връщам вкъщи. В сдружението се запознах с много хубави хора. Благодаря на "Възраждане", че издигна авторитета и престижа на българската общност пред чешките власти. На добър път!

Елен Радичева

"Възраждане" ми даде много – запозна ме с много интересни личности, предостави ми възможност да се върна към професията си в една по-нова светлина в Чехия със списването на списание "Българи", докос-

на ме до българското изкуство в един нов и различен начин. Дните на българската култура ме срещнаха с личности и таланти, които в България не бях срещнала. Пет години са и много, и малко. Много са, защото в тези пет години се поставиха основите на сдружението. Малко са, защото много неща още ни предстоят...

Лора Владимирова

Сдружението е една прекрасна инициатива, която дава възможност за осъществяване на социални и културни изяви и за обединяване на българската общност. То организира чудесни културни мероприятия. Желанието ми е "Възраждане" да обедини повече наши сънародници. Списание "Българи" е богато и интересно, съдържа много актуална информация и смятам, че българите трябва да са поотворени към него.

Боряна Донева

Да не забравяме миналото и да вървим напред към бъдещето. Предстоят ни нови цели, свързани с големите перспективи,

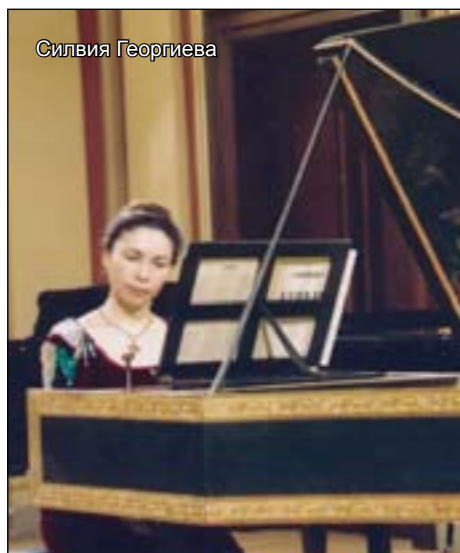
които ни дава членството на България в Европейския съюз. Да се роиме, да сме симпатични и привлекателни за все повече българи!

Стоян Минев

"Възраждане" ми е дало много нови приятели и познати и за мен е един своеобразен мост към българската култура. Сдружението има много професионални изяви в областта на изкуството. Бих искала то да ме свърже и с новата българска литература.

Грациела Каменова

За мен сдружението е притегателен център за обмяна на мисли с други българи и за среща с хора от други страни, което е изключително нужно в процеса на влизането на България в Европейския съюз. България е най-старата европейска държава и ние сме ценни за Европа със своята идентичност, че сме българи, със своята азбука, фолклор, традиции и култура. Сдружението ми помогна в нелекия процес на интеграция в Чехия и да осъзная, че мястото ми като европеец е да съм



Силвия Георгиева



Пражки филхармоничен мъжки квартет



Анна Иванова-Тодорова, Пламен Прокопиев и Галя Ибрагимова



в Чехия, да говоря много езици, но да остана българка.

Галя Иванова

За изминалите пет години сдружение "Възраждане" успя да съхрани своя здрав български дух и устоя на всички пречки, издигани му от разни "доброжелатели". И държа да подчертая, че нито едно от тези препятствия не беше от чешка страна. Сдружението е здраво, силно и жизнено. Има много приятели в Чехия, България, Австрия, Германия и Америка. Но най-важното е, че имаме все повече идеи и интелектуален потенциал да ги осъществяваме. "Българи" е едно от най-представителните списания, издавани от българската диаспора. Благодарение на културната дейност на "Възраждане" сънародниците ни в Чехия имаха възможността да се докоснат до изкуството на наши световноизвестни изпълнители. Много непознати хора са ми благодарили със сълзи на очи след всеки концерт и за мен това е най-голямото признание!

Мария Захариева

ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА БЪЛГАРСКИ ОРГАНИЗАЦИИ В ЧЕХИЯ ЗА СДРУЖЕНИЕТО

"Възраждане" прави културни мероприятия на много високо равнище. Списание "Българи" е чудесно! Пожелавам ви все така професионално да го списвате и да запазите чистия български език. Сдружението спомогна за издигане имиджа на българската общност в Чехия. Моите пожелания са то и напред да запази високото културно ниво на дейността си.

Сирма Зидаро – Коунова, председател на Българския културен клуб в Острава

Сдружение "Възраждане" беше първата лястовица на новото време. Това, което правите е благородно и има смисъл!

Георги Георгиев, председател на гражданско сдружение "Пирин"

За изминалите години сдружение "Възраждане" извървя дълъг път. Успя да се

задържи и да просъществува, да организира културни събирания, да издава списание, да създава един по-добър имидж на българите в Чехия. Това са все големи постижения и само човек, който се е занимавал с работа в подобна доброволна организация знае колко усилия и постоянство изискват тези постижения. Списание "Българи" се превърна от черно-бяла брошура с политически съобщения в красиво, цветно издание, приятно и занимателно за четене, но и носещо така липсващата информация за нашата общност. Концертите на Иво Папазов и на Стоян Янкулов и Елица Тодорова в "Луцерна" са за мен културните събития на годината, за което лично поздравявам Мария Захариева, сърцето и движещата сила на сдружението. Пожелавам на всички ентузиастични от "Възраждане" да отпразнуват още много юбилеи – продължавайте да сте! Благодаря ви!

Севдалина Коваржова Костадинова, гражданско сдружение "Заедно"



125 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА

НИКОЛА ПЕТРОВ

НЕСРЕТНОТО УТРО НА БЪЛГАРСКИЯ ИМПРЕСИОНИЗЪМ

ТЕКСТ: ЛОРА ВЛАДИМИРОВА
СНИМКИ: АРХИВ

Никола Петров е един от най-ярките таланти в историята на българското изкуство. Със своята изключителна дарба и майсторство, с краткия си живот и пословична бедност, той се превръща в легенда – една от онези тъжни истории на страдалци, които характеризират ранната история на модерното изкуство. Неговите неповторими розовеещи охри, деликатни тонални преходи и пленителни мотиви са възпети от съвременниците, пейзажите му – късноесенни, зимни или интензивно летни, интерпретирани като малки драми – са художествено и житейски сходни с поезията на първите български символисти като Димчо Дебелянов, например.

За Никола Петров се разказва как като студент живеел с колеги в комуна и, освен наема и храната, делили и единствения чифт обувки, как рисувал портрети за препитание, как молел родителите си да му изпратят 10 лева, че като се прибере от Рим да има с какво да живее, как продавал на безценица и как колекционерите грабели от ателието му още неизсъхналите работи... И накрая как умира беден и изоставен в един от крайните софийски квартали и на погребението му присъстват само неколцина приятели...

Дали обаче формулата “беден, непризнат и изоставен” отговаря напълно на историческата истина? Във всеки случай бедността на Никола Петров е и личен избор. Неговият приятел Атанас Михов разказва: “Еднъж, помня, бях задал въпрос на Никола Петров: “Желаеш ли, Кольо, да станеш учител?” А той отговори: “За нищо не бих желал да се лиша от свободата си.” И той наистина устоя на решението си, но рано умре. Мизерията го покоси, работи при изключителна бедност.”

Историята на българското изкуство от началото на 20 век няма толкова еднолинеен характер по отношение на противопоставянето: модерно – академично – шаблонно. Няколко години след като в България се открива художествена академия (1896), академизмът вече среща съпротива и в началото на века е създадено опозиционното дружество “Съвременно изкуство”. То обаче се оглавява от един от най-влиятелните професори в Държавното рисувално училище – натурализиращия чех Ярослав Вешин. Той има огромна роля за обучението, формирането и израстването на редица млади художници и особено на Никола Петров. На Вешин той дължи не само занаята, онова умение да се работи

с четката и шпаклата в широки, плътни и категорично положени мазки, но и възглежда за пейзажа като велик природен феномен, одухотворен от неизменното присъствие на човешката или друга жива твар фигура. Вешин рано оценява този мощен талант, за което свидетелстват както оставените в Музея на академията студентски етюди, така и обстоятелството, че още незавършил, Никола Петров става член-основател и излага в първите изложби на дружеството “Съвременно изкуство” (от 1903) и на южнославянските художници “Лада” (от 1904). Още първите му участия са приветствани от критиката и поощрени от държавата, която му отпуска стипендия за Италия. Оттук насетне Никола Петров излага във всички изложби на двете дружества, както и при международните участия на български художници. Преди да се дипломира е удостоен с държавна откупка на международна изложба в Рим, а след това и от Народния музей в София. Поканен е да работи в храм-паметника “Александър Невски” наред с именити български художници. И нещо друго – независимо от оскъдицата, Никола Петров не е пестил от материалите – сега ние виждаме добре високото качество на използваните бои, платна, хартии...

Освен на учител, Никола Петров попада и на критик, на човек, който го подкрепя, разбира, който му влияе с компетентност, ерудираност и изключителна деликатност – на проф. Андрей Протич, един от основателите на “Съвременно изкуство”. Най-ценният от многото портрети на Протич е именно акварелният от Никола Петров. Осезателното присъствие на Протич забелязваме и в приобщаването на младия художник към кръга “Мисъл”. А оценката на критика и днес остава най-точният и проникновен професионален анализ за художника. Ето как описва Протич човека и твореца Никола Петров: “Никола Петров се изживяваше не в материалната природа. Даже умиращ, отиващ си вече, той я долавяше само като видение на бои. Природата за него бе средството, боята – целта на неговия живот. Като човек той беше тих, добър и наивен и с дълбок мистицизъм за природата. В живота той стоеше здраво и непреклонно със своята веселост сред другари и със своята, може би предизвикана от предчувствието му за ранна смърт, голяма склонност към жените, които тайно, без да се хвърля това никому в очи, съпътстваха късия му живот и му го правеха поносим, въпреки невероятните материални несгоди.”

Никола Петров е първият ярък представител на българския модернизъм. Регионалните варианти на великия френски импресионизъм, предизвестил епохата на модерното изкуство, вече отдавна не се



разглеждат като остатъчни явления, напротив, търсят се онези локални обстоятелства, провокирали появата и разпространението на тази могъща последна фаза на класическото европейско изкуство, освободила индивидуализма на художника. Никола Петров не е обучаван в импресионизъм, нито е повлиян от продължителен контакт с импресионисти. Но неговият неоимпресионизъм и толкова силен и неподправен, че повлича след себе си дори представители на по-старото поколение и негови учители.

Между 1907 и 1909 година работите на Никола Петров категорично се развиват не само към осветляване на палитрата и рисуване на открито (пленер), но и в използване на некласическа перспектива, в търсене на ефектите на осветлението, на водните пространства и състоянието на небето в различни сезони и часове на деня, в характерните къси мазки, интензивни условни цветове, виолетови и чисти сини сенки. Връх в тази насока е “Банският площад”, където се опитва да работи като наивист, въпреки че, както може да се види сега, е разработвал внимателно мотива с подготвителни ескизи. И в тази фаза той запазва сигурната конструктивна рисунка, дори когато напълно изхвърля линията като изразно средство.

Писателят Стилиян Чилингиров е записал някои от изказванията на Никола Петров,

които ясно разкриват модерното мислене на художника: “Няма защо да копираме нещата и природата, а да предаваме преживяванията си от тях, като оставим и другите да ги преживяват по своему, взели повод от нашите картини... От нас, художниците, се иска да предаваме всичко не само както е поставено в пространството и времето, но и както го виждаме и преживяваме... Зрителят гледа не природата, а картината и когато се дива на нея, той се дива на нас, нейните художници.”

ЖИВОТ И ТВОРЧЕСТВО В ДАТИ

1881 – роден във Видин в семейството на Спаса и Петър Воднянски.

1898 – започва следването си в Държавното рисуващо училище при Ярослав Вешин, Иван Мърквичка, Иван Ангелов. След прекъсвания завършва през 1913 година.

1903 – член-основател на дружество “Съвременно изкуство”. Участва в първата изложба на дружеството с малки акварелни работи, между които “Стрелец” и “Видинското пристанище”. Получава държавна стипендия и посещава Рим.

1902-1904 – прочува се като един от най-добрите млади пейзажисти, все още в стила на ефектния академизъм на Вешин. Високо е оценен от критиката –



Андрей Протич, Симеон Радев, Васил Димов.

1904 – член и основател на дружеството на южнославянските художници “Лада”. Участва в първата му изложба в Белград с “Пейзаж”.

1905 – участва в международното изложение в Лиеж, Белгия. Работи по аранжирането на българската секция.

1906 – участва във втората южнославянска

изложба на дружество “Лада” в София с два маслени пейзажа и “Етюд”.

1907 – участва в Международното изложение в Лондон. Преодолява малките формати и прави опит с голяма композиция – широка панорама с много въздух и светлина – “Керван волски коли”. Автор е на няколко от илюстрациите за романа “Ева” на А. Протич.

1908 – участва в третата южнославянска

изложба на дружество “Лада” в Загреб с четири работи, включително пастелния автопортрет “Художник”. В Загреб е откупен “Пейзаж от София”.

1905-1912 – илюстрира Тодор Влайковите читанки.

1909 – създава първата си значителна голяма маслена картина “Църквата “Св. София”, която представя на изложбата на дружество “Съвременно изкуство” през 1910 година. Участва в Десетото международно художествено изложение в Мюнхен.

1910 – участва в шестата изложба на дружество “Съвременно изкуство” и в десетото биенале във Венеция.

Оженва се за Веска Драганова. Илюстрира “На острова на блажените” от Пенчо Славейков.

1911 – участва в международната изложба в Рим по случай 50-годишнината от освобождението на Италия. Картина му “Лъвовият мост в София” е откупена от Музея на модерното изкуство. Завършва проекта на мозайката “Апостол Павел” за западната фасада на храм-паметника “Александър Невски”. Първа държавна откупка - картината му “Църквата “Св. София”.

1912 – участва в стенописната украса в храм-паметника “Александър Невски” с композицията “Въведение в храма” в северния олтар. Тежките условия за работата подкопават крехкото му здраве. Участва в четвъртата изложба на дружество “Лада” в Белград с четири работи, между които “Софийски площад”, “Банският площад” и “На тревата”, първият портрет на жена му на открито, все още в по-тъмна гама.

1914 – участва във втората обща художествена изложба на дружествата “Съвременно изкуство” и “Художниците на България” с 12 работи, между които “Из пожънати ниви”, “Рекичка из камънаци”, “Пейка с изглед към Троянския балкан”, “Зима”.

Рисува първият напълно пленерен неоимпресионистичен портрет в българската живопис – “Портрет на жената на художника” или “Портрет под открито небе”.

1915-1916 – създава най-значителните си последни работи. Категорично се доближава до синтеза и масата – принципите на Сезан. Мазката става отново широка и свободна, мотивите с могъщи панорамни природни дадености – изяснени, жанровите фигури се появяват с ново значение. От това време датира вариантът на “Лъвовият мост”.

1916 – участва в международната изложба в Берлин с “Пещерски ливади” и “Чепеларе”. Работи върху последната си маслена картина, останала недовършена – “Стадо след дъжд”.

1917 – умира от туберкулоза на 10 декември в София. ■



ИМПУЛСИ НА МЛАДОСТТА

ТЕКСТ: НАТАЛИЯ ИВАНОВА, СНИМКИ:

„Изкуството дава почти същото, което дава и видимият свят, само че по-съгъстено, по-съвършено,“ казва Шопенхауер. На тази по-съвършена картина на живота се е посветила и младата варненска художничка Емилия Бояджиева.

През лятото тя откри първата си самостоятелна изложба „Импулси“ в галерия „Актив арт 1“ във Варна. На нея представи 24 маслени платна живопис - основно по темите танци и пейзажи.

Няколко дни преди това в берлинската галерия „Дикмайер“ се откри Осмата международна изложба „Съвременно изкуство и артмедицина“, в която Емилия Бояджиева участва с три пейзажа – масло. В Берлин Емилия е канена за трети път като единствен представител на България. Освен нея в изложбата участват 17 художници от Германия, САЩ, Испания, Русия, Норвегия и Италия.

Емилия Бояджиева е родена на 7. 09. 1984 г. в град Варна. Завършила е с пълно отличие Националното училище по изкуствата „Добри Христов“ – Варна със специалност живопис. В момента следва живопис във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“.

Участвала е в дванадесет изложби в страната и в три зад граница /една в Швейцария и две в Германия/. Илюстрирала е 15 книги – лирика и драма на български автори. Спечелила е четири конкурса по изобразително изкуство. Има предпочитания към класическата живопис. Сайтът на художничката в интернет е: emilia-art.hit.bg

УЧАСТИЯ В ИЗЛОЖБИ:

1998, 1999, 2000, 2001, 2004 г. – Градска художествена галерия „Борис Георгиев“ – Варна



2000 г. – в Женева, Швейцария
2000, 2002 г. – галерия „Кавалет“ – Варна
2000, 2002 г. – Център за съвременно изкуство – Варна
2000 г. – галерия „111“ – Варна
2001 г. – „Импресия 2001“ – Пловдив
2001 г. – „Къщата на майсторите“ – Варна
2003 г. – галерия „Актив арт“ – Варна
2004 г. – Шеста международна изложба „Медицина и изкуство“ – галерия „Дикмайер“ – Берлин, Германия
май, юни и юли 2006 г. – Осма международна изложба „Съвременно изкуство и артмедицина“ – галерия „Дикмайер“ – Берлин. ■

ВАНЯ МАРКОВА – галерист в галерия „Актив арт“ – представя младата надежда: „Импулси“ е заглавие, което обединява избраните от авторката сюжети за първата ѝ самостоятелна изложба – страстта на танца и мъдростта на природата. Позната от изявите на възпитаниците на Националното училище по изкуствата „Добри Христов“ – Варна, където зрелите ѝ творби с подчертано индивидуален почерк правят впечатление, Емилия Бояджиева тръгва уверено към своята първа изложба. Натрупаните от последните две години опит, усещане и най-вече творческо нетърпение създават експозиция, в която се преплитат и противопоставят вибрацията и темперамента на танца и тихото съзерцание на света, който ни заобикаля. И е хубаво, когато един млад творец има очи и за двете и по един и същи начин изразява себе си. Специфичният почерк на авторката е компилация от най-доброто, което е възприела от преподавателите си в средното училище и в университета, като най-голямата ѝ заслуга е, че не се опитва да остане в рамките на тази естетика и изразност. На фона на общия стремеж за оригиналност и бягство към концептуалността, предпочитанията на Емилия към ясни композиции и сюжети, към реалистична образност, предадена свободно, артистично и много живописно, с характерни едри мазки, правят творбите ѝ запомнящи се и грабващи от пръв поглед.”

Д-Р РУДИ МЕВС – изкуствовед в Берлин, за Осмата международна изложба „Съвременно изкуство и артмедицина“: „За осми път в галерия „Дикмайер“ се срещат академично школувана живопис на млади художници и рисуващи медици предимно от Средна и Източна Европа. „Дикмайер“ съхранява реализма за нас – за цял Берлин и за цяла Германия. Страната прие много различни направления в изобразителното изкуство по време на нейното разделение, а галеристът ги обединява. Значи – обратно към реализма!”



ЕДНО ИНТЕРВЮ С ПРОЧУТАТА БЪЛГАРСКА НАРОДНА ПЕВИЦА

ЯНКА РУПКИНА

НИЕ ТРЯБВА ДА ПАЗИМ НАРОДА И ТРАДИЦИИТЕ СИ

ТЕКСТ: МАРИЯ ЗАХАРИЕВА, СНИМКИ: МАРИЯ ЗАХАРИЕВА И АРХИВ

Янка Рупкина е една изключителна българка, която омагьосва със своите песни хората по целия свят. Джордж Харисън я нарича най-голямата певица на планетата, а “Гардиън” пише през 1988 г.: „Ако тази година сте решили да си купите само един албум, то той трябва да бъде “Заплакала е гората” на Трио “Българка”. В Прага също бяхме свидетели на мистерията на нейния глас, който предизвика буря не само от аплодисменти.

Г-жо Рупкина, след като в Прага изпяхте песента “Пеперуда”, се разрази буря и заваля пороен дъжд. Това случайно ли беше според Вас?

Може би пак докарах дъжда с “Пеперуда”. Така стана и в Бостън. Там нямало година и половина дъжд и когато аз запях тази песен, дъждът започна да чука по стъклата и хората станаха на крака. Май трябва да я махнем тази песен от програмата, като пея на открито.

Кога почувствахте за първи път магията на песнето?

На шестгодишна възраст. Моята баба Яна,

на която съм кръстена, беше една много голяма певица и богат духовно човек. От нея съм научила първите си песни. Не мога да забравя нейния меден глас.

Родът Ви целият ли е от Странджа?

Да. Аз произхождам от голям род от село Богданово, близо до град Грудово.

И досега ли обичате най-много странджанските песни?

Ами, да. Макар че отначало пеех тракийски песни. След като завърших Медицинския техникум в Бургас, работих 6-7 месеца в село Дюлево. След като се омъжих

и отидох в Росен, не ми даваха работа като медицинска сестра, защото не бях партиен член. Тогава започнах да правя електромотори в една работилница.

Как от моторите преминахте към фолклора?

Аз продължавах да пея на концерти и се явявах на окръжни фестивали. В село Граматиково имаше събор-надпяване, където ме чу Филип Кутев и ме избра за солистка, но нямаше щат. После се явих на конкурс в радиото и през 1961 година започнах работа в Ансамбъла на Българско национално радио. По-късно напра-

вихме “Мистерията на българските гласове.”

Вие ставате световноизвестна с трио “Българка”. Откога съществува то?

Още като отидох в Ансамбъла, нашият диригент Борис Петков ме избра с Ева Георгиева и Стоянка Бонева да пеem соло в различни песни. Дълги години работехме така в Ансамбъла, след което аз реших да се отделим и като камерен състав да пеem на различни места и у нас, и в чужбина. Пътувахме доста. Американецът Джо Бойд се заинтересува от мен. Идва често на нашите фестивали и е следил моето развитие. В края на 80-те години ми предложи да направя група и да работим заедно. Така започнахме с Трио “Българка” и с колеги от странджанската група, която той кръсти група “Балкана”. Бях обработила нашата музика в диско стил и Кейт Буш пожела да запишем с нея диска “Червената обувка”. Имахме много турнета и обиколихме целия свят.

Все още със същите колеги ли работите?

Не, тъй като те напуснаха по здравословни причини, аз четири години бях в застой, защото не можех да намеря подходящи певци. Но накрая за моя радост взех Елена Каменова и Янка Танева и направихме много хубави записи с диригент Георги Генов.

Вие много често пеете в Америка...

Да, от 1993-94 година пея много често там. Канят ме мои познати импресарии и по няколко месеца обучавам певци и пея сола в ансамблите. Участват и техни оркестри, които свирят българска музика. Веднъж в Бостън ми казаха, че няма кой да ми свири и че трябва да пея сама, но като излязох на сцената, там имаше оркестър от 20 американци. Когато те засвириха моята песен “Алтън Мара”, ми потеккоха сълзи от очите. Само с една репетиция направихме един вълшебен концерт.

На какво според Вас се дължи този интерес на американците към българския фолклор?

Още преди 90-та година имаше американци, които се интересуваха от нашия фолклор. Тогава се запознах с Карол, която беше дошла да учи български народни танци. След това се запознах с певицата Марта Фортсайт. Карол направи танцов състав в Ню Йорк, а Марта – ансамбъл за български народни песни в Бостън. А при Катя Спрингер, която дори наричаме българката Катя, поставям автентични народни танци от моето село. Имам много познати в Америка и пея в Сан Франциско, Лос Анджелис, Ню Йорк и Вашингтон. Дори преди една година пяхме там с Лили

Иванова и направихме страхотен концерт. Лили Иванова е една голяма българска певица, тя е неповторима и е един широко устроен човек. Помогна на много музиканти. Но пресата пише какви ли не измислици за нея.

Има ли чудеса във Вашия живот?

В живота на артиста се случват и много красиви, и много лоши неща. Бях поканена чрез ЮНЕСКО в Холандия от господин Махиндра. Той събра по една солистка и един музикант от 15 страни и направи голямо шоу. С това шоу обиколихме Холандия, бяхме в Москва и в Мадрид. По време на това турне почувствах истинската свобода. Бях много щастлива. Направихме записи и филм. За мен това е един незабравим спомен.

Аз съм пяла с много звезди. Но за мен остава един голям спомен срещата ми с Джордж Харисън. В Лондон след нашия концерт с Трио “Българка” при мен дойде един красив мъж. Аз изгубих ума и дума, не усетих как се озовах в прегръдките на Джордж Харисън и как той ме понесе на ръце. Това за мен е също едно чудо. После той ни покани в своя замък в Лондон, където направихме концерт в чест на една вече болна оперна певица, за която Харисън и семейството му се грижеха. Певицата ме помоли да ѝ изпея на ухо “Калиманка” и аз пях със сълзи на очи, клекнала до нея. Тогава Харисън ми подари една от неговите плочи с фабрично изписан автограф за мен: “На най-голямата певица на планетата Янка Рупкина – с много обич.”

Как се приема българският фолклор в чужбина?

Публиката почти не се различава. Във всяка страна ни приемат с голяма радост.

Има ли направени филми за Вас?

Преди няколко години направиха за мен филма “Пътят”. Това е прекрасен филм за моята творческа дейност с много музика, сниман в Балчик. Прожектирали са го и в Русия. Може би трябва да се направят още филми и за други мои колеги, защото ние имаме музика, която трябва да остане за поколенията.

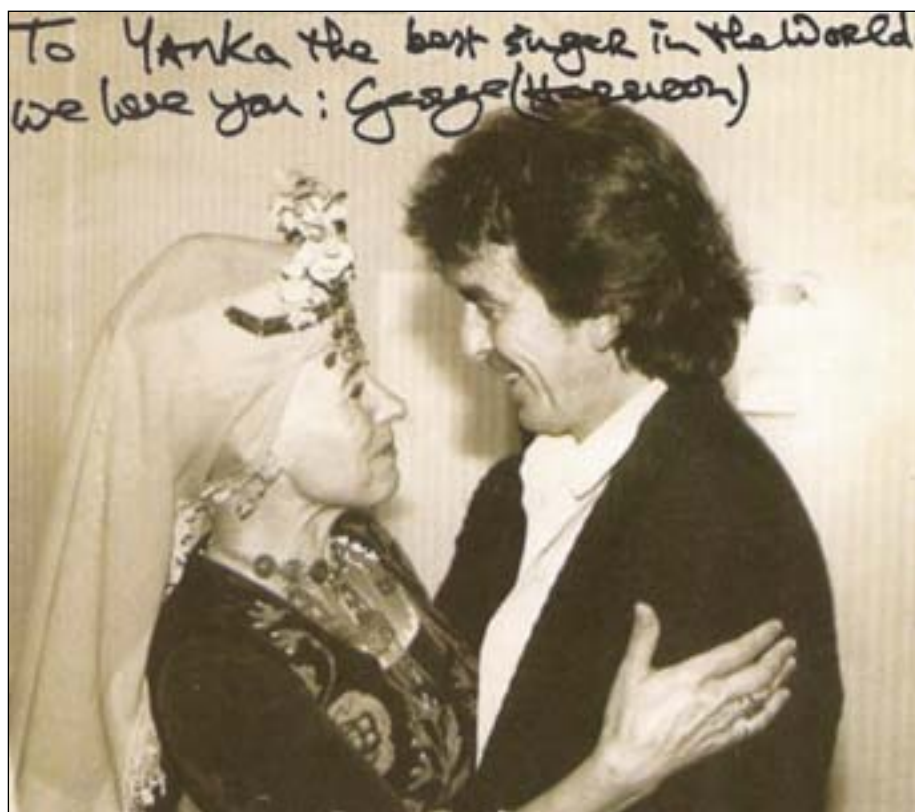
Лек ли беше пътят Ви в живота?

Моят път никак не беше лек.

Имахте ли много проблеми?

Да, още като отидох в Ансамбъла в София, ме поканиха да стана член на БКП и аз отказах. След това бях често сваляна от участия по неизвестни за мен причини. Когато ме поканеха някъде, се изпращаха други хора. Казаха ми, че щом съм отказала да вляза в Партията, ще си нося кръста цял живот. Проверяха ме по летищата много пъти, трябваше да си отварям куфарите, да показвам коя съм, да обяснявам защо съм Рупкина, защо съм Василева, защо съм народна певица. Дори в Холандия ми откраднаха паспорта. Пак може би беше по поръчка, не знам. Засега знам само, че досието ми е над 300 страници и аз в най-скоро време ще искам да го видя.

Промениха ли се нещата след 1989 година?



След 1990 година имам други проблеми. Някои от журналистите пишат какво ли не измислици за мен. Преди години ги оправдавах, защото режимът беше такъв. Казвах им: "Искам да пишете така, както го казвам", а те ми отговаряха: "Не може, госпожо Рупкина, защото ще останем без хляб." Разбирах ги и им прощавах. И те пишеха каквото искат. Но сега също си пишат каквото искат. Даже точно около 24 май са хвърлили кал върху името ми. Но аз не се оставям и ще опровергая това, което не е истина. Обичам си народа, обичам си страната и макар че съм имала много предложения да остана в чужбина, живея в България. Българският народ ме обича, но има подставени хора със зли сърца, които пишат какво ли не. Ние трябва да се държим ръка за ръка. През 2001 г. направих една песен в Канада, в която пея, че ние сме дошли отдалече да си пийнем от водичка, да се хванем за ръчица, да играем, да попеем. Това трябва да бъде посланието на всеки от нас по света.

Мислите ли, че имате звезда, която Ви пази и закриля?

Вижте, аз наистина съм се родила със звезда. Не искам да прозвучи силно, но аз съм се родила с риза-ризница. Още моята баба ми казваше: "Ти ще станеш голяма певица, но запомни едно: ще имаш много душмани и те ще ти завиждат, но ти и с душманите си трябва да бъдеш добра." Много съм благодарна на родителите си, защото ме възпитаха на труд, на обич към хората и ме учиха, когато имам една хапка хляб и една дреха, да я дам на другия. Не страдам от манията да имам много пари, много дворци и т.н. Аз живея много скромно. Не искам да разказвам, че съм като емигрант в България.

За съжаление, много българи се чувстват като емигранти в собствената си страна.

Да, но все пак не бива да бъде така. За да стане един музикант голям и да пее по целия свят, той хвърля огромен труд и трябва да бъде уважаван. Аз съм тръгнала от своето село Богданово на 17 години без чужда помощ и съм стигнала до София и до света. Независимо от всичко, се чувствам добре. Горда българка съм. Не скланям глава пред хора, които не обичат страната си и народа си и се боря срещу такива хора, макар и да съм неудобна.

Говорейки за звездата-закрилница, аз имах предвид, че сте преживяла едно голямо нещастие...

Да, аз преживях тежката катастрофа на летище София през 1971 г. Тогава почина Паша Христова и много млади танцьори.

Променя ли се човек след като преживее такова нещастие?



Цялата съм в белези, половината ми тяло беше изгорено... Бях в комоцио близо десет дни. Докторите от Пирогов ми свалиха почти всичко от лицето. Много съм благодарна на целия тогавашен екип. Положиха големи грижи. Но така остана неразкрита нашата история. Харесва ми, че напоследък при подобни нещастия обществеността взема мерки, за да се разкрият причините.

Каква според Вас беше причината за катастрофата?

Обяснението беше, че катастрофата е станала по технически причини, но според мен не е така. Защото самолетът, с който трябваше да летим ние, беше заменен в последния момент със самолета на големците. А на нас ни дадоха техния самолет. Нещата не са ясни и до ден днешен, но

всички смятаме, че това е една диверсия. Може би не е била предназначена за нас, но стана с нас.

Закъде пътувахте тогава?

За Алжир. Катастрофата стана при излитането от летище София. Това беше нещо страшно. Когато дойдох на себе си, видях болничния лист на краката си. Бях вързана с колани. Издърпах се на лакти и успях да прочета, че деветият ми ден е решаващ. Тогава си казах: "Яна, ти не трябва да заспиваш повече!" Останах жива и отново започнах да се уча да вървя, подпирах се по стената с лакти, три месеца няхах глас. Точно тогава трябваше да запиша една песен за цар Иван Шишман, защото се правеше филм за него. Искаха да я запише друга певица, но аз си мислех, че ако не успея да запиша тази песен, никога повече няма



свещецът ми сложи един пръстен. След това се събудих. Станах и дръпнах пердето, за да се уверя, че навън е тъмно. В този момент ми се обади една жена и ми каза, че иска да ме заведе на църква. Преди да вляза в църквата видях образа на същия този светец - това беше св. Мина. Оттогава той ме закриля и аз навсякъде нося иконата му със себе си. Вярвам в много неща и това ми помага да бъда силна в живота.

От всички най-много обичам Левски. Направих песен за него по писмо, което е изпратил до майка си. Пяла съм на гроба на майка му. Много пъти след концерти оставям цветя пред паметника му и му благодаря, че се е борил за нас. Нося винаги лика му със себе си.

Ние вече сме се разпръснали по целия свят. Какво според Вас може да съхрани българският дух?

Българският дух може да го съхрани обединението. Както е написано на нашето Народно събрание: "Съединението прави силата." Когато си разединен, нищо не можеш да направиш. Но лошото е, че ние, българите, като направим нещо хубаво, искаме да го развалим. Аз съм имала много несгоди в работата си, но съм била търпеливият човек, винаги съм всявала спокойствие. В много интервюта съм го казвала: много се разединихме, имаме 1000 партии, време е вече да се обединят най-кадърните от всички партии и да вървим напред, защото народът ни загива. Ние трябва да се борим с хората, които са срещу българските национални интереси, да уважаваме хората, които се борят за доброто на народа. България е красива. Ние имаме всичко в тази малка България. Но нямаме организация. Ние трябва да пазим народа си, трябва да пазим традициите си. ■

да пропея. И така ми дойдоха сили и с превързани ръце под престилката я записах отведнъж.

Може ли да се каже, че желанието да изпеете тази песен е спасило гласа Ви?

Сигурна съм в това. А и Иван Шишман е бил силен човек и представяйки си го, аз успях да намеря сили да я запиша, след което веднага изпаднах в кома. После с Емил Димитров и Богдана Карадочева пътувахме за Полша. Свалиха ме на носилка от самолета и Емил Димитров се чудеше, че излизам да пея на сцена след такъв припадък. Наскоро след моята катастрофа бях и във Франция на един фестивал с танцовия състав на Захари Андреев. Там също изпаднах в криза, френският доктор ми забрани да пея, но аз помолих

двама танцьори да ме изведат на сцената и да ме отведат, ако им дам знак. Но като видях хората, ми дойде сила, изпах 4-5 песни и спечелихме първа награда за България

След тази катастрофа промени ли си Вашето виждане за света?

Аз откакто съм се родила, виждам много надалеч.

Значи имате ясновидски способности?

Наистина знам предварително къде какво ще ми се случи, но тогава не отдавах значение на тези неща. След катастрофата обаче сънувах един пророчески сън, не знаей дали това не беше видение... Видях на отсрещната стена един светец и цялата ми стая се озари. Той ми подаде дясната си ръка, аз му подадох своята и тогава

ЯНКА РУПКИНА е родена в странджанското село Богданово. През 1959 г. спечелва първа награда на Националния фолклорен фестивал. От 1961 г. в продължение на 35 години е солистка на Ансамбъла на Българското национално радио, който по-късно е трансформиран в "Мистерията на българските гласове". Самостоятелната ѝ солова кариера започва през 1994 г. с Трио "Българка". Нейн продуцент е известният Джо Бойд. Янка Рупкина концертира по цял свят. Пее с Кейт Буш, Крис де Бърт, Джордж Харисън и други. Има издадени 10 албума, последният от които е "Керанка".



БЪЛГАРИЯ В КОРЕСПОНДЕНЦИЯТА НА КОНСТАНТИН ИРЕЧЕК

ТЕКСТ: ХРИСТИНА СТОЕВА, СНИМКИ: АРХИВ

Честит човек е Константин Иречек и голям приятел на България. Няма друг чужденец, който да е живял и работил у нас толкова кратко, и да е направил толкова много за България и да е оставил светла дия в народната памет. За не цели пет години, Иречек събира материали и след това написва три големи произведения: „Княжество България“, „Български дневник“ и „Пътвания по България“.

През периода от 1871 до 1917 год. Константин Иречек води преписка с българи, която възлиза на 690 писма, телеграми, пощенски карти, покани за събрания,

визитни карти и др., от които 317 писма и телеграми и още 240 писма са поместени в сборници, издадени от БАН. Настоящото изложение си поставя за цел да

проследи оценката на съвременната действителност, отразена в кореспонденцията на Иречек с бележити българи. Кореспонденцията на Иречек може да бъде разделена на три периода

ИРЕЧЕК ПРЕДИ ИДВАНЕТО МУ В БЪЛГАРИЯ

Първият период се характеризира с повишен интерес към българската история, изразен в написването на „История на България“, със съставянето на списък на българската книжнина, и с познанията и съвместната дейност с бележити чехи, българи и чужденци - учени и културни дейци. Голямо значение за неговото израстване оказва семейното обкръжение и обществената среда в Чехия.

ПРЕСТОЯТ НА ИРЕЧЕК У НАС

Вторият период е белязан от неговата организаторска дейност като главен секретар в Министерството на народното просвещение, управляващ и министър на същото министерство, съветник и председател на учебния съвет, след това директор на музея и Народната библиотека. Той подновява дейността на българското Книжовно дружество, основано от българи в Браила.

ИРЕЧЕК СЛЕД ЗАВРЪЩАНЕТО МУ В ЧЕХИЯ

През третия период Иречек живее в Прага, където като професор по всеобща история през 1884-1893 г. има възможност да обработи своите бележки за България и да ги издаде в книги, писани на чешки и предназначена за чешките читатели и за ония учени слависти, които се интересуват от нашата страна, дотогава още малко позната в своите етнографски и географски подробности.

КОРЕСПОНДЕНЦИЯТА НА ИРЕЧЕК

Кореспонденцията на Иречек започва през 1871 година с писмо от Виена, адресирано до Васил Д. Стоянов, родом от Жеравна, който е следвал в Прага и е сътрудничел при написването на някои от първите сведения за България. През същата година е кореспондирал с видния търговец и общественик Григор Начович, а през героичната и трагична 1876 година, и през следващите 1877/1878 година както със Симеон Христов-Пиротченец, със Спиридон Палаузов, Алеко Богориди, Константин Стоилов и Стефан Панаретов.

По време на петгодишното му пребиваване в България (ноември 1879-октомври 1883) значително нараства кръгът на личности, които му пишат и на които отговаря. Това са българските културни дейци: Иван Ва-

зов, Атанас Илиев, Илия Блъсков, Иван Гешов, Тодор Ив. Мицов, Епископ Климент, Иван Салабашев, отец Пантелеймон от Рилския манастир, Архимандрит Кирил, Никола П. Златарски, Митрополит Натаил, Петко Р. Славейков, Д. Ризов, Евлоги Георгиев, Спас С. Харизанов, Вела Живкова. Последните писма преди отпътуването от България през октомври 1883 г. са адресирани до д-р Георги Атанасович и Георги Пр. Груев. Още през първите месеци в писмо от 20 февруари 1880 г. до Симеон Христов – Пиротчанец К.Иречек пише: “Има тука много работи, които никак не ми се аресват. Не говоря за физическия живот, за калта и дървените къщи, върху което толкова се оплакват всичките, които живеят в българската столица, когато човек работи за достигането на една благородна цел той е задължен от съвестта си да се задоволи със всичко.” Пропускам сравнението с Далмация, Черна гора и Херцеговина, което е в наша полза и продължавам с характеристиката на нашата на-родопсихология: ”Българите са много неопитни и самонадеяни; със своите детински неразбрани бъркат развитието и бъдещността на Отечеството си. Всеки иска да стане министър. Във време, гдето всички трябва да се заловят за усърдна работа, за да уредят и възвисят Отечеството си, занимават се с дребни лични препирни. Свидетелство за това са тукашните вестници, които в Европа са съвършено без пример по своят си див език и стил. Няма възторг, няма самоотвержен патриотизъм, няма горещата любов за истината и за доброто, няма съгласие (рядко можеш да намериш тука няколко души приятели: единът мрази другия и няма по между им съгласие)

Едно по-добро бъдеще може да се очаква от най-младата генерациякоято ще познава не само правата, но и длъжностите на гражданина в една свободна държава, която ще има истинската любов към Отечеството.”

ПЕТКО РАЧОВ СЛАВЕЙКОВ И КОНСТАНТИН ИРЕЧЕК

Особено затрогващо е писмото на П. Р. Славейков, комуто поради участие в политическия живот и критика на Александър Батемберг, е забранено да учителства и е заточен в Трявна. След дълго и умно въведение именитият българин пише: “Зная аз, че сега не му е белким времето да се мисли и говори за такъвиз работи като за печатане на пословици и подобни празднословици, но за мене то е от голяма важност, защото е донейде свързано с това, дето да може да живее човек от труда си. Аз не се стеснявам да кажа, че имам нужда от пари, от тях сецат нужда и по млади и по-силни, а комо ли

като мен стар човек, останал без средства”. Трябва Петко Рачов Славейков да е бил благосклонен по отношение на Иречек, за да изплаче пред него болката си така: “Много бих искал да говоря: да се оправдавам и да се оплаквам от биваемата ми неправда, но кому да казвам. Вий, поне знам, че не сте ми криви. Към Вас аз се обръщам като Министър на просвещението, който сте в състояние по-добре да съдите: било ли е моето учителствуване до сега безполезно и ще бъде ли за напред гибелно някому и да ми разрешите да мога да приема де годе учителска длъжност, за да се помина на старини и да оставя кости в България, защото не ми се ще да ги оставя на чужда пръст да лежат, ако е на моя воля”.



Приблизително след седмица, на 14 август 1881 г. чужденецът и приятел на България К. Иречек, пише до П.Р.Славейков: “Многоуважаеми господине Славейков! Не е трябвало такива дълги забикалки, да ми кажете онова, което съдържава писмото Ви из Трявна от 20 юлия. Знаете, че аз съм си се същият човек, па да се случило с мене какво и да било и че съм преди всичко филантроп, който никому не желае зло и най-малко вам, когото уважавам и почитам днеска, както и всякога. А пословиците да ви са живи: явете ми по-скоро, колко са, колко печатни коли ще завземат и ще се потрудиме, един ден по-скоро да ги видим напечатани. Разбира се, че такъв един драгоценен труд неще мине без добро възнаграждение; в бюджетът имаме кредит за литературни предприятия и за какво го имаме, ако не за една книга, която съдържава едно всенародно благо, което никой няма да събере освен Вас и което със Вашата сбирка още повече ще се разпространи и закорени у целият български

народ. Не казвайте, че сега не е време да се занимаваме с такива неща; времето е дошло, общата тишина привождат хората пак към книгите и в Министерството почти ката ден се явяват лица с литературни предприятия, едно нещо, което до сега не сме видвали”.

ИРЕЧЕК ГЛЕДА С ОПТИМИЗЪМ НА РАЗВИТИЕТО НА ОБРАЗОВАНИЕТО В БЪЛГАРИЯ

И по-късно, през 1883 година, се налага К. Иречек да окуражава първостепенния български учител Никола Попов, познат му от Прага, който в писмото си от 22 март се оплаква, че “за книжнината, за училищата, за образованието не се обръща надлежното внимание”. “Това е една горчива истина – възкликва Иречек. – Аз всякога мислех, че развитието на учебното дело е неразделимо от развитието на книжнината и че заради това книжното занятие ... трябва да се поддържа от правителството с всичките сили. Но някои други хора мислят другояче или нищо не мислят.”

Тези констатации не пречат на К. Иречек да гледа с голям оптимизъм на развитието на образованието в България. В същото писмо той пише: “При всичко това се надявам, че българската книжнина ще напредва и то доста бързо”. Залог за това Иречек вижда в две неща: “че до 450 млади българи се учат в странство и че и образованието в самите български предели се развива доста бързо в големи размери”. И пророчески заключава: “Ще има и читатели и писатели и за по-сериозни неща”.

ИРЕЧЕК И ГЕОРГИ ЗЛАТАРСКИ

И след като напуска България К.Иречек продължава да се интересува от живота в нашата страна. Преписката между него и Георги Златарски, който е едва ли не най-добрият му приятел в България, се състои от 37 писма: 20 от Златарски и 17 чернови от Иречек. Златарски и писмата му свидетелстват за истински и сърдечни приятелски отношения. В писмо до К. Иречек от 15 септември 1884 г. Г. Н. Златарски пише: “В София нищо особено; както остави нашата престолница, така си е и днес т.е. на мястото си. Какво да ти кажа за жителите й, сам не знам. От ден на ден стават по-злобни, по-лошави. Вестниците, както си ги знаеш, псуват до Бога; ами остави всичкото, че захванаха и нашето дружество. Онзи ден се появи един подлистник със заглавие “Книжовното дружество” в Търновската конституция, който страшно напада на дружеството. До колкото разбирам целта на дописника не е друга, освен да охлади публиката

към него и да пригответи депутатите да не отпушат никаква сума за дружеството. Подло наистина... Тази статия е огледало на нашето сегашно умствено състояние.“

Независимо от това Иречек и от далеко мисли за бъдещето на Книжовното дружество и напътства. В писмо от 2 октомври 1884 г. пише: “В главното събрание рекох един път, че на такова едно дружество не трябва толкос много хубави устава и статии, а работници, сериозен книжовен труд; тук трябва да си биеш главата над книгата денем и нощем или да работиш в лабораторията или да се катериш цели недели по планини и по стари калета. С формалности и празни думи нищо не става.”

ИРЕЧЕК И ПРОФЕСОР ИВАН ШИШМАНОВ

Друг голям приятел, с когото Иречек води оживена кореспонденция, е професор Иван Шишманов. Уважаемият български учен разбира защо Иречек си отива обиден от България и какво ние губим като недооценяваме големите си приятели.

В писмото си от 12 февруари 1883 г. до К. Иречек пише: “Вий полека лека ни разлюбвате, забравяте ни. Вашето внимание се отбива чувствително от предишните Ви любимци и се отправя към други. Честити сърби! Аз им искрено завиждам, завиждам им и страдам, защото в дълбочината на сърцето съм убеден, че за това охлаждане сме пак ний виновати. Или може би се лъжа, може би само временно някое облаче хвърля сянка върху нашите връзки, които не може никога да се скъсат – кажете, утешете ни!”

ПЪТУВАНИЯ ПО БЪЛГАРИЯ

Бидейки в Чехия К. Иречек обработва огромното количество материал, който е натрупал, благодарение на това, че се е отнасял към работата си не формално и където е отишъл, било то “от двете страни на Балкана” или в Средна гора и Родопите, в Западна България или в Черноморието е написал своя обемист труд (974 стр.) „Пътувания по България”. В предговора към това свое произведение Иречек пише: “От сношенията си с местните жители от различни народности нямам през тези си пътувания никакви неприятни спомени. Българското общество добре знае цената на научните студии за страната. Статиите за известни покрайнини, които написах на български, намериха у домашната читателска публика най-горещ прием. Интелигенцията на малките градове, търговци, учители, лекари, чиновници, офицери и т.н. от двете страни на Балкана ме приемаха



приятелски и горещо ми помагаша при събирането на данни за околната покрайнина. Има места, где то ми се оказва баснословно старинно гостоприемство от хора, които за пръв път виждах и с които след това вече не се срещам.”

Оттук следва изводът, че Иречек напуска страната ни, отегчен не от народната интелигенция, а от това, че “известни софийски политици не можеха да разберат моя “спорт” да се катеря по пусти планини и да се скитам из селата. Детинското предположение, че може би в страната действам в полза на някоя политическа партия и че искам да видя нещо, което би било по-добре да се крие, беше причината, че на моите пътувания в първите години се гледаше с чудно недоверие от страна на правителството в Княжеството и че аз можах систематически да ги извърша тепърва, след тригодишно живеене в София, и то не без различни неприятности.”

КНЯЖЕСТВО БЪЛГАРИЯ И БЪЛГАРСКИ ДНЕВНИК

В Прага Иречек дописва и “Княжество България”. През 1930 г. в Пловдив излиза в превод на български неговият “Български дневник”, а година по-рано под редакцията на проф. В. Н. Златарски е отпечатана и неговата “История на България”. Напуштайки България, Константин Иречек продължава да живее с проблемите и съдбовните събития в нашата страна и с най-голяма скръб следи развитието на събитията от най-новата ни история. Особено го натъжава краят на победоносната, но злочастна 1914 година.

Независимо от краткия период на действие у нас, благодарение на връзките си с бележити българи и на предварителната осведоменост К. Иречек опознава действителността и менталитета на народа ни и успява не само да ги отрази, но и да повлияе за тяхното положително развитие. Затова популярността му у нас е толкова голяма и благодарната памет на нашия народ ще запази светлото име на Константин Иречек.

В писмо на Сливенското кметство до Константин Иречек е изразено отношението на българската общественост към неговата личност. “Ние скърбим, че напускаме отечеството ни, на което досега служихте като истински негов син и което във Ваше лице е имало своя най-енергически работник; но от друга страна се утешаваме с надеждата, че Вие и на сребропаянната Влтава няма да забравите нашето отечество и че при удобствата и средствата, които Ви дава обществото и напредъкът, Вие ще продължите да ощетливявате книжнината ни с учените си трудове, които за нас и потомството ще бъдат паметник потраен от метал.” Пророчески слова! ■



ДАРИТЕЛИ СПАСЯВАТ БОЯНСКАТА ЦЪРКВА

ТЕКСТ: МАРИЯ ЗАХАРИЕВА, СНИМКИ: АРХИВ

През декември приключи реставрацията на Боянската църква – един от най-съвършените и изцяло съхранени паметници на източноевропейското средновековно изкуство. До 1954 г. тя е действащ храм. През 1977 г. църквата е затворена с цел извършване на консервационни и укрепителни работи, но през 1998 г. реставрацията е преустановена поради липса на средства и разногласия относно методите на реставриране. Боянската църква пострада и от наводненията през 2005 г. и тази година ЮНЕСКО отпусна 25 000 долара спешна помощ с цел възстановяване на климатичната инсталация.

БОЯНСКАТА ЦЪРКВА Е ПЪРВИЯТ ПОБЕДИТЕЛ В ПРОЕКТА “ВЕЧНИТЕ СГРАДИ НА БЪЛГАРИЯ”

След като преди две години църквата премина от Националния институт за паметниците на културата към Националния исторически музей и стана негов филиал, Божидар Димитров се зае с намиране на средства за реставрация на храма. Благодарение на инициативата на организаторите на конкурса “Сграда на годината” Боянската църква стана първият победител в проекта “Вечните сгради на България”. Започна събиране на дарения от фирми и частни лица с помощта на фондация “Етерна”. Главен спонсор е Euro-market Group и в.”Строителство. Градът.” Даренията са направени основно от строителни фирми. Най-голямата лизингова компания HVB Hebros Leasing също се включи в националната кампания по възстановяване на Боянската църква. “Оказа се, че българинът може и да гради, не само да руши”, казва директорът на НИМ проф. Божидар Димитров. След като са преодоляни всички административни пречки с помощта на минис-

търа на културата Стефан Данаилов, строителните работи по реставрацията започват през март под ръководството на проф. Григорий Григоров, ръководител на катедра “Реставрация” в Художествената академия. Общо 165 000 лева бяха събрани за реализиране на проекта. “Отстранени са всички повърхностни наслагвания. Укрепен е живописният слой”, каза шефът на реставраторите проф. Григоров. Вече е възврънат блясъка на мантията на царица Ирина по възприетата за най-меродавна италианска школа за възстановяване. Открит е и неизвестен досега портрет на свети Никола. Отстранени се остатъците от безир и цимент от фрагментите.

240 УНИКАЛНИ СТЕНОПИСА КРАСЯТ БОЯНСКАТА ЦЪРКВА

Средновековният храм “Св. св. Никола и Пантелеймон”, известен като Боянската църква, е разположен в полите на Витоша в софийския квартал “Бояна”. Той е един от деветте паметника на България, включен под номер 42 в Листата на ЮНЕСКО на паметници на културата със световно

значение през 1979 г. Църквата е един от малкото ни цялостно съхранени средновековни паметници и е единствената напълно запазена част от крепостта Батил, която защитавала Средец. Най-старите ѝ части са от края на X и началото на XI век. Разширена е през XIII в. и е достроена през XIX в. Църквата е известна най-вече със стенописите от 1259 г., правени от неизвестен зограф, наричан Боянския майстор. Той според изследователите принадлежи към школата на т.н. Палеологов ренесанс, за която е характерно скъсване с каноничните образи и стремеж към реализъм. Зографисването на храма става по поръчка на Константин Тих и на управителя на Средец севастократор Калоян. В 89 сцени са изрисувани над 240 човешки фигури, отличаващи се с дълбок психологизъм и реализъм, които се считат за предвестници на Ренесанса. Между най-известните са портретите на ктиторите севастократор Калоян (управител на Средец) и съпругата му Десислава, както и на българския цар Константин Асен Тих и царица Ирина. Те са едни от най-старите запазени портрети на тези български владетели. В Боянската църква е съхранено и най-старото изображение на покровителя на България св. Йоан Рилски Чудотворец и на Св. Петка Търновска. ■

„Въздигна се от основи и се създаде пречистия храм на светия Христов йерарх Никола и на светия великославен Христов мъченик Пантелеймона, със средствата, с грижите и с голямата любов на Калоян севастократор, братовчед царев, внук на св. Стефана крал сръбски. Изписа се в българско царство, при благоверния, благочестив и христолюбив цар Константин Асен, индикт 7 в лето 6767 (= 1259)“



ТУРИЗМЪТ - ДРЕВЕН И МЛАД

ТЕКСТ: ХРИСТИНА СТОЕВА, СНИМКИ: АРХИВ

БРАТЯ ШКОРПИЛ И НАЧАЛОТО НА МЕЖДУНАРОДНИЯ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ

Когато през 1880 година в България пристига Хермин /Херменигилд/ Шкорпил и година след него идва и брат му Карел, за туризъм още не се е мислело. Току-що освободилото се наше отечество имало къде по-големи грижи в областта на държавното устройство, образованието, науката. След като се установяват във Варна братята Шкорпил все по-ясно съзнават и всячески се стремят да внушат сред варненската общественост убеждението, че бъдещето развитие на града е свързано с развитието на туризма. Като почетен консул на чехословашката република Карел Шкорпил е имал възможност да бъде свидетел на огромния интерес, който гражданите на Чехословакия и други чужденци проявяват към морето, природата и забележителностите на варненския край. Братя Шкорпил желаят да превърнат историческите паметници, които са извор на познание и патриотично възпитание, в източник на национална гордост и в туристически обекти, които ще помогнат на света да опознае нашата висока култура и да

я оцени. Затова полагат изключително големи грижи за популяризирането на Варна като курортно селище.

ТУРИЗМЪТ ОТ 1926 ГОДИНА ДО НАЧАЛОТО НА ВТОРАТА СВЕТОВНА ВОЙНА

Особено голям интерес проявяват братя Шкорпил към местността "Узун кум" (Дълги пясъци, днес Златни пясъци) и към скалния Аладжа манастир: "Нигде природата и човешкият труд не са събирали толкова красота и ценности на толкова малко пространство", пишат в прошенията на археологическото дружество до Народното събрание, когато Варненското археологическо дружество прави постъпки за безвъзмездното изземване на гората около историческия паметник "Аладжа манастир". Там построяват туристическа хижа и основават туристическото дружество "Дармаданци". През 1926 година се поставя началото на организирания международен туризъм в България. От тогавашна Чехословакия пристигат 1 100 организирани туристи, които биват настанени в околностите на Варна. През следващите години броят на туристите нараства. През 1927 година те

стават 3 100, а през 1929 година, когато пристигат първите организирани групи, техният брой достига 14 700 души.

През 1926 година започва и пропагандата на туризма в България. Още през 1894 г. д-р Ангел Пискюлиев в съчинението си "Морските бани в град Варна – приморска станция" дава съвети на туристите как да ползват целебността на морето и на слънцето. Научнопопулярни статии за лекуването със слънце и море пише и проф. Парашкев Стоянов. Тази литература изиграва голяма роля в пропагандирането на варненските бани – единственото място за курорт в България, което среща конкуренцията на италианските курорти, широко рекламирани по света.

За да бъде задоволен интересът на туристите се правят редица подобрения. Строят се нови хотели, подобрява се сградата на морските бани. През 1926 година старите морски бани, построени върху релси в морето през 1899 година, отстъпват място на новите, сравнително по-модерни, разположени на мястото на днешните северни бани.

За да се създадат подходящи условия за приятна отмора и развлечения през 1926 година се налага да бъдат привлечени

и културните институти на града. Провеждат се първите летни музикални тържества, в които вземат участие видни наши изпълнители като Христина Морфова, Констанца Кирова, Панчо и Любен Владигерови, Славко Попов, Андрей Стоянов, Лиляна Добрихристова и други. Духовите музикални ансамбли на Военноморския флот и на Осми приморски полк изнасят концерти в Приморския парк, който също се благоустроява. Поставя се началото на музикалния фестивал “Варненско лято”, замисля се и започва да се строи зданието на Народния театър. Тържествените концерти на военните духови музикални ансамбли, изпълнявани в Морската градина от 18 до 23 часа вечерта, създавали празнично настроение у почиващите, но не били в състояние да скрият истината, че през 1926 година Варна търси в развитието на международния туризъм и изход от бедствения положение, в което е изпаднал градът след катастрофалните войни, които нашият народ е бил принуден да води.

ТУРИЗМЪТ ОТ 1946 ДО 1989 ГОДИНА

След 1946 година туризмът се превръща в сериозен отрасъл на народното стопанство. Разгръща се строителство в първия курортен комплекс, наречен “Дружба”. Построява се първият хотел “Роза”, а след него и хотел “Одесос”. Оформя се плажната ивица и се създава хотел “Прага”, който посреща първите организирани туристи от Чехословакия. През 1956 година започва изграждането на нов, още по-голям туристически комплекс “Златни пясъци” в чудно красивата местност “Узун кум”. През 1959 година се строи най-големият туристически обект “Слънчев бряг”, разположен в Южното Черноморие, недалече от историческия и приказно красив Несебър. През следващото десетилетие се построява курортен комплекс “Албена”. Не само Варна, но и цялото черноморско крайбрежие, дълго 384 км., е готово да посреща туристи от всички краища на света. За периода от 1971 до 1976 г. например във Варненски окръг на почивка са били почти осем милиона души, т.е. една цяла България е почивала на варненския бряг. Само през 1973 година броят на чуждестранните туристи в България е 3 247 796 души!

ТУРИЗМЪТ ОТ 1990 ГОДИНА ДО ДНЕС

И днес международният туризъм в България бележи развитие. С 15% се е увеличила хотелиерската база, която не само през летните месеци се посещава от много гости на страната ни. През последните години сме свидетели на нарастващ брой туристи от Германия, Франция, Англия, Израел, Холандия, Скандинавските стра-

ни, Гърция и т.н. В сферата на малкия и средния частен бизнес се създадоха редица агенции, семейни хотели, къщи за гости и спортни клубове, предоставящи услуги с европейско качество. Създадоха се и три асоциации – БААТ (Българска Асоциация за Алтернативен Туризъм) и БАСЕТ (Българска Асоциация за Селски и Еко Туризъм) и Асоциация “Планини и хора” с цел промоция и стимулиране развитието на тези видове туризъм. През изтеклата 2005 година, по сведения на г-н Венцислав Танчев, управител на “Сън-турс”, броят на туристите е нараснал с 30%. Най-многоброен е потокът туристи от Германия – около 500 000, като по-голямата част (470 000) са почивали на черноморския бряг. Приблизително 250 000 туристи са пристигнали от Великобритания, следвани по численост от руските туристи. 100 000 са чешките туристи, 80 000 – словашките...

Всичко това свидетелства, че в своята 78-годишна история международният туризъм в България бележи трайна тенденция на увеличаване и подобряване качеството на обслужването и се е превърнал в доходен отрасъл на народното стопанство на страната.

АЛТЕРНАТИВНИ ФОРМИ В РАЗВИТИЕТО НА БЪЛГАРСКИЯ ТУРИЗЪМ

Успехите на родния туризъм, освен всичко друго, се дължат и на разнообразието от алтернативни форми, които се предлагат на туристическия пазар. Създадена е Българска асоциация за алтернативен туризъм, чийто председател на Управителния съвет е Любомир Попйорданов. В своя анализ на алтернативния туризъм в България той пише: “Страната ни разполага със забележителни природни и културно-исторически ресурси за развитие на селски, еко- и културен туризъм. Това българско наследство без съмнение предизвиква голям интерес и у чуждестранните туристи”. Към видовете алтернативен туризъм авторът причислява: приключенски (ски, снегоходки, сноуборд); пешеходни турове, трекинг, спелиология; планинско колело и конен туризъм, бързи води (рафтинг, кану, каяк, спускания под вода); геология, орнитология, ботаника, наблюдение на диви животни, геомология; археология, подводна археология, българска възрожденска архитектура, манастири и свети места, оброчища; тематични ту-





рове – наблюдение и обучение (бродерия, тъкачество, плетиво, керамика, дърворезба и т.н.); селски и винен туризъм, гастрономия. За предизвикателствата и перспективите на екотуризма пише и Стела Петкова – координатор на проекти на младежката екологична организация “Екомисия”. Тя отчита, че “добра предпоставка за развитието на екотуризма в България е създаването на националната мрежа от 3 национални и 9 природни парка, 89 резервата и 2 234 природни забележителности, които притежават ресурси за специализиран туризъм: фотосафари, наблюдения на птици и растения, скално катерене, алпинизъм, спелеоложки туризъм, еко училища и други.”

Една от разновидностите на туризма е и яхтения туризъм. С неговите проблеми, с настоящето и с потенциала му ни запознава капитан Лъчезар Братоев, който от 1971 година се занимава с ветроходство и понастоящем е президент на българската асоциация на яхтените пристанища. След като отчита, че в България няма наложени традиции в морските спортове, с изключение на морските ски и водните колела, той констатира, че напоследък се развива и парасейлингът и ринго балоните. Авторът прави уговорка, че условно разделя

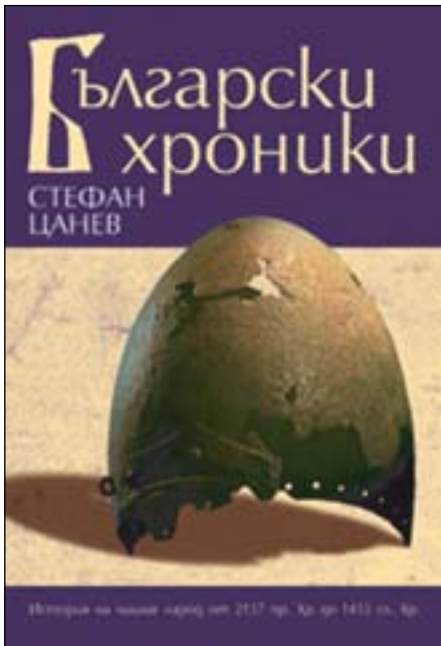
яхтения туризъм на плаване със собствена яхта и с наета яхта. “Туристите, плаващи със собствена яхта засега са болшинството от тези, които посещават България. В повечето случаи те са по-възрастни хора, които след пенсионирането си обикалят света с “плаващата си къща”. Плавайки предимно във водите на Средиземноморието, те считат за приключение и предизвикателство възможността да надникнат в акваторията на Черно море. Въпреки че повечето от тях са чували за тукашната неприятна къса вълна и за още по-неприятния граничен режим, най-големите ентузиасты се решават да рискуват”. Предстои да се дооборудват яхтените пристанища, да се направи национална и специализирана реклама и да се създаде наредба за плаването на яхти и малки плавателни съдове.

Стоян Маринов в своята публикация “Селският туризъм и дестинация България” ни запознава със същността и особеностите на селския туризъм. Той твърди, че “освен наличието на туристическо търсене важна роля за развитието на селския туризъм играе и предлагането на възможности за практикуването му. Предлагането на селския туризъм се формира и реализира различно в различните страни в зависимост

от собствеността върху земята и горите, организацията на селското и горското стопанство, традициите и отношенията в социума на село, връзката между града и селото и т.н. Глобалната криза на селското свръхпроизводство води до интензивни опити на селските домакинства и общини както в Европа, така и в Северна Америка да катализират своята трудова дейност чрез предлагането на селски туризъм”.

Помня, как туристи от Чехия с най-голямо желание и масово се включваха в предлаганите посещения на селски дом и колко доволни се завръщаха оттам. “През последните пет години България отново тържествено се завърна в чешките проспекти, предлагащи ваканционна почивка. С всяка година тук пристигат повече нашенци. И ако и занапред услугите в тази страна се подобряват и ако се задържат “приятните” цени, то броят на нашите туристи непрекъснато ще нараства”, четем в чешката преса. Радостен е фактът, че през последните години България се превърна в привлекателна дестинация не само за чешките, но и за немските, руските, гръцките и английските туристи и това се дължи до голяма степен и на алтернативните форми на развитие на родния туризъм. ■





“БЪЛГАРСКИ ХРОНИКИ” – БЪЛГАРСКИЯТ БЕСТСЕЛЪР

“Български хроники” на големия поет и драматург Стефан Цанев още с появяването си се превърна в бестселър. За малко повече от месец тиражът им надмина 10 000 екземпляра. Книгата представлява увлекателно написана “история на нашия народ от 2137 пр. Хр. до 1453 сл. Хр.”, която руши стереотипи и предизвиква дискусии. Авторът смята, че интересът към книгата не се дължи на неговото име, а на съдържанието ѝ. Още по времето на “дълбокия” социализъм Стефан Цанев притежаваше интуицията да се обръща към теми, които силно вълнуват обществеността. Историческата тематика не е нова в творчеството му. А в днешно време темата за националната идентичност и историческите корени на българите е особено актуална.

“Едва ли има друг народ, който така слабо да познава своята история” е първото изречение от Хрониките, което ни пренася мигновено в един колкото реален, толкова и митичен свят на дванадесетте български държави. Драматургичният усет на писателя го насочва към едно почти театрално представяне на сцени от историческото ни минало, в които “оживяват” траките, славяните и древните българи. Така сложната историческа материя се превръща в увлекателно четиво с редица аналогии и препратки към съвременността. Стремешът на Стефан Цанев обаче не е да коментира, а да цитира буквално. За тази цел той е проучил над 40 000 страници. Текстът на книгата е изпъстрен с дословно взети пасажии от хроники, жития и исторически

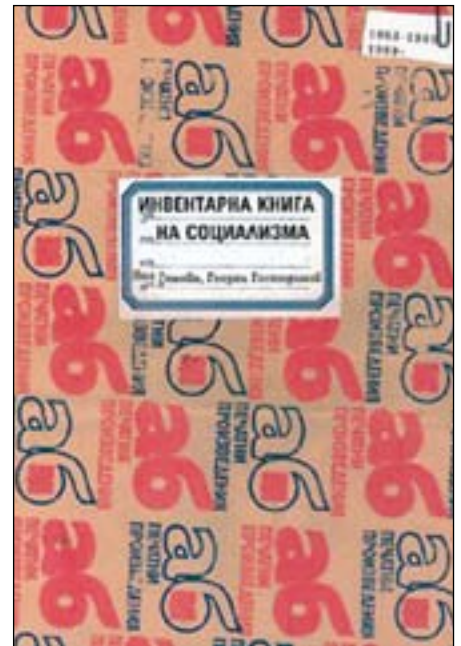


документи. “Не исках да пиша история, с която да се пълчим, да се бием в гърдите колко сме били велики, нито пък да се самоунижаваме. Исках да напиша обективна история, за да може съвременният българин да има точна представа за своето съотношение с другите държави, с другите народи и какво му е мястото в Европа – какво е било и какво ще бъде”.

“Български хроники” е поема за българската история, която с лекота се възприема от широката аудитория. Освободена от строгия академичен стил на учебниците и научната литература, книгата завладява със своя образен и емоционален език. Тя е не само увлекателно четиво, а и прочит на историята по един по-различен, нестандартен начин. И не е толкова важно дали сме съгласни с този прочит, а дали сме научили уроците на българската история.

МЕМОАРИТЕ НА ЕДНИ ЗАБРАВЕН РЕВОЛЮЦИОНЕР И ДИПЛОМАТ

Издаването на спомените на Константин Хаджикалчев (1856 – 1940) според историографите е събитие в българската мемоаристика. Те разкриват интересни и малко известни моменти от обществен и политическия живот на България от края на XIX и началото на XX век. Константин Хаджикалчев е бил революционер, дипломат, търговец и филантроп. Той е член на основания от Бенковски революционен комитет в Пловдив. След Освобождението е натоварен с редица секретни мисии: води преговори с Кемал паша за македонска автономия, по време на Балканската война е изпратен в Цариград да се споразумее за отстъпки.



Хаджикалчев пръв осъществява връзка с княз Фердинанд Сакскобургготски във Виенската опера след абдикацията на Александър Батенберг. Активно се занимава и с благотворителна дейност – освен училищата в Троян и с. Баба Стана, той основава и старопиталище в къщата на своя дядо в Стария Пловдив. Внучката на Константин Хаджикалчев Лиляна Данева-Бризби пренася ръкописа на мемоарите от Цариград в Лондон. Главна заслуга за възстановяването и издаването им има кралският юридически съветник Джон Бризби, правнук на именития българин.

ИНВЕНТАР НА СОЦИАЛИЗМА

“Инвентарна книга на социализма” на Георги Господинов и Яна Генова ни пренася в недалечното минало, когато имаме хладилник “Мраз” и телевизор “Опера”, ядохме бонбони “Черноморец” и шоколадчета “Кума Лиса”, миехме чиниите си с “Веро”, пиехме сайдер, а някои от нас пушеха цигари “Слънце” или “Стюардеса”. Книгата-каталог съдържа 500 снимки на характерни за времето на социализма предмети – етикети, цигарени кутии, перилни препарати, салфетки, сапуни, календари и др. – придружени от кратки пояснения. За позабравилите анахронизмите на онова време “надничат” червена цигарена кутия с надпис “БКП IX конгрес”. Голяма част от експонатите, представени в книгата, бяха изложени като “Инвентарен склад на социализма” в Центъра за култура и дебат “Червената къща” по случай 17-годишнината от 10 ноември 1989 г.

МАРИЯ ЗАХАРИЕВА

Дворецът Потала - символ на Ласа



НЕПАЛ И ТИБЕТ

ПОД СТЯХАТА НА СВЕТА (втора част)

ТЕКСТ И СНИМКИ: ЗЛАТИНА ЙЕРЖАБКОВА

За разлика от тънещия в сочна зеленина Непал, Тибет е пуста и на пръв поглед негостоприемна, но предизвикваща спокойствие страна. Тук бихте се почувствали сякаш сте на друга планета. Тибет е място, където пред гледката на най-могъщите планини в света всички ежедневни проблеми се струват нищожни. Въпреки че тази страна не е родина на будизма, тя е най-подходящото място на земята, където дълбоко и истински да бъдат почувствани идеите на тази религия.

В Китайската автономна област Тибет влизаме през терасовидно разположеното градче Дамму и започваме да се изкачваме по стръмните хълмове на Хималаите. Температурите спрямо тези в Непал рязко спадат. Природата пред очите ни непрекъснато се променя. Растителността все повече намалява. Често караме нашия тибетски шофьор да спира, за да запечатаме във фотоапаратите си невероятните гледки – билките, дърветата, скалните водопади. Накрая по настояване на екскурзоводката ни Зузана Ондомишиова подтикваме напирашното желание да документираме спомените си. Целта ни все пак е преди мръкване да стигнем възможно най-далече – никога не се знае дали на следващия ден няма да се появят неочаквани трудности и дали ще успеем да спазим програмата

си, а тя е доста сбита за големите разстояния, които са пред нас и многото забележителности, които искаме да видим. Климатът е суров, въздухът рядък, а времето за аклиматизиране минимално. Пътуваме с минибус, което не е най-подходящото транспортно средство за трудно проходимите черни пътища в най-високите части на Хималаите. Но джиповете са значително по-скъпи, а и нашата сплотена петнайсетчленна група не иска да се дели.

ОБСТОЯТЕЛСТВАТА, КОИТО НЕ МОЖЕМ ДА ПРОМЕНИМ

По пътя към Нялам, градчето, където планиваме да преспим първата нощ в Тибет, попадаме на поредното си препятствие за деня – след всички саботажни в Непал, ни

е съдено да почувстваме и пълното си безсилие пред природата. В просъница забелязвам как минаваме между две бели стени сред наскоро паднала лавина. След минути се озоваваме в задръстване, в което оставаме повече от два часа, докато чакаме компетентните лица да разчистят път през следващата лавина, която се изпречва на пътя ни. Разбираме защо тук няма смисъл предварително да уговоряш подслона си – никога не знаеш докъде ще стигнеш. Съзнанието ни все повече изпълва идеята за покорността спрямо природата и обстоятелствата в живота, които не можем да променим. Покорността, благодарение на която тибетците са преживели кръвопролитията и унищожаването на материалните паметници на своята култура. Същевременно, въпреки всички преврат-

ности на своята съдба, като народ са съхранили до ден днешен нейната същност.

В Нялам за пръв път ще спим на височина над 3700 м.н.в. През следващите две седмици няма да слезем много по-ниско. Хотелът от веригата Snowland се оказва доста беден. Налага се да пропуснем къпането. Спасението ни са хигиенизиращите мокри кърпички и китайския термос с гореща вода, какъвто задължително във всеки хотел оставят в стаите на гостите. За душ оттук нататък ще ни се налага да чакаме обикновено по два-три дни.

В отсрещния ресторант се учим да ядем ориз с китайски клечки – отнема ни повече време от обикновеното, но пък побързо се засищаме. Чаят е безплатен във всички ресторанти. Обикновено е жасминов и много слаб. По тези височини организъмът се съпротивлява на силните напитки. Алкохол носим със себе си превантивно за дезинфекция, но и от него отпиваме на ден само по една-две глътки, които първата вечер споделяме с чешките алпинисти, познати ни още от летището в Делхи. През нощта сред членовете на групата се появяват за пръв път проблеми с височината. При всеки са различни: трудности с дишането, кървене от носа, болки в главата или сърцето, безсъние... А на тавана над нас сякаш тропали стадо мишки.

ПЛАНИНАТА НА БЛАГОСЛОВИЯТА

На следващия ден ни чака изтощително пътуване до Шигаце (3800 м.н.в.), вторият по големина град в Тибет. Минаваме през два високи заснежени прохода Тхонг-Ла (5030 м.н.в.) и Лалонг-Ла (5150 м.н.в.), от които хималайските седемхилядници вече не изглеждат недостижими. За пръв път сами усещаме неописуемия магнетизъм, с който те привличат опитните алпинисти. Преспиваме в приличен хотел. В едно от крилата му има душеве. Стаите изглеждат

чисти, но някои съмнителни петна по завивките ни карат и този път да извадим спалните си чували от раниците. Освен това през нощта е толкова студено, че една завивка никога не е достатъчна.

На сутринта излизаме из града. Целта ни е манастирът на Панчан-лама, основан през 1447 год. от провъзгласения посмъртно за първи Далай-лама Гедун Друпа. Въз основа на него, скоро след смъртта му, е създадена най-новата, но с времето превърнала се в най-влиятелна школа на тибетския будизъм Гелугпа, школата на жълтите шапки.

БЕЗБРЕЖНА МЪДРОСТ И БЕЗКРАЙНА СВЕТЛИНА

С името на Гедун Друпа е свързана и тибетската традиция да се търси нов духовен глава според знамения, определени от самия върховен лама. Наследникът му също предоставя на последователите си знаци, според които да бъде открит заместникът му.

В Ташилхюппо днес живеят около 900 монаха, но настоящият единайсти Панчан-лама не е сред тях. Манастира напуска още деветият Панчан-лама, който след конфликт с тринайстия Далай-лама, заминава за Пекин и става член на Организацията на Мао за основаване на Тибетска автономна област в рамките на Китайската народна република.

Самият манастир Ташилхюппо е известен и с това, че в него се намира една от най-големите статуи на Бъдещия Буда (Майтрейа). Висока е 26 метра, тежи 23 тона, направена е от мед и цялата е позлатена. Тук също така са погребани и четвъртият, петият, деветият и десетият панчанлама, като ступата на последния от тях е покрита с 550 кг. злато. Освен това в манастира се намира и гробът на неговия основател, първият Далай-лама Гедун Друпа.

НОВИЯТ ТИБЕТ

По време на разходката попадаме сред двор, в който монасите са се отдали на редовното си следобедно занимание – упражнението си по аргументиране. А на съседния хълм забелязваме крепостта Шигаце Дзонг, разрушена по време на окупирването на Тибет в 1950 год. По неин образец петият Далай-лама основава през 17. в. своя дворец Потала в столицата на Тибет. Тази информация ни помага да си представим как е изглеждала първоначално. В момента, както и много манастири и други забележителности в Тибет, я възстановяват самите китайци – за съжаление често пъти без какъвто и да било усет и без помощта на необходимите специалисти. Причините за полагане на грижи за възстановяването на тибетската културна история са две: първо, днешните китайци са наясно с това колко доходен бизнес е туризмът, а именно Тибет е една от областите, привличащи най-голям прилив от туристи в Китай; второ, във време като днешното, когато все повече се говори за правата на човека и тяхното нарушаване в Китай и върху страната се упражнява натиск от другите велики сили да промени отношението си към окупирания в 1950 год. Тибет, на китайските политици не остава друго освен да смекчат агресията в политиката си спрямо тибетския народ, което включва и опити за възстановяване на унищожените по време на управлението на Мао паметници.

Видимите усилия да се подобрят условията за живот на тибетците разкриват обаче още на пръв поглед своя двукъ характер. Строежите на асфалтирани пътища по главните междуградски артерии са просто изпълнение на определени условия за провеждането на следващата лятна олимпиада през 2008 год. в Китай. А наскоро завършената железница от Пекин до Ласа е по-



Будистки монаси упражняващи уменията си да аргументират



Ступата Кумбум в Гянтсе

скоро начин да се улесни предвиждането на по-голяма част от китайското население към Тибет, отколкото начин да се улесни живота на тибетците. За китайците чрез откриването на железопътната линия областта не само се превръща в още по-атрактивно място за прекарване на почивните дни, но и в средство да се привлекат тук все повече нови заселници, които да спомогнат за асимилирането на местното население. Разликите между условията, в които живеят двата народа, въпреки всичко, остават огромни. Бедно облечени, просещи китайци тук почти със сигурност няма да срещнете. Затова пък просещите тибетци са на всяка крачка. Дори най-малките деца, които още не са способни да произнесат думата “мама” са запознати с английското съществително “money”. И ако в отдалечените от цивилизацията селища можете да зарадвате както децата, така и възрастните с бонбони и химикали, в големите градове може при подаването на тези подаръци да се сблъскате с пренебрежително отношение и изрично подчертаване на думата “money”.

В крайна сметка като цяло, въпреки всички особености на културата и ежедневието на местното население, Тибет все повече се превръща в една – вярно специфична, но все пак – китайска провинция. Днес по улиците на градовете се е съхранило малко от колорита на тази страна, която още допреди преди петдесет години е била изцяло изолирана от света. Навсякъде се строят широки булеварди и се рушат старите здания. В последните години е явно поне старанието новите жилищни сгради да бъдат издържани в традиционния тибетски стил – разбира се, отново с идеята да не бъдат чуждестранните туристи отблъснати от модерния градски стил на живот.

ДЕСЕТКИ ХИЛЯДИ БУДИ

Сред оазисите, съхранили почти непокътнат своя първоначален облик, са околностите на град Гянтсе, отдалечен само 100 км. от Шигаце. Преминаваме през един от малкото плодородни райони в страната, където за пръв път виждаме якове да орат сухата земя. Яковете тук са универсални животни. Тибетците използват вълната им, пият млякото им, от което правят също извара и масло, ядат месото им, а с изпражнениата замазват оградите си. В мелниците около пътя пък се приготвя така наречената “тсампа” – смлян ечемик, който е основна храна на местните селяни.

Наближавайки града, виждаме остатъците от крепостта Гянтсе Дцонг, построена през 15 в. и почти изцяло разрушена от британските войски в началото на 20 в. Съхранен е обаче манастирът Палкхо Чхьоде, в който съжителстват представители на

Тибетски селяни



трите основни будистки секти в Тибет: на жълтите, на червените и на черните шапки. Палкхо Чхьоде, в който се намират светилища от 15 в., резби от санталово дърво и глинени статуи на ламы с почти реални човешки размери, ни впечатлява много повече от богатия, отрупан със злато манастир на Панчан-ламите.

Най-голямата забележителност тук е ступата Кумбум, което ще рече “10 000 Буди”. Вътре в нея действително се намират хиляди статуи на Буда, разпръснати из множеството светилища, разположени по нейните пет етажа. Но с най-впечатляващото изображение на Буда тепърва ни предстои да се срещнем. Става дума за най-големия цветен скален релеф на Буда в Тибет. Намира се недалеч от столицата Ласа и се предполага, че е бил създаден през 11 в. по време на втората вълна на будизма в страната.

ПЪТЯТ КЪМ БУДИЗМА

Ласа (3650 н.м.в) се превръща в средище на Тибетската империя и в центъра на града е построен най-старият будистки храм в страната Джокханг (буквално преведено “свещено място”), специално за съхранение на статуята на Буда Шакямуни. Джокханг се намира в сравнително добре съхранения старинен център на Ласа, наричан Баркхор. Неговите улици са изпълнени със сергии и малки храмове, каквито не бихте предположили, че се крият зад привидните им стени на обикновени жилища. А навън се продава всичко: от сувенири и благовонни свещички през дрехи, китайски стоки, подправки, зеленчуци, но и сушено овче, козе и преди всичко яче месо.

Из Баркхор тибетците се движат по посока на часовниковата стрелка около манастира Джокханг – така, както и вярващите с молитвени мелнички в ръка, припаяйки си

мантрата “Ом мани падме хум” по традиция най-напред обикалят манастирите преди да влязат в тях – някои, както неизбежно бихте забелязали, правят своята “свещена обиколка” и без молитвените атрибути, но затова пък с типичното “припъзване”, по-точно, лягайки на земята и протягайки ръцете си напред, след което се изправят и лягат отново от мястото, до което преди това са достигнали с пръстите си. Новата част на града също както и в Шигаце представляват широки булеварди и магазини с големи витрини, дискотеки със специални фолклорно-естрадни програми, публични домове, заблуждаващи минувачите с привидно невинния си вид на фризьорски салони и кичозно улично осветление.

ИСКРАТА НА ПОЗНАНИЕТО

Сред манастирите, които си заслужава да бъдат видени в Ласа, са и два от трите основни центъра на образованието в Тибет – Дрепунг и Сера. Третият – Ганден се намира на около 50 км от столицата. Дрепунг и Сера възникват един след друг в началото на 15 в, като първият от тях се превръща в най-големия манастир в света изобщо, в който до идването на китайските войски в Тибет през 1950 год. са живели почти десет хиляди монаха. Именно в него са пребивавали и Далай-ламите до основаването на Потала.

Сера е манастирът, в който възниква първата печатница в Тибет. В манастира до ден днешен може да видите как се печатат на ръка свети писания и да си купите прекопирани на копирено платно мандали, считани за духовно отражение на вселенския ред. Специално за любопитните туристи тук във витрина е съхранена и пясъчна мандапа, каквато монасите по традиция, малко след като довършат, унищожават –

техника, чрез която трябва да осъзнаят изменчивостта и преходността на света. За ефимерността на нашия човешки живот ни напомня още по-осезаемо върхът над манастира Сера, където туристи днес вече не се допускат. Там тибетците осъществяват своите така наречени “въздушни погребения”, при които мъртвите са оставяни в клоните на дърветата и впоследствие ги разкъсват и изяждат хищните птици. Представата за подобни сцени в съзнание то ни предизвикват стенописите в храма на оракулите Нечхунг, където са изрисувани живи същества със смъкната от тях кожа – отново като символ на нашата преходност и идеята, че не трябва да се вкопчваме в материалното, а да предпочетем пред тялото духа, познанието и освобождаването от циклите на прераждането. Именно в този храм, където управниците на страната са се съветвали по важни политически въпроси и са разчитали на знаци от отвъдното при тяхното разрешаване, било предречено, че за Тибет ще настъпят тежки времена, когато над него започнат да летят “железни птици”. Днес обаче оракули в храма няма. Последният напуска страната заедно с настоящия Далай-лама, когато по време на Културната революция маоистите започват да бомбардират тибетските манастири. Унищожени са над 6250 манастира. Сред тях е и Ганден – “най-висшето небе”. За щастие, основаният в началото на 15 в. от учениците на погребания в околностите реформатор Цонгхапа манастир днес вече е частично възстановен във вида си от преди края на петдесетте години. Преситени от атмосферата и аромата на манастирите се изкачваме на почти петхилядния връх Вангкури над Ганден, спазваме традицията и построяваме своите малки каменни ступи, а на местните жители

помагаме да закачат своите цветни флагчета, на които е изписана вече известната ни мантра “Ом мани падме хум:ю”.

ПО-БЛИЗО ДО НЕБЕТО

Следващата ни голяма цел е така нареченото Небесно езеро. Най-високо разположеното езеро в света – на нецели 4700 м.н.в. ни очарова с гледка, с която трудно може да се сравни дори пейзажът покрай Тюркоазеното езеро (недалеч от Ласа), считано от местните жители за сърце на Тибет. Навътре във водите на езерото се врязва полуостров, където през 8 в. е проповядвал будизма и практикувал своите тантрични ритуали прословутият Гуру Ринпоче. На полуострова има съответно множество будистки пещерни храмове, обитавани от ламы и монахини-аскети, тачещи делото на будисткия вероучител. Основно обаче тези места обитават номади, съхранили до ден днешен жива първоначалната религия на тибетците, бьонизма (бомпизма) – вяра, за която са типични шаманските представи за природните сили като живи същества, които човек трябва да се научи да респектира и да дели с тях общ простор. Преспиваме в палатките на номадите, които през нощта ни се струва, че ще отнесе разризалата се снежна буря. Събуждаме се, покрити с тънък слой сняг и се отправяме да се сгреем в термални бани между Хималаите и Трансхималаите.

НАЙ-ВИСОКАТА ЦЕЛ

Да стигнеш до Тибет и да не видиш Еверест е доста тъжна престава, която ни гнети в нощта преди да потеглим към последната ни цел. Времето все повече се влошава и се опасяваме, че снегът и виелицата няма да ни позволят да стигнем до подножието

на върха. За щастие, до сутринта небето се разчиства и снегът се стопява. Еверест отдалече ни привлича с необикновената си форма и невероятната си височина 8848 м.н.в., с която значително превишава околните седем и осемхилядници.

Настаняваме се в манастира Ронгбук на осем километра от основния лагер към върховете Еверест и Латсо. Поредното “най” по време на екскурзията ни из Тибет е, че ще спим в най-високо разположения, постоянно обитаван манастир в света на височина 5100 м.н.в. До неотдавна тук са живели монахини и монаси, представители на най-старата школа на будизма в Тибет, основана от вече споменатия Гуру Ринпоче. Днес в манастира са останали само монахините, които се грижат за гостите и поддържат малко “ресторантче” със скромно меню.

От Ронгбук се отправяме върху двуколки, в които са впрегнати хърбави малки кончета, към основния лагер под Еверест на височина 5300. Отново започва снежна буря, в която част от групата ни минава последните километри до най-високата ни цел пеш. Чомолонгма се скрива изцяло в мъгли. Срещаме се за последно с групата чешки алпинисти, чакащи вече десет дена подходящо време, за да тръгнат да изкачват върха и изпиваме заедно по чаша чай. По-късно, малко след нашето завръщане в Прага, до върха ще стигне само един. А от двамата чехи, тръгнали да качват Латсо, единият ще загине.

С връщането ни към манастира Ронгбук, мъглите и облаците се изчистват и вечерта Еверест отново се разкрива пред нас с цялата си прелест. Сутринта го виждаме за последно. Пред нас са пътят към Непал, спането по летищата и завръщането към това, което сме свикнали да приемаме като “нормален живот”. ■

Еверест, заснет от манастира Ронгбук



В манастира в Шигаце



ПРАВОСЛАВЕН КАЛЕНДАР 2007

ЯНУАРИ

1 п Нова година. Обрезание Господне. Св. Василий Велики (Васильовден)
6 с Св. Богоявление (Йордановден)
7 н Неделя след Богоявление. Св. Йоан Кръстител (Ивановден)
14 н Неделя на 10-те Прокажени. Преп. отци, избити в Синай и Раита. Св. Нина (Отдание на Богоявление)
21 н Неделя на Захей. Преп. Максим Исповедник. Св. мчк Неофит
28 н Неделя на Митаря и Фарисея. Преп. Ефрем Сириец

ФЕВРУАРИ

2 п Сретение Господне (Блажи се)
4 н Неделя на Блудния син. Преп. Исидор Пелусиотски
11 н Неделя на Месопустна

(Месни заговезни). Св. свщмчк Власий, еп. Севастийски. Св. мчк Георги Софийски
18 н Неделя Сиропустна (Сирни заговезни) Св. Лъв, папа Римски. (На вечернята става взаимно опрощаване)
25 н Неделя на Великия пост – Православна. Св. Тарасий, архиеп. Цариградски

МАРТ

3 с Св. мчци Евтропий, Клеоник и Василиск (Освобождение на България)
4 н 2 Неделя на Великия пост – Св. Григорий Палама. преп. Герасим Йордански
11 н 3 Неделя на Великия пост - Кръстопоклонна. Св. Софроний Йерусалимски. Св. Софроний Врачански
18 н 4 Неделя на Великия пост – преп. Йоан Лествичник. Св. Кирил, патриарх Йерусалимски

25 н 5 Неделя на Великия пост – Благовещение. Преп. Мария Египетска (Разрешава се риба)
(Вечерта отдание на Благовещение)

АПРИЛ

1 н Неделя на Великия пост – Връбница – Цветница (Разрешава се риба)
8 н Възкресение Христово – Пасха
9 п Възкресение Христово. Св. мчк Евпсихий
10 в Възкресение Христово. Св. мчци Терентий и Помпий
15 н 2 Неделя след Пасха Томина. Св. апли Аристарх, Пуд и Трофим
22 н 3 Неделя след Пасха на св. Мирносици. Преп. Теодор Сикеот
29 н 4 Неделя след Пасха – на Разслабения. Св. мчци в Кизик. Преп. Мемнон Чудотворец

АБОНАМЕНТ

АКО ИСКАТЕ ДА НАУЧИТЕ НЕЩО ПОВЕЧЕ ЗА БЪЛГАРИТЕ В ЧЕХИЯ И ПО СВЕТА, АКО ВИ ИНТЕРЕСУВА ЖИВОТА НА ИНТЕРЕСНИ ЛИЧНОСТИ, СВЪРЗАНИ С БЪЛГАРИЯ, АБОНИРАЙТЕ СЕ ЗА СПИСАНИЕ “БЪЛГАРИ”.
ГОДИШНИЯТ АБОНАМЕНТ ЗА 5 БРОЯ С ПОЩЕНСКИТЕ РАЗХОДИ Е 180 КРОНИ.

КОНТАКТ:

o.s. VAZRAŽDANE,
MOJMIROVA 3,
140 00 PRAHA 4
GSM 777 196 322,
FAX 261 226 694
balgari@atlas.cz

БЪЛГАРСКИ ОФИЦИАЛНИ ПРАЗНИЦИ

1 януари - Нова година
3 март - Ден на Освобождението на България от османско иго
1 май - Ден на труда
6 май - Гергьовден, Ден на храбростта и Българската армия
24 май - Ден на българската

просвета и култура и на славянската писменост
6 септември - Ден на Съединението на България
22 септември - Ден на Независимостта на България
1 ноември - Ден на народните будители -

неприсъствен за всички учебни заведения
24 декември - Бъдни вечер
25 и 26 декември - Коледа, Рождество Христово
Великден - два дни (неделя и понеделник), които в съответната година се определят за празнуването му

Български, брой 5-6, 2006

Издание на българското малцинство в Чешката република
Издател: сдружение “Възраждане”, Americká 28, 120 00 Praha 2
Излиза с подкрепата на Министерството на културата на Чешката република
Регистрационен номер в Министерството на културата: Е 13282
Тел: 777 196 322, факс: 261 226 694, e-mail: balgari@atlas.cz

Директор на изданието:

Мария Захариева

Главен редактор: Иван Иванов

Сътрудници: Наталия Бояджиева, Златина Йержабкова, Христина Стоева

Редактор: Лора Владимирова

Дизайн: Михал Хусак

Година 5, брой 5-6/2006

BALGARI

Periodikum bulharské menšiny v České republice

Časopis je vydáván s finanční podporou Ministerstva kultury České republiky



Ако ви липсват стари броеве на списание “Българи” и желаете да ви бъдат изпратени по пощата срещу 20 крони за брой, моля контактувайте ни на телефон 777 294 123 или на e-mail: balgari@atlas.cz



НЕДВИЖИМИ ИМОТИ:

- ПОКУПКА
- ПРОДАЖБА
- НАЕМИ

ФИНИНСИРАНЕ ИПОТЕКИ КРЕДИТИ:

- НА ФИЗИЧЕСКИ
ЛИЦА
- НА ФИРМИ
- НА СДРУЖЕНИЯ

ЗАСТРАХОВКИ:

- ЖИВОТ
- ЗЛОПОЛУКА
- СГРАДИ
- ИМУЩЕСТВО

ЮРИДИЧЕСКИ УСЛУГИ:

- КОНСУЛТАЦИИ
- ДОГОВОРИ
- ЮРИДИЧЕСКИ
СЪВЕТИ

Občanské sdružení Vazraždane a Bulharský kulturní institut v Praze
za podpory Ministerstva kultury České republiky a hlavního města Prahy
pořádají v rámci Dnů bulharské kultury

VÁNOČNÍ KONCERT

Účinkují

Anna Ivanova - Todorova – soprán

Bojko Cvetanov – tenor

Kiril Manolov – baryton

Václav Loskot – klavír

Program

Rossini, Verdi, Bizet, Puccini, Giordano

21. 12. 2006 v 20:00 hod.

RUDOLFINUM

SUKOVA SÍŇ

Alšovo nábrž. 12, Praha 1

Vstup volný